

Çatışmaların Çözümünde Yerel ve Bölgesel Medyanın Rolü

DPI Yuvarlak Masa Toplantısı, İstanbul

14 Kasım 2012

Çatışmaların Çözümünde Yerel ve Bölgesel Medyanın Rolü

DPI Yuvarlak Masa Toplantısı, İstanbul

Democratic
Progress
Institute

Kasım 2012

Demokratik Gelişim Enstitüsü
11 Guilford Street
Londra WC1N 1DH
Birleşik Krallık
tarafından yayınlanmıştır.

www.democraticprogress.org
info@democraticprogress.org
+44 (0)203 206 9939

İlk baskı 2012

ISBN: 978-1-905592-60-9

© DPI – Demokratik Gelişim Enstitüsü, 2012

DPI – Demokratik Gelişim Enstitüsü İngiltere ve Galler’de kayıtlı bir vakıftır. Vakıf Kayıt No. 1037236. Kayıtlı Şirket No. 2922108.

Bu yayının telif hakları saklıdır, ancak, eğitim amacıyla telif ödenmeksizin ya da önceden izin alınmaksızın herhangi bir yöntemle çoğaltılabilir ancak yeniden satılamaz. Bu durumun dışındaki her tür kopyalama için yayıncılardan yazılı izin alınması gerekmektedir. Bu durumda yayıncılara bir ücret ödenmesi gerekebilir.

İçindekileri

Önsöz	6
BİRİNCİ BÖLÜM	10
Cengiz Çandar tarafından yapılan açılış konuşması	13
Dr. Paul Moorcraft tarafından yapılan sunum:	23
İKİNCİ BÖLÜM	56
Yavuz Baydar tarafından yapılan sunum:	56
Bekir Ağırdir tarafından yapılan sunum:	64
Kapanış Konuşmaları:	111
Bejan Matur tarafından yapılan kapanış konuşması	111
Yılmaz Ensaroğlu tarafından yapılan kapanış konuşması	114
Sonuç	122
Ekler	123
Türkiye'den Katılımcılar	123
Birleşik Krallıktan Katılımcılar	126

Önsöz

Bu rapor, Demokratik Gelişim Enstitüsünün (DPI), 14 Kasım 2012 tarihinde İstanbul'da, çatışmaların çözülmesinde yerel ve bölgesel medyanın rolü konusunda düzenlediği yuvarlak masa tartışmalarının ayrıntılarını içermektedir.

Toplumsal olaylar konusunda medyanın etkin gücünü önemsiyoruz. Çünkü, barışın inşası ve demokratik reformlar konusunda hem yerel, hem ulusal, hem de uluslararası ölçekte, kanaatlerin oluşmasında önemli bir rol oynayabilir. Yansıttığı haber ve yorumlarla yaşanan tartışmalara etki de bulunup , şekillendirebilir.

Umarız ki, bu tür yuvarlak masa toplantısı tartışmaları, yanlış medya, “oto sansür,, denilen kendini sansür, medyanın dili, yerel ve bölgesel düzeyde medyaya yaklaşım, yerel medya organlarının kullandığı dil, bu dilin tonun etkisi gibi konulara ışık tutmada katkı olsun.

Ancak, belirtelim ki, söz konusu yuvarlak masa toplantısı, bir süreden beri gerçekleştirdiğimiz ve sürdürmeyi arzu ettiğimiz, Türkiye'nin demokratikleşmesine ilişkin seminerlerin bir devamıdır. Toplantımıza katılıp, güçlü bir diyalogun oluşmasına katkı sunan herkese teşekkür ediyoruz.

Demokratik Gelişim Enstitüsü (DPI), farklı tarafları biraraya getirip, aykırı bilgilerin, fikir, kaygı ve önerilerin harmanlaşarak

paylaşıldığı bir atmosfer oluşturmayı amaçlamaktadır. Enstitünün yürüttüğü çalışmalarda, sorunlar konusunda, hem merkezi siyaset, hem de yerel düzlemde demokratik bir çözümün odaklaşacağı, kilit özellikteki anlaşmazlıklarda konsensüs (ortak nokta) sağlamaya imkan verecek, çoğulcu bir siyasal zeminin geliştirilmesini destekler niteliktedir.

Çalışmalarımız kapsamında, güçlü bir kamusal tartışmanın gelişmesi için, uzmanlık bilgilerin paylaşımı yanısıra, pratik çalışma çerçeveleri de sunmaktayız. Aynı zamanda, uluslararası anlamda barış ve demokrasinin gelişimini teşvik etme konusu üzerinde yoğunlaşmaktayız. DPI, bu çerçeve dahilinde barış ve demokrasinin ilerletilmesi hakkında yapısal ve toplumsal diyalogun oluşumuna katkı sunmakta, öte yandan barış ile demokrasinin sağlam zeminde inşası için, mevcut tartışmaları genişletip, yeni tartışma alanlarında açmaktadır.

DPI bu amaçla, farklı tarafların biraraya gelip, bilgi, kaygı ile önerilerini samimi bir ortamda sergileyerek, demokrasinin inşasını ve farklı zeminlerde güçlendirilmesini teşvik etmektedir. DPI'nın bu sürece dair amacı, ortak önceliklerin tespiti ve bunu takiben, yaratıcı yaklaşımların sergilenmesi yoluyla, demokratik çözümün sağlanmasında etki ve katkıda bulunmaktır. DPI aynı zamanda, projeler aracılığıyla akademisyenler, sivil toplum örgütleri ve karar alma mekanizmalarındaki kesimler arasında işbirliğini güçlendirip, bu yöndeki çabaları desteklemeyi amaçlamaktadır.

Benzer sorunların yaşandığı ülke örneklerini incelemeye dayalı olarak, gerçekleştirilen Karşılaştırmalı Çalışma Gezileri, bu örneklerdeki hataların tekrar edilip sürdürülmemesi için etkili bir araç olarak görülmektedir. Barış ve demokrasinin inşasında, karşılaştırmalı analiz modelini, Enstitümüzün amaçlarının gerçekleşmesinde merkezi bir çalışma olarak görmekteyiz.

Bu raporun hazırlanmasındaki katkılarından dolayı Graeme MacDonald'a teşekkür borçlu olduğumuzu belirtmek istiyoruz.

Kerim Yildiz, Director
Democratic Progress Institute
November 2012

DPI Yuvarlak Masa Toplantısı: Çatışmaların Çözümünde Yerel ve Bölgesel Medyanın Rolü İstanbul, Türkiye 14 Kasım 2012

DPI tarafından İstanbul'da ki Cezayir Lokantasında yapılan yuvarlak masa toplantısına katılanlar toplu halde: (Soldan sağa) Eleanor Johnson, Nevzat Cingirt, Ayla Akat, Ömer Büyüktimur, Cumbur Kılıçcıoğlu, Dr Paul Moorcraft, Yıldız Ramazanoğlu, Bejan Matur, Sinan Hakan, Sidar Basut, Ferman Salmış, Emine Üçok Erdoğan, Ayhan Bilgen, Kerim Yıldız, Ali Bayramoğlu, Nurettin Memur, Kadri Salaz, Mustafa Arisüt, Cengiz Çandar, Ahmet Akgül, Selçuk Küpçük, Dursunali Sazkaya, Ömer İdris Akdın, Yavuz Baydar, Aslı Tekinay, Betül Aydın, Necip Çapraz, Bekir Ağırır, Naci Sapan

BİRİNCİ BÖLÜM

Moderatör: Ali Bayramoğlu¹

Öncelikle Demokratik Gelişim Enstitüsü adına hepinize hoşgeldiniz diyor, aramıza katıldığınız için teşekkür ediyorum. Pek çoğunuz uzun bir yol katederek bu toplantıya geldiniz. Bugün burada yerel ve bölgesel medyanın çatışmaların çözümüne katkısı üzerine, değerli bir tartışma yapmayı umut ediyoruz. Anadolu yerel medyasının önemi, Türkiye'nin içinde bulunduğu siyasi koşullar dikkate alındığı zaman, son derece belirgindir. Türkiye'de her ne kadar yerel medyanın ulusal medya ile dengesi, önemi ve atıfları sınırlı da olsa, ülkede artan modernizasyon ve özellikle ülkenin güneydoğusunda yaşanan sıcak çatışma, bu çatışmanın ürettiği çeşitli tepki, duygu ile fikirler, haber olarak yerel medya üzerinden kamuoyuna ulaşmaktadır.

O nedenle, çatışmaların çözümünde yerel ve bölgesel medyanın rolü son derece önemlidir. Bugün düzenlediğimiz yuvarlak masa toplantısının konusu budur. Sayın Cengiz Çandar'a, daha sonrada diğer konuğumuz sayın Dr. Paul Moorcraft'a söz vermeden önce birkaç kelime söylemek isterim.

Bildiğiniz üzere basın, klişe tabirle geleneksel olarak dördüncü kuvvet diye isimlendirilmektedir. İyi de dördüncü kuvvet ifadesi ile ne kastedilmektedir? Dördüncü kuvvetten kastedilen,

¹ Ali Bayramoğlu, gazeteci, yazar ve siyaset yorumcusudur. Türkiye'de günlük olarak yayınlanan Yeni Şafak gazetesinde yazdığı köşe yazılarının yanısıra 24 isimli kanalda bir programda yönetmektedir. Sosyal ve siyasal konularda yaptığı analizler geniş bir şekilde yayımlanmıştır.

denetim fonksiyonudur. Siyasal iktidarların, yerel, bölgesel ya da ulusal iktidar odaklarının toplumsal ve kamusal alandaki faaliyetlerinin haber üzerinden kamuoyuna iletilmesi, bu yolla bir denetimin sağlanmasını, kamuoyununda dolaylı bir yoldan karar verme sürecine katılması sürecini içerir. Bu çok önemli bir sorumluluktur. Bunu hakkıyla yerine getirmek, etik açıdan gazetecilerin bir numaralı sorumluluklarından bir tanesidir.

Moderatör Ali Bayramoğlu

Dahada ötesi, basın organları, ki en başta gazete ve televizyonu sayarsak, bunların hepsi birer siyasi mamüldür. Sadece sağlık haberi de yapsalar, sadece ekonomi haberi de yapsalar, özü itibarı ile siyasi birer nesneden, üründen bahsediyoruz. Dolayısıyla, bu siyasi bilgi metaanın nasıl çalıştığı, haber hiyerarşisini nasıl kurduğu, haberi nasıl kaleme aldığı, haber dediği nesnelere nasıl yaklaştığı, nasıl tanımladığı çok önemlidir. Eğer haber, tanımlandığı gibi bir siyasi nesne ise ve siyasetin kendisi de farklı siyasal sorunların etkileşim ve diyalog içersinde katılımcı bir şekilde algılanıp, çözümlenmesine işaret eden bir kavram ise, o zaman biraz önce söylediğim bu kurallar, yani habere yaklaşım, haberin yazımı gibi etik kuralların farklı toplumsal kesimleri biraraya getiren bir işlevi olduğunu unutmamamız gerekir. Çünkü biz, Türkiye gibi çatışmaların çok yoğun yaşandığı, bunun milliyetçi duygu ve reaksiyonlar yarattığı bir ülkede yaşıyoruz. Bu açıdan, farklılıkların birbirine temas ettiği bu işlevin önemli olduğunu düşünüyorum. Elbette milliyetçi reaksiyonu dile getirmekte bir habercilik tarzıdır, bir kamuoyu duyarlılığı şeklidir ama buradaki ana mesele, aynen bu panelinde altını çizdiği gibi çözüm meselesidir. Siyasi ürün olarak siyasete katılım meselesidir. Şimdi ben lafı çok fazla uzatmadan birşey daha söyleyip sözü sayın Cengiz Çandar'a vermek istiyorum. Türkiye'de basın bu rolü yerine getirmekte çok zorlanıyor.

Bununda ötesinde, bizzat haberin yapımında ve yorumun yazımında kullandığımız dilin askeri bir dil, güvenlikçi bir dil olduğunu görebiliriz. Kürt sorunu ekseninde çatışmalar arttıkça, üreyen terminolojinin dilimize yerleşmesi, istihbarat bilgileri,

istihbarat bilgilerine dayanan haber metinleri ve bilgi fişlerinin doğrudan haber haline dönmesi çok ciddi bir haber sorunu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunu Hürriyet gazetesinden başlayarak, herhangi bir bölgedeki herhangi bir yerel yayına kadar görmemiz mümkündür. Burada, bırakın çatışmanın çözümünde medyanın rolünden ziyade, çatışmanın artmasında medyanın rolü diye bahsedebileceğimiz vahim bir durum ile karşı karşıyayız. Cengiz ve diğer konuşmacı dostumuz bu çerçeveyi konuşmaları ile daha da genişletecekler. Ben kişisel olarak, burada bir arada bulunmamızı son derece önemli buluyorum. Herkese tekrar hoşgeldiniz diyorum. Bu konuşmalar sonrasında da aktif ve yaratıcı bir tartışma yapacağımızı umuyorum.

Şimdi ilk söz duayen gazetecimiz, usta gazetecimiz sayın Cengiz Çandar'da.

Cengiz Çandar² tarafından yapılan açılış konuşması

Çok teşekkürler. Bugün, benim de en az sizin kadar ilgi duyduğum bir konu üzerine, yani medyanın rolü üzerine konuşacağız. Sizlerin bu konudaki görüşlerinizi duymayı da, merakla bekliyorum. Bugünkü toplantı, yerel ve bölgesel medyanın çatışmaların çözümü konusundaki rolüne dair olacak. Samimi olmam gerekirse, bu konuda benim net bir fikrim yok. Ancak konuşarak ve görüşlerimizi paylaşarak bir netice elde edebileceğimize inanıyorum.

2 Halen Radikal gazetesinde köşeyazarlığı yapan ve kendisi eski bir savaş muhabiri olan Cengiz Çandar özellikle Ortadoğu konusunda uzman bir gazetecidir. Geçmişte merhum Cumhurbaşkanı Turgut Özal'a danışmanlık yapmıştır.

İzin verirseniz, öncelikle biraz DPI hakkında konuşup, faaliyetleri ve amacını anlatmak, daha sonra da, kendi konuşmama geçmek istiyorum. DPI'nın kurucu direktörü sayın Kerim Yıldız da aramızda. DPI bundan 1,5 yıl önce kuruldu. DPI'nın ilgi alanı sadece Türkiye değil. Dünyanın çeşitli bölgelerindeki çatışmalar ve bu çatışmaların çözümleriyle ilgilenen bir yapısı var. Bünyesinde de Güney Afrika, Sri Lanka, İngiltere, Kuzey İrlanda gibi çatışma yaşanmış bölgelerdeki çözüm süreçlerine katılmış isimler de var. Aralarında akademisyen, gazeteci ve eski diplomatlar var. Bunlardan biri de, Birleşmiş Milletler (BM) eski danışmanlarından Sir Kieran Prendergast. Bir diğeri ise İngiltere ile Kuzey İrlanda arasındaki sorunda Tony Blair'i barış anlaşmasının imzalanması noktasına kadar temsil eden Jonathan Powell.

Cengiz Çandar

Biz bu yapının Türkiye yansımasıyız. Bunun ilk aşamasında, Galatasaray Üniversitesinde bir dizi yuvarlak masa toplantısı düzenledik. DPI Türkiye programı, genel anlamda Kürt sorununu işlemektedir. Bu çalışmaların bir sonucu olarak DPI, Türkiye'deki Kürt sorunu konusunda, Kürt tarafının silahla ezilerek meselenin halli gerektiği tezini savunan Milliyetçi Hareket Partisi (MHP) hariç, parlamentodaki diğer bütün siyasi partilerle Genel başkanlık düzeyinde irtibata geçmiş ve düzenlenecek etkinliklere milletvekillerinin katılımını talep etmiştir. Parlamentoda temsil edilen her üç siyasi parti, yani iktidar partisi AK Parti, ana muhalefet partisi Cumhuriyet Halk Partisi ile Barış ve Demokrasi Partisinden milletvekilleri, DPI'yı oluşturan diğer unsurlar hep birlikte, kurs görmeye giden kursiyer havasında, önce İngiltere'ye gittik. Kuzey İrlanda meselesi ile ilgili olarak Londra ve Belfast'a gidildi. Burada çatışmaya taraf olan katolik, hem de protestan kesimler dinlendi. Daha sonra İskoçya'ya gidildi. İngiltere'nin yerinden yönetim, özyönetim modeli konusunda İskoçların ne düşündüğü, İskoçyanın tarihi, İngiltere ile ilişkileri ve Birleşik Krallık içindeki konumu incelendi. Bu kadro, biraz daha genişleyerek İrlanda Cumhuriyetine gitti. Değişik siyasi çevreler ile Kuzey İrlanda sorununun çözümünde İrlanda'nın oynadığı rol konusunda, bir çalışma yürütüldü. En son, Birleşik Krallığın son ögesi olan Galler'e gidildi. Orada da, yine yerinden yönetim ve dil sorunu konusunda, ne şekilde yol alındığı, şu anda hangi noktadalar, geleceğe nasıl bakıyorlar gibi sorunlar üzerinde duruldu. Önümüzdeki dönemde, uzun ve kanlı bir çatışma yaşamış olan Güney Afrika'ya gidilecek. Güney

Afrika'nın kendi deneyimi yerinde izlenecek. Yine programda İspanya'nın Bask, Katalunya ve Galiçya konularıyla ilgilenmek var. Hatta Sri Lanka konusunda da bir çalışma olabilir. Solumda oturan değerli konuşumuz Paul Moorcraft Sri Lanka deneyimini orada gayet yakından izlemiş birisi. Bu çalışmaların hepsi, elbette zaman alıyor. Türkiye'nin, Kürt sorununda, çözümden uzak oluşu itibarı ile, bize bu çözümün oldukça zaman alacağı duygusunu veriyor.

Bu çalışmaların bütün zabitleri DPI tarafından rapor olarak yayınlanıyor.

Bazı basın organları, DPI çalışmalarına yönelik olarak, gerçeklerle ilgisi olmayan yayınlar yapmasına rağmen, DPI çalışmalarını sürdürmüştür. Geçen ay Çırağan Kempinski Otelinde, 'Çatışmaların Çözümünde Kadınların Rolü' başlıklı bir diğer yuvarlak masa toplantısı düzenlenmiştir.

Medya konusu ise ülkeyi bir bütün olarak etkilemektedir. Bunun etkisini her bir şehirde farklı olarak görmekteyiz. Şehit cenazeleri denilen olay, ülkenin her yanında bir takım travmatik etkiler yaratıyor. Diyarbakır, Hakkari, Mardin veya Şırnak'ta cerayan eden olaylar, orada yaşayan insanları ilgilendirdiği kadar, bu olaylar sonucu ortaya çıkan şehit cenazeleri denilen talihsiz olay Denizli, Çankırı, Tekirdağ, Zonguldak, Muğla, Sivas, Nevşehir ve ülkenin diğer yerlerinede etki yapıyor.

O sebeple, medya denildiği zaman, İstanbul merkezli medya akla gelmemelidir. Asıl dinlenmesi gereken, çatışmaların

çözülmesinde ne tür rolü olacağı, nasıl bir tercüme değişimi yapacağı merak edilen yerel medya olmalıdır. Bugünkü toplantıda, hem temsil yeteneği, hem de sayısal alanda anlamlı olan bir katılım gözlemliyorum.

Bu arada, bir kaç şeyden daha bahsederek, bitirmek istiyorum. Kendi deneyimlerimden bahsetmek istiyorum. Çünkü solumda, 30 yıl savaş muhabirliği yapmış ve aynı zamanda akademik özellikleri olan birisi oturuyor. Ben, 30 yıl aralıksız savaş muhabirliği yapmadım. Ama 40 yıllık zaman dilimi içinde, çeşitli dönemlerde bazı savaş alanlarında bulundum. Çatışma alanlarında gazetecilik deneyimine sahibim. Bu açıdan, kendi kuşağım içinde tek değilsem bile, çok az kişiden biriydim.

Şimdi geriye dönüp hatırladığımda, bu çatışma bölgelerinde gazeteci kimliği ile çalışma yürütmenin olağanüstü zor olduğunu düşünüyorum. Ben, gazeteci olarak gözümü, Lübnan iç savaşında açtım. Lübnan iç savaşı 1970'li yıllarda başladığında, Filistin sorunu ile içiçe geçmişti. Filistin Kurtuluş Örgütünün silahlı güçleri de, bu iç savaşın bir parçasıydı. İç savaşlar çok acımasız ve vahşidir. İki düşman ülkenin savaşından daha çok insanlık dışı uygulama ve görüntüleri yansıtır. Gazeteci olarak , çatışma bölgesindeki göreviniz, çatışmayı nakletmektir. Orada insan olarak bulunduğunuz sırada, (ki gazetecilerde herşeye rağmen insandır) ister istemez taraflardan birine doğru meyledersiniz. Bunu kendi hissettiklerimden hareketle değil, batılı gazeteciler üzerindeki gözlemlerimle de söyleyebiliyorum.

Bu durumda, gazeteci kendisini haksızlığa ve adaletsizliğe maruz kalmış mazlumlara dair haberlere daha çok ağırlık verebilir. Mesleklerini, bu mazlumiyetin vurgulanması olarak icra etmeye çalışabilirler. İşte bu noktada, ulusal medya ile yerel medyanın bulunduğu noktada, daha fazla çekişme başlıyor. Gazeteci bu durumda, tanık olduğu olaylardan hareketle haklı ve haksızdan hareketle mi haber yapmalı, yoksa kuru bir not tutucu gibi mi hareket ederek, ‘şuraya iki tane havan mermisi düştü 25 kişi öldü’ şeklinde mi habercilik yapmalı?

Bir çatışma var, ama taraflar kim? Bu olaylar neden oluyor? Kim acı çekiyor, kimler acı çektiriyor gibi soruların yanıtı ne olacak?. Bu soruların yanıtını aradığınız noktadan itibaren, bir tarafa doğru meyletmeye başlarsınız.

İşin, zorlu bir tarafı daha var: Mesela, yan tarafımda bulunan sayın Moorcraft, bir gözünü kaybetmiştir bu tür bir çatışma ortamında. Bazen gözlemci, izleyici insanlar, canlarını da kaybediyorlar.

İç savaşta, hayat daha da zor oluyor. Başımdan geçen bir iç savaş deneyimine ilişkin anektodu anlatmak isterim. Ne kadar, acımasız bir durum olduğuna dair biraz komik, biraz basit de olsa, başımdan geçen bir iç savaş deneyimine ilişkin bu anektodu anlatmak istiyorum. Bundan bir kaç sene önce, Irak Cumhurbaşkanı Sayın Celal Talabani'nin konuğu olarak Bağdat'ta bulunmaktaydım. Defalarca gitmiştim, ama bu sefer, eski diktatör Saddam Hüseyin'in duruşmasını izlemek için

oradaydım. Duruşma bir kaç gün sonra olacaktı. Bir yemeğe davetliydim. Yemekte, o zaman ABD'nin Irak'taki elçisi olan Afgan kökenli Zalmay Khalilzad da vardı. Biz yemekten, Saddam Hüseyin'in duruşmasının ertelendiği haberi geldi. Ne kadar süre ile ertelendiğini sorduğumda, burası Bağdat belli olmaz dediler. Duruşma yapılır, ama ne kadar süre ve ne zamana kadar ertelendiği belli değildir. Ben, bu süre içinde ne yapayım diye düşünürken, Cumhurbaşkanı genel sekreteri ve aynı zamanda çok iyi bir gazeteci olan, bir zamanlar El Hayat gazetesine çalışmış Iraklı Kürt Kamuran Karadağhi, 'bunun yanıtını en iyi Zalmay Khalilzad bilir' dedi.

Sorduk ama, o da 'bilmiyorum' dedi. Bunun üzerine, Kamuran bana 'sen Türkiye'ye dön, biz duruşma tarihi belli olunca sana haber veririz' dedi. "Ama 'gitmeden önce duruşmaya girmeni sağlayacak kartı önceden hazırlayabilmemiz için bize pasaport bilgilerinizi bırak , böylece vakit kaybını da önlemiş oluruz. Çünkü bu işlem, 3-4 gün sürer' diye devam etti.

Duruşmaların bütün güvenliği, Amerikalılar tarafından sağlanmaktaydı. 'Biz sen yokken bu işlemleri buradan takip ederiz' dediler. Bana, pasaporttaki ismimi söylememi, çünkü kontrolün bu isme göre yapıldığı söylendi.

'Pasaporttaki ismim Osman Cengiz Çandar' dedim. Kamuran bana 'bu Osman nerden çıktı' dedi. 'Benim aile içindeki ismim Osman, hatta benim annem bana Osman diye hitap ederdi' dedim. Bunun üzerine, şunu söyledi:

‘Biz gelir, seni havaalanından alırız, ama burası Bağdat. Her an, herşey olabiliyor. Bir yerde bomba patlıyor, yollar kapanıyor mesela. Eğer böyle bir olay olur da biz gelemesek, sen bir taksiye biner gelirsin. Ama Şii kontrol noktasında kimlik göstermemeye ve adının Osman olduğunu belli etmemeye çalış’ dedi.

Bende dedim ki: ‘Benim Şiilerle ne sorunum olabilirki! Benim İslam dini ile ilişkim İran Devrimi üzerinden başladı. İran’a gittim ve devrimin önde gelen pek çok ismi ile şahsi dostluk geliştirdim. Bana birşey olmaz. Çünkü Şiilerle çok iyi ahbablığım, çok iyi referanslarım vardır.’

O da bana dedi ki: ‘Cengiz, bütün bunları anlatmaya vaktin olmayabilir. Çünkü Osman ismini duyarlarsa affetmezler’.

Başka bir deneyimim vardı. Cafer ismi, Sünni tarafında sorundu. Bu konudaki deneyimi, Lübnan iç savaşı sırasında edinmiştim. Kontrol noktasında, önümde Cezayirli bir kadın vardı. İkimizin de pasaportunda ay yıldız olduğu için, bizi alıp Falanjistlerin merkezine götürdüler. O kadın, Beyrut havalimanı çalışmadığı için, Şam üzerinden ülkesine gitmeye çalışıyordu. Çantalarımız aranılıyordu. Ben, o arada eğilip şoföre, neler oluyor diye sordum. Bizim evraklara bakan Falanjist, şoföre bir el hareketi yaptı, bende ne oldu diye şoföre sordum. ‘Tamam bıraktılar’ dedi. Onun benzeri başka bir el hareketi yapsa, bizi kurşuna dizip, cesedimizi yakındaki çöp tenekesine atacaktı. Kimsenin de haberi olmazdı.

Bugün, Türkiyede karşı karşıya bulunduğumuz çatışma,

genelkurmayın eksi başkanlarından birinin ifade ettiği gibi düşük yoğunluklu savaş. Eğer öyle ise, bir boyutu ile düşük yoğunluklu bir iç savaş demektir. İşte bu iç savaş ortamında, bu iç savaşın yaşandığı yerler ile bunun sonuçlarından etkilenen yerlerde, bugün İstanbul'da bulunan merkez medya ortamından daha elverişsiz koşullarda çalışan meslektaşlarımız neler yapıyor, daha doğrusu neler yapabiliyor tartışacağız. Sizleri dinlemek, görüş alışverişinde bulunmak istiyoruz.

Bizde, yerel deyince hayat dahada zorlaşıyor. Hepimiz ülkemizi biliyoruz. Yerelde vali, kaymakam, emniyet müdürü, savcı, yargıç, o il yada ilçenin önemli şahsiyetleri ve siyasi unsurlarının hepsi birbirine çok yakındır. Her birinde, yerel medya unsurları üzerinde yarı bir telkini ve baskısı, bir ortamı vardır. Bu kesimlerin istekleri yerine gelmeyince, hayat medya için zorlaşır. Yerel medya, İstanbul'daki ortama göre daha korunaksızdır. Bunun olağanüstü zor bir iş olduğunu seziyor ve biliyorum. Bu tablo ortadayken, çatışmanın çözümüne katkısı ne olur üzerine yapacağımız tartışmanın yararlı olmasını diliyor, dikatiniz ve sabrınız içinde ayrıca teşekkür ediyorum.

Ali Bayramoğlu

Sayın Cengiz Çandar'a çok teşekkür ediyorum. Şimdi, sayın Paul Moorcraft'a söz vereceğim. Kendisinin geçmişi hakkında, kısa bir bilgi vermek isterim. Londra'da kurulu Centre for Foreign Policy Analysis (Dış Politika Analiz Merkezi) isimli kurumun

direktörüdür. Bu görevinin yanısıra, Cardiff Üniversitesi Gazetecilik Bölümünde medya ve kültürel çalışmalar alanında profesör olarak görev yapmaktadır. Dr Moorcraft 30 yıldan fazla bir süre, Afrika, Ortadoğu ve Balkanlardaki savaş ve çatışma bölgelerinde gazetecilik yapmış, televizyon programları hazırlamış, çeşitli medya organlarında yazıları yayınlanmıştır. Yazdığı gazeteler arasında İngiltere'nin liberal The Guardian gazetesi, Amerika'nın muhafazakar yaklaşımlı Washington Times gazetesinin yanısıra, Canberra Times ve Johannesburg'ta yayınlanan Business Day isimli gazeteleri saymak mümkündür. BBC, Sky ve Al Jazeera (El Cezire) gibi kanallarda askeri ilişkiler uzmanı olarak programlara katılmış, Defence Review ve Defence International isimli güvenlik ve dış politika konulu dergilere editörlük yapmıştır. ABD, Avrupa, Afrika ve Avustralya'da kurulu bulunan 10 büyük üniversitede gazetecilik, siyaset ve uluslararası ilişkiler konularında dersler vermiştir. Görüşlerini dinlemeyi merakla beklediğimiz Dr Moorcraft'a, hoşgeldiniz demek istiyor, sözü kendisine veriyorum.

Dr Paul Moorcraft

Dr. Paul Moorcraft³ tarafından yapılan sunum:

Bore da i chi gyd, a diolch yn fawr iaw'n am y croeso!

Bu cümle, Büyük Britanya'nın en eski dili, benim anadilim, yani Gallercedir. İngiltere ile farkını ifade etmek için, ülkeye Büyük Britanya diyorum. Söylediğim cümlenin anlamı şudur: 'Hepinize günaydın! Bu sıcak karşılama için çok teşekkürler'.

Pekçok savaş bölgesinde bulundum ve son derece azimli insanlar tanıdım. Öncelikle DPI'ya beni davet ettikleri için teşekkür

3 Londra'da kurulu Centre for Foreign Policy Analysis (Dış Politika Analiz Merkezi) isimli kurumun direktörüdür. Cardiff Üniversitesi Gazetecilik Bölümünde medya ve kültürel çalışmalar alanında profesör olarak görev yapmaktadır. 30 yıldan fazla bir süre savaş ve çatışma bölgelerinde gazetecilik yapmıştır.

ediyorum. Harika bir evsahipliği yapıyorlar. Ayrıca çok sayıda Türk gazeteci ile çalışma imkanı bulduğum için de şanslıyım. Gazetecilik dediğiniz şey, hikayelere ilişkindir. Bu sebeple sizlere anlatacağım hikayeler için, beni hoşgörmenizi rica ediyorum.

Cardiff Üniversitesinde ki görevim sırasında, Türk öğrenciler ile birlikte çalışmaktan büyük keyif aldım. Daha çok askeri birimler ve kongre ile çalışmış olsam da en nihayetinde, temel olarak gazeteciyim. Yanlı, ya da taraflı gazeteciliğe inanmam. Ne görürsem onu ifade ederim. Güney Afrika, Filistin, Irak ve Afganistan'da çalıştım. Ben hiçbir zaman, bu savaşları bitirmek gibi bir görevim olduğunu düşünmedim. Ne gördüysem onu haber yaptım. Ayrıca İspanya'da da çalıştım. Son 18 aylık zamanımı ise Sri Lanka üzerine bir kitap yazmakla geçirdim. Sri Lanka örneği, 26 sene süren bir askeri mücadeleden sonra, bir hükümetin, bir ayaklanmayı bastırma örneği sayılabilir.

Bir itirafta bulunmama izin verin. Ben işin karanlık yönlerine de kayarak, hükümet ve şirketlerde danışmanlık yapmış oldum. Çünkü bu alanda daha fazla para kazanma şansı vardır. Ben bağımsız bir gazeteci olarak hayatım boyunca çok az para kazandım. Afganistan'da mücahitler ile birlikte çalışırken, neredeyse her gün bir çatışmaya tanık oldum. O dönemde vücudum, üçte bir oranında zayıfladı.

Nefret ettiğim iki şey vardır: Bunlardan birisi toplu yaşamak, diğeri ise uzun yol yürümektir. Ancak bütün hayatım boyunca ve isyancılarla çalışırken bu iki şeyi yapmak zorunda kaldım. Esasen

gazeteci olduğumu ifade etmiştim. Bugün, hem gazeteci olarak, hem de hükümetlere çalışan biri olarak, çatışmaların farklı olarak işlenmesinden bahsedeceğim.

Kendimi, ‘toparlanmaya çalışan bir müdahale yanlısı’ olarak tarif edebilirim. Eskiden müdahaleciliğe inanıyordum. Irak’a savaş açılması gerektiğini düşünüyorum, Afganistan’da devam eden savaşı destekliyordum. Ancak Irak’ın işgali ile birlikte ortaya çıkan felaket durum sonrasında, yaşamımın önemli bir bölümünü çatışmaların çözümü konusunda çalışacak bir düşünce kurumu oluşturmaya adanmışımı söyleyebilirim. Sudan’da da bir dönem çalıştım. Aynı zamanda, Maldiv adalarının devlet başkanına da danışmanlık yaptım. Şimdi ise müdahaleciğe karşı şüphelerim var. Müdahalecilik konusunda, Britanya’da insanların net bir fikri olmadığını söyleyebilirim. Afganistan’daki savaşı, koalisyon kuvvetleri kaybetti. Orada, Britanyanın ahlaki bir otoritesi dahi kalmadı. Britanya, Kosova ve Afganistan’da iyi işler ortaya çıkarmak istedi, ama benim bu bölgelerde kendi kişisel tecrübem olduğunu söyleyebilirim. Şu anda Büyük Britanya’nın devlet televizyonu BBC kendi kendini yok ediyor. Sizlere sadece bu örnekten çıkaracağımız derslerden bahsedebilirim.

Hayatımda yaşadığım en korkutucu tecrübe, Afganistan’dı. Orada, Ruslar tarafından yaralandım. Bir daha Afganistana gitmeyeceğim diye yemin ettim, Ama yine de gittim. Güney Afrika’daki ırkçı Apartheid rejimine, Angola ve Mozambik’teki savaşlara tanıklık ettim.

Ben hakikat ve uzlaşma sürecine inanırım. Ama Nuremberg’te olan bu değildi. Orada insanlar itiraflarda bulunup, hayatlarına kaldıkları yerden devam ettiler. İşler aslında daha kötüye gidebilirdi. Güney Afrika’da ki çatışmanın çözümünde hakikat ve uzlaşma süreci kilometre taşı özelliğindediydi. Aynı yöntem Mozambik içinde uygulandı.

En önemli konu, barış mıdır peki? Barış olmazsa ne güvenlik, ne de kalkınma olur. Şu anda Zimbabwe’de geçirdiğim sürenin, hayatımda yaptığım en büyük yanlışlardan biri olduğuna inanıyorum.

Komik bir hikaye var. Bunu, sizinle paylaşmak istiyorum:

Bağdat’ın ele geçirilmesinden sonraki dönemde, beraber çalıştığım bir kadın gazeteci, daha yeni Arapça öğrenmeye başlamıştı. Bir gün, militan bir grup kendisini kaçırdı. Bu gazeteci arkadaş, daha Arapça ‘ben gazeteciyim, bırakın beni’ demeyi öğrenememişti. Bunun yerine kurduğu Arapça cümlenin anlamı, ‘ben vejeteryanım’ idi. Şükür ki deniz kuvvetlerinin bir ekibi yakınlardaydı ve onu kurtardı.

Uzlaşma meselesine döner isek: Uluslararası Ceza Mahkemesi, beklenenin aksine sonuçlara neden olabilir. Mugabe çok zeki bir adamdı. Ama şu anda, tam bir canavara dönüşmüş durumda. Mugabe’nin bu mahkeme karşısına çıkarılması, yada Beşir (Sudan devlet başkanı) hakkında iddiname hazırlanması, bu ülkelerdeki duruma çok önemli katkılar sağlamayabilir. Bazen Uluslararası Ceza Mahkemesinin, barış kavramına belli oranda zarar verip

vermediğini düşünmüyor değilim. Diktatörler sırf Uluslararası Ceza Mahkemesinden kurtulmak için, ellerinde tuttıkları güçten vazgeçecek değiller. Dokunulmazlıklarını korumak için, Başkanlık koltuklarında oturmaya devam edeceklerdir.

Uzun süre takip ettiğim savaşlardan biri de, Filistin ile İsrail arasındaki çatışmalardır. 2002 senesindeki kuşatma sırasında oradaydım. İsrail askerleri, üzerimde patlayıcı olduğunu düşünerek beni durdurdular. Orada neler yaşandığına, an be an tanık olduk. O kuşatma ve çatışma sırasında El Cezire (Al Jazeera) kanalı çok öneml bir rol oynamıştır. O dönem, toplu katliamlar yapıldığı söylentisi yayıldı. Kanlı çatışmalar var, ama Filistinilere yönelik toplu katliam yoktu. El Cezire böyle bir katliam olmadığını söyleyerek, tansiyonu düşürdü. Bu tür bölgelerde, gazeteci olarak tarihe tanıklık edersiniz. CBS televizyonundan Allen Pizzey'in söylediği, 'savaş bölgelerinde gazetecilik yapanların temel sorumluluğu, siyasetçilerin biz böyle olduğunu bilmiyorduk demesine imkan vermeyecek şekilde, gözlemci olmalarıdır' sözünü hatırlarım.

Balkanlarda, toplama kampları vardı mesela. Bu açıdan, gazetecilerin oldukça ahlâki bir rolü olduğuna inanırım. Gazetecilerin herhangi bir kaygı, ya da korku duymadan, hiçbir tarafa yardım etme güdüsü taşımadan gerçeği işlemeleri gerekir. İngiliz Kraliyet Askeri Akademisinde ders verdiğim için, hükümet ve ordu beni savaş bölgeleri konusunda tavsiyeler vermek üzere, çeşitli kereler davet etmiştir. Bu benim çalışma arkadaşlarımla hoşuna gidiyor. Çünkü, nihayetinde her iki tarafı da görmüş birisi olarak onlara yardım ediyorum.

İsraillilerin medya konusunda, çok kurnaz olduklarını düşünüyorum. Gazeteci iseniz, size vizeyi daha çabuk veriyorlar. Medya ilişkilerinden sorumlu, çok iyi ingilizce bilen birini, hizmetinize sunuyorlar. İsrail’de, pek çok kez gözaltına alınmama rağmen, yine de erişmek istediğinize erişirsiniz. Geçen yıl Juba’da, Güney Sudan’ın bağımsızlığı üzerine yapılan referandumu takip ettim. Juba’daki insanlar, bilgiye erişimi imkansız hale getirdiler. Çok yolsuzluk vardı. Tam bir kaos vardı. Birleşmiş Milletler bundan rahatsız oldu. O kadar çok yolsuzluk vardı ki, bütün gazeteciler sinirden çıldırarak hale geldiler, nerdeyse. İşte bu durumlarda, o ‘sürüngeni’, yani gazeteciye beslemeniz lazım. Onların işlerini zorlaştırmamanız gerek. Bütün generaller, gazetecilerin, şöhretlilerini ortadan kaldırmak için çalıştığını düşünür. Ama öyle değil. Gazeteciler yoğun insanlardır. Bazı şeyleri, onlara tabakta hazır bir şekilde sunmanız gerekir.

Birleşmiş Milletlerin, barış ve savaş zamanı yaptığı operasyonlar arasında farklar vardır. Birleşmiş Milletler, Sri Lanka devletinin yaptığı askeri operasyonların son günlerinde, 40 binin üzerinde insanın öldüğünü ifade ettiğinde, Sri Lanka devleti şiddetli bir tepki gösterdi. Ruanda, Birleşmiş Milletlere kızgındır zaten. Ben Birleşmiş Milletler ile yakından çalıştığım için, onların son derece faydalı olduğunu söyleyebilirim. Sudan’dayken, benimle çalışan gözlemcilerin naklini gerçekleştirdiler. Ama barışın korunması operasyonları farklıdır. Birleşmiş Milletlerin Balkanlardaki operasyonu sırasında, yaşananlar sebebiyle ilişkiler değişti. Bana göre, askeri gazeteler Balkanlarda oldukça iyi şeyler yapmışlardır. Yugoslavya’nın dağılması sürecindeki düşmanlıkları, siyasetçiler

yaratmıştır. Kökleri derinde olan değil, taze bir düşmanlığı doğan.

Saraybosna'da, insanların birbirleriyle çatıştığına tanık oldum. Düşmanlığı Sırp'lar kamçılardı. Birleşmiş Milletler ve NATO yerel gazeteler kurmuşlardı. Belki bu, kulağımıza psikolojik bir hareket gibi gelebilir. Bu sayede, daha fazla etnik temizliğin yaşanmasına sebep olabilecek dedikodular ortadan kaldırıldı. Bunu Irak'ta da denediler, ama iyi işlemedi.

Amerikalıların önemli bir bölümü Vietnam savaşını televizyon yüzünden kaybettiklerini düşünürler. Kuzey Vietnamlılar savaşı kazandığı için, Amerikalılar kaybetti bu savaşı. Bugün bile, ABD'nin bazı askeri uzmanları, bu tür bir efsaneye hala inanırlar.

Oysa, gazetecilerin abartıldığı kadar etkisi yoktur. Mesela ben, 'CNN etkisi' denilen yargıya inanmıyorum. Gazetecilerin, bazı etkilere sahip olduklarının düşünülmesi kulağa hoş gelse de, ben söylendiği kadar etkileri olduğuna inanmıyorum. Siyasetçilerin, kendilerini kaptırdığı bir siyaset boşluğu olmadığı sürece, gazetecilerin dış savaflara etkisi olabileceğine inanmıyorum.

Eski Başbakanlardan John Major döneminde, hem oluşan baskılar, hem de başka bir siyaset bulunmadığından dolayı, Irak'ın kuzeyinde Kürtler için, güvenli bir bölge inşa edildi. Wikileaks, hükümetleri düşüncelere sevk etti. Herşey çok hızlı ve ani gelişti. Çok bilgi sızdırıldı. Amerikalıların faaliyetleri, bundan hem iyi hemde kötü yönden etkiledi. Libya'ya yapılan askeri operasyonlar, El Kaide örgütü için resmen hava desteği gibiydi. Libya ve Suriye konusunda çok sayıda istenemeyen sonuç ortaya çıkabilir.

Medyanın nasıl iyi ve hem de kötü olabileceğine dair konuşmam istenirse, gazetelerin, nasıl savaş tacirliği yaptığına dair, çok sayıda örnek verebilirim. Örnekler vardır. Falkland adaları savaşı döneminde, çok berbat gazete başlıkları atıldı.

Bir başka örnek: Bazı radyolar, Ruanda'da soykırımı teşvik eden yayınlar yapmışlardır. Benzer bir şey, seçimler sonrası dönemde Kenya'da yapılmış ve patlak veren olaylar sonucu, çok sayıda insan hayatını kaybetmiştir.

Yerel medya, bazı etnik gerginlikleri ortadan kaldırabilir. Bu doğrudur. Daha önce Sudan'dan bahsettim. Darfur sorunu, bence haberlerde çok kötü şekilde yer almış, kötü ifade edilmiş bir savaş idi. En azından, BBC açısından bu böyle. Yakın dönemde ise insanlar, barış süreçlerinin işleyebileceği ortamlar yaratmışlardır. 50 yıldan fazla süren savaş sonrasında, seçimler yapılırken, bazı önemli gelişmeler de yaşanmıştır.

Sri Lanka, bir devletin, terörizmi tümüyle ortadan kaldırdığı ilk örnek olarak gösterilebilir. Ancak, bunu yaparken çok acımasız davrandılar. Birleşik Krallığın, bir kaç ay içinde, IRA'nın bütün silahlı adamlarını ortadan kaldırdığını aklınıza getirmeye çalışın. Sri Lanka'yı, işte böyle zorlu bir durum bekliyordu. Ancak, Colombo hükümeti çok kararlıydı. Britanya ve Fransa gibi siyasi düşmanlarını devre dışı bırakırken, Birleşmiş Milletlerin müdahalesinede izin vermedi. Çin, Hindistan ve Pakistan'ı da usta bir şekilde idare edip, onlardan silah yardımı da aldı. Yaşanan tablo, hükümetin kordine ettiği bir saldırı kampanyası sonucu,

Tamil Kaplanları örgütünün fiziksel olarak yok edilmesi idi. Bunu gerçekleştirdikten sonra, ülkede devlete karşı tek bir saldırı bile yaşanmamıştır. Bu, 1945 yılından buyana, silahlı bir isyan hareketinin askeri yöntem ile bastırılmasının, tek örneğidir. Peki bir ülkeyi, nasıl yeniden kendi rayına oturtabilirsiniz? Askeri kesimden pek çok insan, bunun nasıl becerildiğini soruyor. Bunun yanıtı, gazetecileri olayın dışında tutmaktı. Sri Lanka hükümeti, kendi basınını kontrol altında aldı. Yabancı basını da ülkenin dışında tuttu.

Neden? Çünkü, gizlemeleri gereken bir şeyler vardı.

Özetlemem gerekirse, ben hala gazetecilerin haber yapmakla görevli olduğuna ve görevlerini yapmaları gerektiğine inanıyorum.

Bu arada bazı gazeteciler, tılsımlı bir şeyler sayesinde, çatışma alanlarındaki kurşunların kendilerine kar etmeyeceğine de inanıyorlar. Bu ayrı bir mesele.

Peki Mugabe'yi alıp, Hague'deki Uluslararası Ceza Mahkemesine mi götürmemiz mi lazım? Yerel düzeyde hakikat ve uzlaşma komisyonları kurulmasına ihtiyaç var mıdır?

Sözlerimi tamamlarken, 'kriz iletişimi'nden bahsetmek istiyorum:

İngilizcele, C harfi ile başlayan 3 şeyi aklımızda tutmamız lazım : Concern (Kaygı), Control (Kontrol-Hakimiyet) ve Commitment (Bağlılık).

BBC, bugünlerde kendi yaptığı yanlışlar üzerine yayın yapmak zorunda kalan, bir yandan da tekrar iç kontrolünü sağlamaya çalışan, kaosun tam ortasındaki bir kuruma örnek olarak gösterilebilir. Ancak kaosu aşmaları için, sözünü ettiğim bu üç şeyi sağlamaları gerekir.

Anlattığım hikayeleri sabırla dinlediğiniz için çok teşekkür ediyorum. Bence sizler, dünyanın en önemli mesleğini icra ediyorsunuz. Bunu yaparkende ne bir korku, ne de birilerine fayda amacı güdüyorsunuz.

*Sinan Hakan, Ali Öztürk, Betül Aydın,
Cemile Bayraktar, Işın Eliçin*

Ali Bayramoğlu: Dr. Moorcraft'a ilgi çekici bu konuşması için çok teşekkür ediyoruz. Konuşmacılarımızın başlattığı noktadan hareket ederek ,tartışmayı genişletip, belli sonuçlara varalım istiyorum. Şimdi tartışma bölümü açmak istiyorum.

Çatışmaların çözümü ve yerel medyanın konuştuğu yer açısından bakıldığında, yerel ve bölgesel medya, şu ana kadar ne tür bir rol oynamıştır? sorusunu yanıtlamaya çalışabiliriz. Kullandığımız dil çok tayin edici. Mesela, PeKeKe veya PeKaKa, terörist ya da militan demenin de ciddi sonuçları vardır. Bu söyleyiş tarzı üzerinden yapılan sembolik gazeteciliğin, bir tartışmasını yapabiliriz. Kullanılan dil, bugünkü tartışmada bile, temel bir kavram haline gelebilir. Bir yandan insan hakları ihlalleri üzerine konuşurken, diğer yandan devlet ile basın arasındaki ilişkilere de değinebiliriz. Önce kim söz almak ister?

Katılımcı: Ben yerel medyanın rolüne değinmek istiyorum. Ne yazık ki yerel medyanın, çatışmaların çözümünde çok fazla bir etkisi yoktur. Çünkü, yerel medya genelde, hükümetin etkisi altındadır. Özellikle ülkenin Doğu ve Güneydoğu bölgelerinde ki basın organları ve gazeteler ilan ile yaşarlar. Bu, basının Basın İlan Kurumu tarafından denetlenmesi özelliklerini öne çıkarmaktadır. Bundan sebeple özgür bir yayıncılık yaptığımızı söyleyemeyiz. Özellikle çatışma dönemlerinde, dilimizde yaşanan acıları ve kayıpları dikkate almamız gerekirken, daha çok nefret dolu bir dil kullanılmaya devam edilmektedir. Basın, sanki vatanseverliğini kurduğu cümlelerle ifade etmeye çalışır. Bu gazetecilerin çoğu, devlete çalışan kişilerdir. Onların bir özgürlükleri yoktur. Yanımda, Yüksekova'da gazetecilik yapan bir arkadaş var. Bana, bugüne kadar vali ile hiç görüşemediğinden bahsetti. Çünkü bunlar, özgürce çalışan bir gazeteciye, zaten randevu ve bilgi vermezler. Bu son, yaşanan çatışmada 17 askerin ölmesiyle ilgili olaydan bahsetmek istiyorum. Biliyorsunuz bölgemizde hem

çözülmesi gereken terör olayları, hemde bu cezaevlerinde süren açlık grevleri var. Bu sorunlar nefret söylemleri ile çözülecek değildir.

Barış Meclisinin geçen hafta Batman'da yaptığı bir toplantıda, bizden öneri istediler. Bu konuda herşeyin denendiğini, bundan sonra AK Parti milletvekilleri üzerinde baskı kurarak, bu işi yürütelim dedim. Bu Başbakana laf dinletecek kimse yok ama, belki kendi milletvekilleri onlara böyle bir yaklaşımda bulunabilirler. Ancak olmadı. Tabi bunun yanısıra, 'Majestelerinin gazetecisi' diyebileceğimiz türden gazetecilerde var. Bunlar bölgeye gelmeden ahkam keserler. Bir örnek vereyim:

Güneri Civaoğlu, bundan 10 sene önce bu olayların yoğunlaştığı bir dönemde devletin ordusuna ait bir helikopter ile bölgeye geldi. Şırnak'ın simgesi olan bir kayalık alanda bulunduğu helikopterden indi. Bir fotoğraf çekti. Sonra gitti ama, neredeyse bir ay boyunca anılarını yazdı. Bu şekilde bu sorunun çözülemeyeceği ortadadır.

DPI tarafından düzenlenen yuvarlak masa toplantısının katılımcıları

Ali Bayramoğlu: Bir önceki konuşmacının ifade ettiklerine ekleme yapmak istiyorum. Yerel basının mali bağımlılığından bahsettiniz. Bu önemli bir konudur. Çünkü, basın özgürlüğü de önemli bir konudur. Bunun ötesi, basın ile hükümet arasındaki organik ilişki de önemlidir. Peki, Türk basınını böyle tarif etmek mümkün müdür? Bilmiyorum ama buna dair konuşmamız lazım.

Katılımcı: Dışlanan bizler habere erişemezken, devlete, hükümete ve orduya yakın olan gazeteciler, hemen ertesi gün haberi yayınlarlar. Neden? Çünkü bu insanlar haberin kaynaklarına yakındırlar. Biz, orada bizi de sevecek bir yönetim istiyoruz.

Ali Bayramoğlu: Söylediklerinizi anlıyorum. Ancak izin verirsiniz, yerel medya üzerine yoğunlaşalım. Ancak ifade ettiklerinizin çok önemli olduğuna katılıyorum.

Katılımcı: Sayın Ali Bayramoğlu, başta yerel basın kimlerle diyalog içinde olduğuna dair güzel bir tahlil ortaya koydu. Bu tablo, abartı noktasında bir sansür uygulanmasına kadar uzanmaktadır. Mahalli gazeteler daha çok vilayet ile ilgili haberlere endekslidir. Yerel basın, parasal yardım ya da ilan aldığı takdirde bağımlı hale gelir, dolyasıyla özgürce yayın yapamaz. Benim asıl üzerinde durmak istediğim, haber dilinin nasıl algılandığı, ya da haberin mesajı konusudur. Yerelde yazılan bir haber, İstanbul'da çok abartılı bir dil ile kullanılıyor. Bu da, yerelde sizin üzerinizde bir tartışma yaratılmasına sebep oluyor. Vilayet, belediye, askeri kurumlar gibi kurumlarla tartışma yaratıyor.

*Ahmet Akgül, İhsan Dağı, Dursunali Sazkaya, Selçuk Küpçük,
Ömer İdris Akdın*

Ben, özellikle Kürt Sorununun çözümünde, yerel medyanın daha aktif, daha özgürlükçü bir kimlik ve yayın anlayışına kavuşmasını istiyorum. Cumhur beyin ifade ettiği gibi yerel basın, mali anlamda desteklenmesi lazım. Eğer siz bir yerden düzenli gelir alırsanız, mutlaka onun güdümünde kalırsınız. İçinde bulunduğumuz çatışma sürecine nasıl bir çözüm buluruz noktasında, ayrıca siyaset ve medya ilişkisine değinmek istiyorum. Çünkü basın, siyasi güç karşısında daha fazla özgürleşmesini istiyorum. Milletvekillerinin de lidere güdümlü kalmamasını ve daha aktif rol almasını istiyorum. Şunu söylerken, belki farklıda anlaşılırım ama, BDP'nin de kendini çatışma ortamından uzaklaştırması ve siyasi iradesini daha fazla ortaya koyması gerekir. Kürt sorununun çözümünde, ana ortamın TBMM

ve siyaset olduğunu söylüyoruz ama, gerek iktidar, gerek ana muhalefet gerekse de BDP sorunun çözümü noktasında, kendi öz iradelerini ortaya koymamaktalar. Biz yerel basın olarak haberimizi hazırlıyoruz ama, bulunduğumuz ortam sebebiyle, zorunlu olarak taraf oluyoruz. Hatta, size mali yardımda bulunan kurumun, şirketin, şahsın güdümünde kalıyorsunuz. Eğer siz Diyarbakır'da iseniz, size mali destek sağlayan kuruluş hangi düşüncede ise ona göre yayıncılık yapıyorsunuz. Sizin de ifade ettiğiniz gibi tarafgir davranıyorsunuz. İşte o tarafgir davranışı ortadan kaldırmak, daha barışçıl, daha uzlaşma yanlısı üsluba dayanan, müzakere sürecini geliştiren bir dil kullanmak gerekir.

Naci Sapan, Sidar Basut, Ayhan Bilgen, Kadri Salaz, Sinan Hakan, Betül Aydın, Cemile Bayraktar, Işın Eliçin

Ali Bayramoğlu: Sizin bahsettiğiniz editoryel özerklik önemli bir konu. Biraz önceki katılımcımız, mali bağımlılıktan bahsetmişti. Yerel basının bulunduğu yer ve okurla çok yakın temas içinde olduğu göz önüne alınırsa, bu durum onun kendisine oto sansür uygulamasına yol açıyor dediniz. Bunu biraz açmanızı rica ediyorum. Patronunun siyasi görüşünden farklı olarak.

Katılımcı: Elbette. Neden oto sansür uygulanıyor? Bu tür bir kontrol, haberin daha doğru olması açısından çok iyi ama, haberin bazı etkenlerle farklı şekilde yapılması yönünden olumsuz birşey. Bazen, bu yüzden haberi çok gizlersiniz, yada çok alenileştirirsiniz. Sokaktayken bir cinayet haberi aldınız ve diyelimki bu kişi tanıdık birisi. O kişinin suçlu olduğunu da çok iyi biliyorsunuz. Ama bu durumla yüzyüze geldiğinizde o haberi o çerçevede işlemiyorsunuz. Şimdi siz kırsaldaki bir çatışmayı, yada PKK ile ilgili bir haberi verirken pozitif ve negatif yönünü çok tartarak veriyorsunuz. Eğer bu işi, pozitif yönden ele alırsam, PKK'nin tepkisi ne olur veya negatif yönden ele alırsam devletin, hükümetin veya Türk Silahlı Kuvvetlerinin tepkisi ne olur diye düşünüyorsunuz. Eğer Diyarbakır'da, Batman'da, Siirt'te, Şırnak'ta siyasi bir kimlikte kalarak, yerel gazetecilik yapıyorsanız, ateşten bir gömlek giyiyorsunuz demektir. Sırat köprüsünden geçer gibisinizdir çünkü dengeleri sağlama konusunda çok titiz olmanız lazım. Cumhur bey 17 askerin Skorsky helikopterinin düşmesi sonucu ölümünden bahsetti. Bir bu haberi aldığımızda, tam bir muamma olduğunu düşündük. Çünkü Türk Silahlı Kuvvetleri ayrı bir şey söylerken , Siirt valisi farklı bir şey, bizim

yerelden aldığımız bilgiler ise farklı bir şeye işaret ediyordu. Bu haberi nasıl vereceksiniz? Ben habere başlık olarak ‘Skorsky Muamması’ attım. Ama farklı kurumlar bunun için bana tepki gösterdiler.

Katılımcı: Dr Paul Moorcraft, Irak savaşına dair bir yanılığından bahsetti. Ben taşrada yaşayan bir insanım ve bu külliyatta bir silahın, o ülkede olmayabileceğini ben bile tahmin edebiliyordum. Bu kadar uluslararası bir durumda bile, algının bu kadar yanlış işlediği düşünülürse, bizim yerelde çalışan gazeteci işlerinin daha zor olduğu görülür. Dr Moorcraft gibi mevzilerde bulunmuş, hükümetlere danışmanlık yapmış birisinin algı yanılsalamaları yaşadığı bir dünyada, zor şartlarda çalışan, ekonomik zorluklar yaşayan, vali, kaymakam, savcı, hakim kıskacında olan yerel medyanın çalışanı olan insanların işleri, daha zordur. Ben Karadenizde yaşayan Laz bir insan olarak, Karadenizdeki televizyon kanallarının, özellikle 90’lı yıllardan sonra ulusalcı ve Kemalist kesimler ve aydınlar tarafından tam bir kısıka alındığını görüyorum. Gerek çeşitli siyasi cinayetlerde, gerek konferanslarda, gerek Rumluk, Lazlık, Hemşinlilik konularında pek çok insan program yapmıştır, etkinliklere katılmıştır. Doğu’daki arkadaşların sorununun daha teknik kaldığını, bizim gibi Kürt algısının dışında kalanların işlerinin, daha da zor olduğunu düşünüyorum. Ben söyleşilerimde, gittiğim toplantılarda, okul ziyaretlerinde çocuklara ‘barış ancak düşmanla yapılır’ mesajını veririm. Eski metinlerde bir söz var, ‘babalar yeşil üzümden yediler ve biz çocukların dişleri bozuldu’ şeklinde. Bizim durmumuz bu yani, çok zor bir durumdayız. Ama ben

merkez medyanın Kemalist, yada militarist baskısının kırıldığını, yerel medyada ise bunun kırılmadığını görüyorum. Bu konuda kimse bir şey yapmıyor. Eğitim boyutu elbette önemli. Haberinizi var mı bilmiyorum, ama okullarda ‘insan hakları ve demokrasi’ dersi var. Ders kaynakları da iyi hazırlanmış. Ama bunun sınıflara bir yansıması yok. Toplumun genelinde ‘Kürtlerin başımıza bela olduğu’ mantığı hakim. Dünyanın genelinde bir algı operasyonu var ve biz hepimiz bundan etkileniyoruz diye düşünüyorum.

Bejan Matur, Dursunali Sazkaya ve diğer katılımcılar

Ali Bayramoğlu: Size bir soru sormak isterim. Geldiğiniz bölgedeki yerel basın Kürt Sorununa nasıl yaklaşıyor? Genel olarak hangi dili, tonu kullanır? Ne kadar yer verir? Bu tür meseleler milliyetçi, ordu bakışıyla mı algılanıyor? Nasıl bir algı var?

Katılımcı: Entellektüel düzeyde, yayın yapan bir kanalımız var, ama burada diğer kanalların çoğuna daha çok milliyetçi ton hakim. Liberal ve entellektüel yayın yapan kanalın sahipleri muhafazakardır. Orada çalışanlar ise genelde liberal, ilerici insanlar. Genel olarak düşmanca bir söylem ve kavram kullanımı hakim. Bunun yanında, sivil oluşumlar var. Bunlarla ilişkilenen insanlarda, bir tür düşünce dönüşümü oluyor. Bu insanlar, bir bellek yarılması yaşanmaya başladıktan sonra, zamanla düşünmeyede başlıyor. Kürt sorunu ne, ne zaman başladı, nasıl çözeriz? gibi sorular soruyorlar kendilerine. İki kutuplu gittiğini söyleyebilirim. Nasıl ulusal medyada liberal ve özgürlükçü gibi kesim varsa, yerel medyada da aynı şey var. Ama ben şöyle bir şeyde görüyorum: milliyetçi ve ulusalcı yaşlı gazetecilerin kaleminden ‘bu vatanı vermeyiz, satmayız, sattırmayız’ gibi sözcükler dökülürken daha genç gazetecilerde biraz daha empati yaklaşımı var.

Katılımcı: Mardin’de, uluslararası stratejik araştırma merkezi kurduk. Aynı zamanda çeşitli yayınlara yazıyorum. Az önce sayın Çandar’ın bahsettiği askeri dil, bize (Olaganüstü Hal) OHAL döneminden miras kaldı. OHAL döneminde, yerelden ulusal medyaya geçen haberlerin adeta bir süzgeçten geçirilmesi ve minimize edilmesi yaşanmıştı. Günümüzde OHAL gitti ama, onun sonrasında ortaya çıkan görece uygun koşullarda da başka sorunların yaşandığı, mahalle baskısının ortaya çıktığı görülmekte. Çatışmanın çözümünde yapıcı bir dil kullanmak gerek. Habur olayı çok çarpıcı bir olaydır. Yerel medyanın, bir de

ulusal ayağı var. İşte yerel medyanın elamanları ulusal medyaya geçecek haberleri, acaba kime çarpacak diye bir ürkeklik içinde işliyorlar. Yerel medya, ulusal medya ile ilişkisin de baskı altında. Sözün özü şu, eskiden OHAL vardı ve yerel medya ne haldeydi, şimdi ise yumuşatılmış bir OHAL var ve birde şu anki bu hal var. Sıkıntı bu.

Katılımcı: Şu anda herhangi bir yerel basın organı ile ilişkim yok. Ben Diyarbakır'dan, Mardin'den, Hakkari'den gelen arkadaşlarla ilgili olarak bir kaç örnekleme yapmak istiyorum. Son bir kaç yıldır Karadenize yönelik, ulusalcı bir operasyon var. Biz bunun kokularını, bir süre önce aldık. Karadeniz bölgesinde provokasyonlar sözkonusu. Bir mikro milliyetçiliğin oluştuğunu, bunun Kürt karşıtlığı üzerinden geliştiğini görüyoruz. Bu haberlere de yediriliyor. Biz anayasa referandumu sürecinde, hükümet ile ilişkisi olamayan çeşitli dini kesimler ve bunun yanısıra Ufuk Uras'ın genel başkanı olduğu ÖDP, -ki o zaman henüz bölünmemişlerdi- onlarla ortaklaşa Referandumda "evet" kampanyası başlattık. Bu bizim için çok önemli bir referans oldu. Biz çalışmamıza şöyle başladık:

Son 20-25 yıldır Kürt bölgelerinden, mevsimlik işçiler fındık toplamak için Karadeniz'e geliyorlar. Gerçekten çok insanlık dışı koşullarda, çadırlarda kalıyorlar. Bu insanlar şehir dışındaki yerlerde tutuluyor, polis kontrolünden geçiriliyorlardı vs.

Başbakanlık bir genelge yayınlayarak, bu insanların yaşam koşullarını iyileştirmeye çalıştı. İnsanlara 24 saat sıcak su, ekmek,

danışma hizmeti, sağlık, çocuk oyun parkları gibi hizmetler sunulan pilot merkezler oluşturuldu. Bu insanlar bölgeye gelseler dahi yalıtılmış yaşıyorlar. Bir grup arkadaşla bunları ziyaret ettik. Bu insanlar halk ve şehir ile organik bir ilişki kuramıyorlardı. Biz devletten bağımsız olarak, sivil insanlar olarak, vicdani kaygılar ile bu insanları ziyaret ettik. Devlet bu çalışmaları yapıyordu ama, nihayetinde devlet denilen aygıtın vicdanı yok. Ancak yukarıdan gelecek yazılara bakarak işleyen bir mekanizma. Bu örneklerin kendisi bile, Kürt meselesindeki trajedinin Kürt coğrafyasının dışında da yaşandığını gösteren bir örnek.

Biz Kürt sorununa ilişkin gerçekleri, genelde ulusal basın üzerinden alıyorduk. Ve bu ulusal basın çeşitlendikçe, yerel basın kurumlaşıp, merkezi idare algısı kırıldıkça farklı öykülerin olduğunu biz de, Karadenizdeki insanlar olarak öğrenmeye başladık.

Biz bu insanlar için neler yaptık, biraz bundan bahsetmek istiyorum. İlk ziyaretimiz, ramazan ayına denk geldi. Yaz ayı idi. Gittiğimiz yerde 90 kadar çadır vardı ve bu çadırlarda aileler kalıyordu. İlk önce gıda yardımı yaparak, bir ilişki kanalı açmaya çalıştık. İkinci yılımızda bir büyük iftar planlarken, büyük bir sel olayı meydana geldi. Bu insanların kaldığı alan dere kenarına kurulduğu için sel bu insanların çadırlarını, arabalarını, giysilerini, para ve yiyeceklerini alıp götürdü. Biz bir kaç gün içinde, bir giysi yardım kampanyası düzenleyerek, bu insanlara giyecek yardımı yaptık. Projemiz, akşam 6 sıralarında fındık bahçelerinden dönen bu insanlara, en azından bir seyyar mutfak kurarak bir

öğün yemek vermektir. Sadece bir öğün yemek versek bile bu çok işlevsel olur diye düşündük. Biz karadeniz bölgesinde, Kürtlerin nasıl algılandığını anlamaya çalıştık. Bir süre önce, bu kez biz Diyarbakır'a gittik. Böylece bir karşılaşma tecrübesi yaşadık. Ben tecrübelerin artması için buna benzer projelerin artması gerektiğini düşünüyorum.

Katılımcı: Benden önce konuşan arkadaşlar, medyanın yaşadığı sorunlardan bahsettiler. Ben de 20 yıllık gazetecilik hayatımda, bu sorunları yaşadım. Kim ne derse desin, Türkiye'nin en büyük sorunu Kürt Sorunudur. İsmi doğru mudur diyede sormak lazım? Sorunlu olan Kürtler midir? Kürtlerin demokratik hakları için, sürdürdüğü bir mücadeleye Kürt sorunu demişler. Sanki Kürtler sorunluymuşta Kürt Sorunu ortaya çıkmış gibi bir ifade anlaşılıyor. Bu ayrı bir tartışma konusu. Türkiye'nin farklı bölgelerinden arkadaşlarımız, bu toplantıya katılıyorlar. Bazı arkadaşlar ekonomik boyutundan bahsetti. Bana göre, gazetelerin kendisini yenilemesi lazım. Türkiye'deki bütün basına baktığınız zaman, aynı haberin bütün sitelerde olduğunu görürsünüz. Ve bu haberlerde, birbirinin aynı haberlerdir. Yanlışta olsa aynı, doğrudan olsa aynı. Bence, bu açıdan bölgesel gazetelerin kendini yenilemesi gerekiyor. Hem ufuklarını, hem de teknik özelliklerini geliştirmeleri gerekiyor. Bu tür savaş veya çatışma koşullarında haber kaynakları da önemlidir. Bugün, yeni bir şey çıktı. Eskiden yaygın medyanın mutfağında mutlaka bir general otururdu. Doğu ve Güneydoğu bölgesinde ise artık haberler polisiye senaryolar ile yazılıp bize veriliyor. Eğer sen yerel medya olarak, bu haberi kullanmıyorsan bile adam,

herhangi bir haber kanalına ulaşım bunu yayınlıyor. Bu tür haber kaynakları gerçek gazeteciliği öldürmüş durumda. Bizim yerel medya olarak, kendi gazetelerimiz var ama, bunun yanısıra orada yaygın medyaya hamallık eden insanlar var. Hamallık diyorum çünkü, ajanslara, TV kanallarına çalışan muhabirler, orada resmen sömürülmektedirler. Ben de bu işi yaptığım için, bu insanların sömürüldüğünü görüyorum. Gönderdikleri haberler merkezde değiştiriliyor ve dolayısıyla bu da kamu oyunu yanlış bilgilendirme noktasına geliyor. Yerel medya ile yaygın medya arasında kesinlikle bir dürüstlük yok. Ekonomik sömürde işin başka bir noktası. Yerel medya'da çalışmanın bir bedeli de var. Nedir bu bedel, joplanacaksın, kameran kırılacak, gözaltına alınabilirsin, dayak yiyebilirsin veya bayağı bir biber gazına maruz kalabilirsin. Ben 20 yıllık gazetecilik hayatımda bunların hepsini yaşadım.

Biz Türkiyede bir savaş ortamındayız ve ister istemez bu ortamda gazetecilik yapıyoruz. Ben başbakan ve hükümetin bölgede yaşananlardan dolayı yanlış olarak bilgilendirildiğini görüyorum. Haberin kaynağı ile ilgili problemleri var. Bu durumlardan dolayı karşı karşıya gelebiliyoruz. Yalan haber ve yayınlar zaman zaman başbakan tarafından da dile getiriliyor. BDP heyetinin Şemdinlide eve alınmadığı üzerine haber veya BDP milletvekillerinin PKK militanları ile buluşması haberi gibi konular, yerel basınca tamamıyla farklı şekilde işlenmiştir. Ulusal medyanın bu anlamda kendini sorgulaması lazım. Şimdi ulusal kanallar üzerinden verilen bir haber, ile bizim yaptığımız haber arasında büyük bir uçurum vardır. BDP ile PKK'lilerin

karşılaştığı olayda, bizim haber müdürümüzde oradaydı ve tamamen tesadüfî gelişen bir durumdu.

Etkilenmekten bahsediyoruz. Biz sayın Moorcraft'ın yaptığı gibi, başka bir ülkeye gidip gazetecilik yapmıyoruz. Biz kendi coğrafyamızda, kendi kültürel alanımızda gazetecilik yapıyoruz. Duygusal anlamda taraf da olabiliyoruz. Çünkü orada sizin karşısınızda bir sürü kurum ve odak var. Aşiret yapıları var, dini yapılar var, askeri yapılar var ve bunların sizin üzerinide büyük bir baskısı var. Bu sebeple çok dikkatli olmamız lazım. Bu kadar şikayet ediyoruz ancak, Roboski katliamında da görüldüğü üzere, sosyal medya Güneydoğu bölgesinde oldukça gelişmiştir. Ulusal gazeteler artık eski gücünde değildir. Sosyal medya çok önemlidir ve gerçekler anında, herhangi bir gizleme olmadan ortaya çıkıyor. Çok kısa sürede haber binlerce insana ulaşabiliyor.

*Moderatör Hilal Kaplan, konuşmacı Dr Paul Moorcraft
ve diğer katılımcılar*

Katılımcı: Uzun yıllar, bir özel haber ajansında bölgesel sorumlu olarak çalıştım. O yüzden, yerel habercilik ile ulusal düzeyde habercilik arasındaki dengeyi ve kurguyu iyi biliyorum. Bizim yayımladığımız haberler, üzerinde biraz oynarsak, resmi Anadolu Ajansının haberi haline gelebiliyordu. Hatta Anadolu Ajansı, bundan dolayı bize davalarda açtı. Bu benzeşmenin sebebi, bu muhabirlerin aynı kaynaktan beslenip, birbiri ile iletişim içinde olmalarıdır. Diyelim ki, yereldeki haberler arasında bir fark var, biz onunla merkezde biraz oynadığımızda aynı haber haline geliyor. İnternet medyası ile birlikte o da biraz kırıldı. Alternatif bir basın dili oluştu, ama bu da hala bir handikap. Bunun arkasında ulusal medyada yaşanan uzmanlaşmama ve hazırcılığın etkili olduğunu düşünüyorum. Buna ilişkin bir örnek vermek istiyorum. Bizim bir kitabımız çıktı ve Star gazetesi bizimle bir röportaj yaptı. Daha sonra TGRT televizyonu bizi programa davet etti. O programında sorulan sorular, Star gazetesinde çıkan haber üzerinden, onun üzerine bir şey konulmadan yapıldı. Yani bir hazırcılık var. Medyanın toplumsal olaylara karşı sorumluluğundan bahsetmek istiyorum. Adıyaman'daki Alevi evlerinin işaretlendiği haberini takip için, oraya gittim. Sonrada Suriye'de ki çatışmaların yoğun hissedildiği Hatay'a gittim. Adıyaman'da insanlar bize evlerin işaretlendiğini ve insanların şehirden kaçmak istediğine dair medyadan haberler okuduklarını, ama işin farklı bir yönü olabileceğininide söyledi. Ne yazık ki hem yerel, hemde ulusal medyada olayı sadece bir yönü ile gösterme eğilimi çok gelişkin. Ama bu manüpile etme yada hazırcılık eğilimi, Kürt televizyonlarında da var. Bir örnek

vereyim Ramazan ayında bir insan intihar etti. Kürt gazeteler ve televizyonlar bundan devleti ve kaymakamı sorumlu tutan yayınlar yaptılar. Bu adam yoksulluk sebebiyle intihar ettiği için, oldukça dokunaklı bir haber şeklinde yapılmıştı. Ben de bölgede yaşayan bir insan olarak, şunu düşündüm, eğer bölgede, Diyarbakır yada Siirt'te bir insan açlıktan intihar ediyorsa, bu Türkiye'nin bittiği anlamına gelir. İstanbul'da olsa bu başka algılanacak bir haberdir. Hemen orada ki muhabiri aradım. Evet adam intihar etmişti, ama sebebi bahsedildiği gibi değildi. O gün evde hiç bir şey bulamadığı için intihar etmiş değildi. Ailesi ile sorunları varmış, işsizlik sorunu varmış. Bütün bir ülkeyi, idareyi yada hükümeti zan altında bırakacak bir durum yoktu.

Bu durumda, alternatif olarak ne olabilir diye düşündüğümüzde, aklıma şunlar geliyor: Bu sosyal medya vurgusu çok yapıldı. Bence bu hazırcılıktan, hemen o haberi yayma isteğimizden kurtulmamız lazım. Evet sosyal medya alternatif bir dil oluşturuyor, olayların üstünü kapatmıyor, haberi aktarıyor ama, bu öfke dilini de besliyor. İnsanlar facebook veya twitter üzerinden bir haberi hiç içeriğine bakmadan paylaşabiliyor. O haber, bazan çok yanlış olabiliyor. O arada binlerce insanı etkiliyor. İkincisi, artık çok çifte standartlı bir yaklaşım var. Bu nefret dili konusunda da öyle , ötekileştirmeler konusunda da öyle. Biz karşı tarafın, bizi ötekileştirme çabalarını çok kolay görmeye alıştık. Bir kişinin adına açılmış yanlış twitter hesabı üzerinden, Sırrı Sakık'ın oğlunun ölümü üzerine yanlış bilgiler verildi. Aynı şey TRT'nin verdiği söylenen bir haberin alt yazısı içinde yapıldı. O haberde ölümlerle, insanların kutsalı ile dalga

geçen bir hal vardı. Bu haberi mesela bütün BDP'liler paylaştı. Kimse mesela öyle bir haberin bir nefret mesajı içerdiğini sorgulamadı. Bence bu çifte standart meselesinden vazgeçmek lazım. Birde yerel medyada uzmanlaşmanın sağlanması lazım sadece oradan kopyala ve yapıştır usulü ile haberler yapılmasına dayalı gazetecilikten vazgeçilmesi lazım.

Ali Bayramoğlu: Bu tartışmamızda mevcut sorunları tespit etmeye çalışıyoruz. Aldığımız notları okuyayım. Bölge gazeteleri açısından birinci mesele yerel basın ve mali özerklik konusuydu. İkinci mesele ise editoryel özerklik konusu. Üçüncüsü bölgedeki kültürel, ekonomik ve siyasal dinamiklerin bölgesel ve ulusal medya üzerine kurdukları baskı. Dördüncüsü çatışmanın yaygınlığı ve içerden olmanın getirdiği bir taraflaşma sorunu. Yerel basın ile ulusala basın ilişkisinde yerel basının verdiği bilgilerin ulusal basın tarafından çarpıtılarak verilmesi bir diğer sorun. Altıncısı yine az önce bahsedilen ve bizim gazeteci kalitesi yada muhabir kalitesi, gazetecilik faaliyetindeki kalite çıtasının düşüklüğü meselesi. Sonuncusunu yine konuşan bir kısım arkadaştan aldığımız bilgiye göre not ettim ki o da bazı yerel basına özellikle Kürt meselesi açısından daha çatışmacı bir dilin hakim olduğunu söyleyebiliriz ama konuşan bir diğer arkadaş taraf kim olursa olsun çatışmacı dilin her yere hakim olduğunu ifade etti.

Ali Öztürk ve Naci Sapan

Katılımcı: Asıl tartışma konusu alandan farklı bir coğrafyadan geliyorum. Benim geldiğim bölge, bu sorunu, yani Kürt Sorununu fazlasıyla gündeminde taşımayan bir yer. Kürt sorunu, yada onunla bağlantılı gelişen sorunlar, en basit anlamıyla gerek medya, gerekse de sivil toplum kuruluşları anlamında, bizim gündemizde değil. Sivil toplum örgütlerinde görev almış biri olarak, bir can alıcı örnek vermek isterim. Biz yaklaşık 10 yıldır bu tür toplantılar yapıyoruz. Türkiye'nin her yerinden, sivil toplum kuruluşları gelir. Konya'dan da yüze yakın dini kesim temsilcisi gelir. Bu 10 yıl içinde, Kürt sorunu hiç gündem olarak tartışılmamıştır. Konya'da ki yerel medyayı takip ettiğimde, ya şehit haberleri işlenmektedir yada ,dün gelirken takip ettiğim bir haberde ki gibi açlık grevleri konusunda, 30 kadar kişi eylem yapıyor ve yerel halk bunlara

'kahrolsun PKK' diyerek saldırıyor haberleriydi. Benzer bir şeyle ben de karşılaştım. Yazıma uygulanan sansür sebebiyle, aynı yayına bir daha yazmamaya karar verdim. Yıllardır yazarlık yaparım. İnsan hakları örgütlerinde çalışırım. Bu süreçte şehit tabirini hiç kullanmadım. Buna karşılık, okur tepkileri oldu, neden kullanmıyorsun, senin şehit tabirini kullanmadığını biliyoruz şeklinde tepkilerle karşılaştım. Coğrafya olarak Konya'da bunun bir gündem olmaması sorun bence. Ben Dr Moorcraft'ı dinlerken profesyonellik ile etik arasında ki çizginin sırat köprüsünden daha ince olduğunu farkettim. Öyle bir meslek seçiyorsunuz ki, tercih ettiğiniz yön toplumu olumlu yada olumsuz olarak etkiliyor. Bu tür etkileşimlerden ortaya çıkacak olan olaylardan kendinizi sorumlu hissedebilirsiniz. Yerel medyanın mali özerkliği konusuna değinmem gerekirse. Gazetenize 700-800 TL maaşla bir tahsilatçı alıyorsunuz. Çünkü yerel medyada, iletişim konusunda çalışan bulmak zordur. Bir süre sonra haberlere yetişemeyince, o tahsilatçıya bir fotoğraf makinası veriyorsunuz ve habere gönderiyorsunuz. Bir bakıyorsunuz ki iki ay sonra tahsilatçı size aynı maaşla çalışan bir muhabir haline geliyor. Bu muhabirden aldığınız haberlerin sağlığı, güvenliği veya dili çok sağlıklı olmayabiliyor. Bu açıdan az önceki katılımcının bahsettiği uzmanlık meselesi yerel medyaya oldukça uzak. İkincisi ben köşe yazarı olarak yerel medyada yazdım. Oradan bilirim. gazete yazarları telif ücreti almazlar. Bu da önemli bir sorun.

Katılımcı: Ben sayın Dr Moorcraft'ın, daha çok İrlanda'da ki deneyimlerinden bahsetmesini istiyorum. Ben Suriye'ye de

gittim. Savaş ortamında gazetecilik yapmak, Güneydoğu'da gazetecilik yapmaktan daha kolay. Sayın Dr Moorcraft bize İrlanda tecrübenizden bahsedebilirmisiniz?

Dr Moorcraft: Bir kaç yorumda bulunmak isterim. Sizin içinde bulunduğunuz kızgınlık ve incinmişliği hissedebiliyorum. Sizin kaygılarınızı gözardı etmeye çalışmıyorum. Sizin ülkenizdeki gazeteciliğin durumu hakkında, çok az bilgim var. Ben, kendi tecrübelerimden konuşmam gerektiğini düşündüm. Etrafınızda insanlar yaralanır, hapse düşer, ya da ölürken akıl sağlığınızı korumanın en iyi yolu bunları bir kara mizah şeklinde hatırlamak ve anlatmaktır. Ben, en önemli şeyin kendi ülkenizde yaşanan çatışma sırasında, objektif bir gazetecilik yapmak olduğuna inanıyorum. Elbette kendi insanlarınızın öldüğünü görmek ve bunun üzerine haber yapmak çok zordur. Ama burada çok önemli bir ayrıntı var, böyle bir durumda bizim askerlerimiz tabirinden ziyade Britanya askerleri gibi bir tabir kullanabilmek çok önemlidir. Mümkün olduğu kadar tarafsız olmalısınız. Bunun alternatifi yoktur. Ben burada size ders vermeye çalışmıyorum. Ben kendimde bu tür bir gazetecilik yapmak için uğraştım. Çok zor. Eğer tarafsızlığınız yok ise gazetecilik yapmanın bir gereği de yoktur. Gazetecilerin eline silah alması gerekmez.

Avrupa'nın en uzun soluklu savaşına sahne olan Kuzey İrlanda'da, oldukça fazla zaman geçirdim. Bu savaşın barış ile sonuçlanması, beni daha önce bahsettiğim bir konuya, yani siyasal sorunların askeri yöntemler ile çözülemeyeceği sonucuna getirir. Askerler, her zaman anlaşma yapılacak dönemde, siyasetçileri devreye sokacaklarından bahsederler. O zamana kadar, binlerce insanın

ölmesi, bir o kadarının da savaşa devam etmesi gerekir. Ben özellikle tarafsızlık konusunun önemli olduğuna inanıyorum. Sizin bahsettiğiniz yerel medya ve kaynak sorunuda çok önemli. Yerel medyaya verilen bir kaynakta yok. Sosyal medyanın bir alternatif olduğu açık ancak kimse gazeteciliğin kolay bir iş olduğunu söyleyemez zaten.

Artık İrlanda'da kimse savaş olmasını istemiyor. Bu savaştan bıkmış olma hali, yıpranmış olma hali dünyanın pekçok yerinde var. Ancak, bunun yanısıra, buna devam etmek isteyen azınlık kesimler var. Bana göre, Britanya ordusu 1969 yılında, İrlanda'da çok beceriksiz davranmıştır. Ben birey olarak birleşik bir İrlanda olması gerektiğine inanıyorum. İki sene içinde, İskoçya'nın da bağımsız olacağını düşünüyorum. Biz elbette bütün sorunlarımızı çözmedik. Ama savaşın bir yol olmadığını biliyoruz. Galler'de ise çok sınırlı oranda bir çatışma hali olmuştur. Galler Ulusal Partisi lideri, Gallerce dili özgür olana kadar açlık grevi yapacağını söylemiştir mesela. Bunun üzerine hükümet ve ordu 'İrlanda gibi olmasın, Galler'e asker göndereceğimize dillerini serbest bırakalım' demiştir.

Moderatör Ali Bayramoğlu ve konuşmacılar Cengiz Çandar ve Dr Paul Moorcraft

Katılımcı: Ben hem televizyon programcısıyım, hemde köşe yazarıyım. Geldiğim şehir Malatya'yı, Türkiye'nin küçük bir modeline benzetirler. Oradan ülkenin hem doğusunu, hemde batısını görme imkanı olur ki, aynı zamanda çeşitli kesişme noktaları da var. Ancak ben aslen Diyarbakırlıyım. Bölgeyi de iyi bildiğimi düşünüyorum. Kanın aktığı bir yerde yaptığımız her haber, bu yaranın bir tarafını incitir. Çünkü Kürt ve Türk gençleri karşılıklı olarak hayatlarını kaybediyorlar. O açıdan, bizim kullanacağımız sözcüklerin çok önemli olduğunu düşünüyorum. İkinci bir nokta, resmi bir bütün olarak görebilmektir. Biz genelde etnik, siyasi kimliklerimizi devreye sokarak hayata bakmaya çalışıyoruz. Herkes kendi açısından yazıyor. Bazı insanlar güvenlik, bazıları insan hakları ve özgürlükler algısı ile yazıyor. Ancak ifade ettiğim gibi bir kanamalı durum var ve söylediğimiz herşey bir krize neden oluyor. Bir diğer sorun ise haber ve yorum ilişkisi. Bir haber dinliyorsunuz, spikerin milliyetçi bir söylemine denk geliyorsunuz, yani sonuçta orada basın hizmeti üzerinden bir toplum mühendisliğide yapılıyor. Gazete başlıklarında daha çok yoruma bağlı olarak atılmaktadır. Bizim ülkemizde ne yazık ki nefret söylemi konusunda bir yasal düzenleme yok. Gazeteler, salı günleri yapılan siyasi partilerin grup toplantılarından sonra, bir hafta, o günün etkisinde kalarak haber yapıyor. Medyanın bir barış dili geliştirmesinin, empati ortamı yaratacağı kanısındayım. Evet belki biz birer profesyonel gazeteci değiliz ama insani açıdan, vicdani açıdan bu sürece bir katkı yapabileceğimizi düşünüyorum. Biz Malatya'da Empati isimli bir düşünce kuruluşu oluşturduk. Çok farklı söylemlerde

bulunan insanlar söylemlerini nefret ve ötekileştirmeden uzak bir halde kullanmaya özen gösteriyorlar. Bu durum, herkeste bir zihni değişimin yaşanmasına katkı sunuyor. Umarım, özellikle bu açlık grevleri sürecinde talepler konusunda, insani bir dil geliştirebiliriz. Medyanın buna bir katkısı olacağına inanıyorum.

Ali Bayramoğlu: Şimdi izin verirseniz yemek arası vermek istiyoruz. Yemek sonrası ise ikinci bölümümüzle devam edeceğiz. Çok teşekkür ediyorum.

*Cumhur Kılıçcıoğlu, Necip Çapraz, Yavuz Baydar, Ayla Akat,
Ömer Büyüktimur*

İKİNCİ BÖLÜM

Moderatör – Hilal Kaplan⁴

Tekrar hoşgeldiniz. Bu bölümdeki konuşmacıları dinlemek için sabırsızlandığınızı biliyorum. Bu sabahki bölümde, yerel medyanın ulusal, hemde bölgesel çatışmaların çözümünde, nasıl bir rol oynayabileceğine dair çok değerli bilgiler paylaşıldı. Şimdi, bu ikinci bölümün ilk konuşmacısı sayın Yavuz Baydar'ı takdim etmek istiyorum. Buyrun söz sizin.

Yavuz Baydar⁵ tarafından yapılan sunum:

Bugünlerde, gerginliğin arttığı bir ortamda bulunmaktayız. Mayıs ayında gazetecileri koruma üzerine bir özel komite beni ziyaret etti ve ben onlara basın ve ifade özgürlüğünü tartışmaları gerektiğini ifade ettim. Bugünkü konunun ifade özgürlüğü ile bir ilişkisi var. Kürt sorunu bir bütün olarak, ifade özgürlüğü ile ilişkilidir. Cezaevinde bulunan Kürtler arasında gazeteciler ve editörler vardır. Kürt sorununa bir çözüm bulmadan, Türkiye'de ifade özgürlüğünden bahsetmek mümkün değildir.

Bu bahsettiğim komitenin raporu da, bu konulara dairdi. İfade özgürlüğünün etnik uyuşmazlığa bağlı olduğu ifade ediliyordu. Bugünlerde, Türk medyasını komşu ülkeler ile kıyaslamak mümkün değildir. 40 gazete, 250'den fazla özel televizyon kanalı,

4 Yeni Şafak Gazetesi köşeyazarı olan Hilal Kaplan aynı zamanda bir televizyon programı da yönetmektedir.

5 *Today's Zaman* gazetesi köşe yazarı olan sayın Yavuz Baydar aynı zamanda *Sabah* gazetesi Okur Temsilcisidir. 24 isimli televizyon kanalında yayınlanan *Açık Görüş* isimli haftalık televizyon programında sunmaktadır.

18 ayrı özel haber kanalı -ki bu çok özgün bir şeydir dünyada eşi benzeri yoktur-, 1300 radyo istasyonundan bahsediyoruz. Buna, 8 kadar devlet televizyonu kanalını, sayısı 1500 olan yerel medya organı,100-150 civarında haber sitesini de ekleyin; tablo, çok geniş bir iletişim yelpazesini göstermektedir.

Ülkede, nüfusun yüzde 65'i internete bağlanmaktadır.

Bu noktadan bakarsak, hükümetin haberleşme ortamına tümüyle ve tek başına hakim olmadığı gerçektir. Sesler, bir yerde susturulursa, mutlaka başka bir ortamda ortaya çıkacak, duruma muhalefet edenler olacaktır. O nedenle, geniş yelpaze belki de bizim için bir şanstır. Hem görsel, hem de yazılı basında gelişen bir altyapı var ve oldukça etkili kullanılmaktadır. Facebook'un en yaygın kullanıldığı ülkeler sıralamasında, ikinci sıradayız. Sosyal medya organlarında bir artma var. Bu alanda olumlu bir rekabet gözleniyor.

Ancak, her şeye rağmen baskın olan, öne çıkan olumsuz yönlerdir. Bütün bu olumlu gelişmelere rağmen, diğer yandan baskı altında olan bir gazetecilik ve gazeteciler ortamı vardır. Tablo, malesef bu geniş yelpazeli zemin ile uyuşmamaktadır. Günlük ve haftalık düzenli basında, haberden çok yorum ve fikir üretimi baskın gelmektedir. Kısır bir habercilik durumu var. Yapısal gelişme ve zemine uyumlu olmayan, tabucu, sabit fikirlilik ve zihine yerleşmiş klişelere dayalı bir ortam var. Yazı kurullarına bozuk bir mentalite hakimdir. Bu durum, olumsuz bir rol oynamaktadır.

Çatışmaların çözümü konusuna gelirse, gazetecilik bir korku

mesleği değildir. Gazeteciyim, ama korkuyorum şeklinde bazı sesler duyduk. Eğer kokuyorsanız gazeteci olmayın. Bu tür bir korku ile bir özgürlük ortamı yaratamazsınız.

Basında eksik olan en önemli unsurlardan biri, soğukkanlılıktır. Ben yanlı basını kastetmiyorum. Bazı basın kurumları, sağı yada solu tutarken, bizim özgürlükleri koruyup, önyargılardan uzaklaşmamız gerek. Özellikle insanların hayatlarını kaybettiği kanlı ortamlar için, bu durum daha da önemlidir. Bağımsızlık en önemli sorundur. Eğer bağımsız bir basınınız yoksa, ilerlemeniz yavaşlar. Bu tabloyu, son 10 yıl içinde ülkemizde görmek mümkündür. Bizim mesleğimizin sosyal bir yönü de vardır. Ortadaki tablo bununla ilgilidir. Aramızda büyük bir rekabet ortamı olsa da, meslektaşlarımız ile aramızda ortak bir noktamız olduğunu unutmamalı ve mesleğimizin onurunu korumalıyız.

Hatalarımız bizim başımızı ağrıtırılar ve hakikate erişmemize engel olurlar. Eğer ulusal basına yakından bakarsanız, sadece milliyetçi ve kemalist değil aynı zamanda islamcı bir basın olduğunuda görürsünüz. Bakın burada yarım sayfa Atatürk resmi var. Resmi ideoloji o kadar içselleştirilmiştir ki eğer kemaliz ile gazeteciliğ yan yana koyarsanız, kemalizmin gazeteciliğe baskın çıktığını görürsünüz.

Basının bağımlı olduğu ikinci nokta, kurumsal ideolojidir. Bir kutuplaşma halinde, taraf tutmanın gereğini hissetmek, gazeteciliğin bağımsızlığını ortadan kaldırdığı gibi, çatışmayı çözmek yerine, daha da derinleştirmektedir. Bu durum, en açık

ifade ile ya safıktır, ya da iki yüzölçüktür.

Üçüncü sorun, merkezinde büyük medya kurumlarının yer aldığı, yukarıdan aşağıya bir medya hiyerarşisidir. Bu tür medya organları, bir taraftan hükümete yakın dururken, belli oranda da yakın olmama çabasına girerler. Bir ucunda Ankara'daki karar mekanizmalarının yer alanlar, orta noktada medya patronlarının durduğu hiyerarşik kurumların içine doğru dikey olarak durumlandırılmış ve kukla gibi duran bazı genel yayın müdürlerinin altında, sorgusuz sualsiz çalışan editörlerin diğer ucunda olduğu, bir tablo sözkonusudur. Bu, bence sansürün, otosansürün ve çatışma çözümsüzlüğünün annesi diyebileceğimiz bir durumdur.

Dördüncü yanlış, duygusallık ve öfkedir: Bu tablo, yaygın olarak sosyal medya'da da görülmektedir. Akıntıya karşı duracaklarına, pek çoğu akıntıya kapılmakta, kendi duygularının esiri olmaktadır. Sürünün parçası olmak diye adlandırabileceğimiz bir kabullenilmişlik, bir öğrenilmişlik hali vardır.

Beşinci sorun, uzlaşmayı engelleyen bir şey, yani sorumsuzluktur. Hayal ürünü haberler, haberin içeriğindeki dengesizlikler ve sadece bir tarafın görüşünü yansıtmak, karşı tarafı görüşünü yansıtmamak yada çarpıtmak gibi durumlar bu sorumsuzluğun yansımalarıdır.

Türkiye'deki medya, neden barışın tarafını seçmiyor peki? Neden sosyal uzlaşmaya, barışa doğru yol almıyoruz? diye sorabiliriz. Bu sorulara cevap olarak, yasaklama ve provokasyonlar ile

karşı karşıya kalabiliriz. Çünkü, birinci katmanda yasalar var. Bu yasaların ne kadar boğucu olduğu, başta Avrupa Birliğinin ilerleme raporları olmak üzere, çeşitli raporlara yansımaktadır. Korkarım ki, bir ilerleme sağlanamazsa bu durum, bundan sonraki raporlarda yerini koruyacaktır.

Başta Terörle Mücadele Yasası olmak üzere, İnternet Kanunu, Türk Ceza Kanunu, Radyo ve Televizyon Kanunu, TRT Kanunu, Basın Kanunu, sorunlu kanunlar arasında sayılabilir. Türkiye'nin yasalarında ifade ve düşünce özgürlüğünü engelleyen, uyur gezer olarak ifade edebileceğimiz, zaman zaman gerek duyulduğunda kullanılan yaklaşık 40 yasa maddesi vardır . Yasaların birinci uygulayan kesim savcılar ve genel olarak yargı erkidir. Bu kesimler, hala yasaları eski dönem Türkiye'si benzeri yorumlarda bulunma gibi bir kötü alışkanlığa sahiptirler. Sivil siyasi otorite ile Parlamento, yazık ki, herhangi karşı bbir adım atabilmiş değildir.

İkinci kesim ise Siyasi güç odaklarıdır. Bu kesimler, medyaya etkide bulunmak için, çeşitli enstrümanlar kullanmaktadır. Aynen eski Türkiye'ye ait model ve metodları kullanarak medya'ya hakim olmaya çalışmaktadırlar. Belirleyici olan bir üçüncü durum var ki, bunu anekdotlarla size anlatmak istiyorum:

Patronaj ile siyasetçiler arasında başka alanlardaki çıkarları korumak için sürdürülen bir siyasi ilişki, bir koruma hali durumu mevcuttur. Bazı medya patronları sanki başka bir ticaret alanındaymış gibi hırslı davranmakta, daha fazla para kazanmak

için medya alanlarını da zehirleyen bir medya patronluğu ilişkisi yürütmektedir. Bu patronlar sahip oldukları mentalite sebebiyle iki alan arasındaki farkı görememekteydiler ve böylece çatışmanın çözümü sürecini tıkayan bir kesim olarak karşımızda durmaktadırlar.

Eminim, hepimiz Ankara toplantısı olarak bilinen, meşhur meseleyi biliyorsunuz. Seçimler sonrası başta Silvan olmak üzere, pek çok alanda yaşanan çatışmalarla artan asker can kayıpları karşısında, hükümet yetkilileri, durumdan sorumlu olarak gördükleri ve belli oranda da sorunları çözmeye araç olarak gördükleri medya organlarını Ankara’da acil bir toplantıya çağırılmıştır. Herhangi bir demokraside kabul edilmemesi gereken bu davete, malesef medya patronlarının hepsi yanlarına editör ve genel yayın yönetmenlerini alarak icabet etmiştir. Bu toplantı, son derece ilginçti. Çünkü, temkinli bir dil kullanan başbakan ile bir başbakan yardımcısı vardı. Fakat toplantının ses kayıtları dinlendiğinde, ortaya çıkan tablo içler acısıydı. Çünkü kendilerini tamamiyle siyasal otoritenin hizmetine sunan teklifler vardı. Bizim, belki de ‘terör haberleri’ olarak adlandırdığımız, doğrudan doğruya etnik uyuşmazlık ve onun uzantısı durumlara ilişkin haberleri tamamen karartma teklifinde bulunmalar olmuştur.

Naci Sapan, Ayla Akat ve Ahmet Ay

‘Siz isteyin, biz yapalım’, ‘biz, şehit haberlerini 15 saniye mi verelim, yoksa 1,5 dakika mı verelim ‘ şeklinde sorular soran ve o toplantıda yer alan hükümetten bazı yetkililer tarafından bile içten içe alaya alınan bir yaklaşımda bulunan medya patronlarının olduğu ortaya çıktı. Ne yazık ki bu toplantının sonuçlarını daha sonra gördük. Uludere’de yaşanan faciadan sonra, sosyal medya dışında bütün medya tam 17 saat boyunca bu haberlerin hepsine karartma uyguladı. Medya’daki bu dikey yapı içinde, içselleştirilmiş bir sansür sözkonusudur. İşini kaybetme korkusu, gazeteciler arasında en ciddi korkudur. Yazı işleri bu korkuya göre düzenlenmiştir.

30 yıllık savaş sürecinde, yine istihbarat örgütleri ile gazeteciler arasında direk ilişkiler kurulmuştur. Kes – Yapıştır tarzında yapılan, halkın önemli bir kısmını kızdırıp, basın ve habercilikten soğutan bir habercilik anlayışı gelişmiştir.

Peki medyanın çözüme katkısı, nasıl olacak? Nacizane şekilde sizlere şunları önerebilirim: En öncelikli mücadele alanı, elbette dildir. En kolay haledilebilecek olan da bu alandır. Dil kullanımı ve dilin değişimi konularında ısrar edilirse, sonuç verebilir diye düşünüyorum. Medya ‘etkisiz hale getirildi’, ‘ bebek katili’, ‘terörist başı’, ‘bölücü başı’ gibi pek çok kavramın kullanıldığı, askerden, karargahtan, genelkurmaydan gelen bu dilin terkedilip, sorgulanması ve gazeteciliğe yakışır daha nötral bir dilin kullanılması gerekir. Bu talep hep önümüzde duruyordu ve halende değişmeden durmakta.

Az önce, haberciliğin kısırlaştırıldığı, muhabirliğin daraltıldığından bahsettim. İnsan boyutunun daha fazla ortaya çıkması lazım. Cenaze törenlerin naklen yayını, çatışmalarda kaç kişinin öldürüldüğü, yada parçalandığı değil, sosyal ve insani boyutun daha fazla işlenmesi lazım. Eğer haber karartması yapılıyorsa veya çarpıtılıyorsa, bunun başka medya organları tarafından, açıkça gün gün teşhir edilmesi gerekir. Bu tür bir haberciliğin çözümsüzlüğe nasıl katkı sağladığı teşhir yolu ile sergilenmelidir. Alternatif dijital ortamın kullanılması ile ortaya çıkan sosyal medya ve sosyal ağlar bize rahatlık sağlayan bir şey. Uludere olayında bunu gördük. Yine sosyal medyanın ne kadar kullanışlı olduğunu Suriye ile ilgili gelişmelerde de gördük.

Tartışma ise bir diğer önemli konudur. Bu sürüp giden tartışmayı dondurmamak, sürdüren tarafları şeytanlaştırmamak lazım. İktidar, medya ayrışması çok önemlidir. Çünkü Güney Afrika örneğine baktığımızda, - ki akla gelen ilk örnek, diğerlerine girmeye gerek yok- siyasi iradenin çözüm isteği ile isteksizliği arasında bir bağ var. Eğer çözüm karşıtı bir irade ortaya çıkıyor ise medya ne yapacak? Habur olayında, medyanın bir barış ve uzlaşma diline yöneldiğini gördük. Ancak Uludere’de yaşanan, bir anlamda bu sürecin sonu oldu. Bu bize şunu gösterdi, pozitif dili kullanmak için, takip edilecek kesim siyasi iktidar değil. Siyasi iktidarlar, yanlış yaparlar ama medyanın o yanlışların peşinden gitmemesi gerekir. Daha derinlemesine haber yapmak için partilerin içine , ötesine bakmak gerekir. İktidar medya ilişkisinin ayrışmasında, medyanın kendi rolünü daha iyi oynayabilmesi için, gerekirse medyada kollektif bir duruş sergilenebilir.

Hilal Kaplan: Çok teşekkür ediyoruz. Şimdi sözü İkinci konuşmacımız sayın Bekir Ağırdır’a veriyorum.

Bekir Ağırdır⁶ tarafından yapılan sunum:

Merhaba arkadaşlar. Ben öncelikle bir iki araştırmanın sonucundan bahsedip, kendi tespitlerimi söyleyeceğim. Sonra, tespitlerimin konusu sorunlar hakkında da bir kaç kelam etme imkanı bulacağımı umuyorum.

6 KONDA Araştırma Şirketi Genel Müdürü ve Demokratik Cumhuriyet Programının kurucusu olan Ağırdır aynı zamanda çeşitli sivil toplum kuruluşlarında aktif olarak çalışmaktadır.

Biz genelde, bugünkü konu yada diğer sorunları, siyaset üzerinden anlayıp analiz etmeye çalışıyoruz. Ama, bunun sorunlar yarattığını düşünüyorum. Elbette, bugün karşı karşıya bulunduğumuz meseleler, yada ülkenin çok temel meseleleri siyasal sorunlardır. Ancak bütün bu sorunları kendi ideolojik çerçevemizden değerlendirdiğimizde vardığımız sonuçlar bu siyasal meseleleri anlamaya ve çözmeye yetmiyor. Böyle olunca biz meseleleri anlamak yerine bir şekliyle ideolojik pozisyon olarak takip ediyoruz. O yüzden, gündelik hayat üzerinden meselelere bakmanın daha açıklayıcı olacağına inanıyor, çözüm üretmek için, daha doğru argümanlar üretmemizi sağlayacağını düşünüyorum.

Yaptığımız son araştırmanın sonuçlarına baktığımızda, 6 adet büyük gazeteyi, son 10 yıl için taradığımızda, bir ulusal gazetede 110 ile 130 arası haber olduğunu gördük. Ön sayfalarda ise 10 ile 17 arasında haber var. Ancak bir ulusal gazete, bağlı bulunduğu ajanslardan gündelik olarak 4000-5000 arası haber alır. İnternette kendi derledikleri haberler ise bunun dışındadır. Bütün sorun, bu 5000 haber içerisinde gazeteye girecek olan o 110 haberin hangi kriterlerle ve nasıl seçildiği meselesidir. Haber gücüne ve etkisine göre mi, haber alma ve verme hakkına göre mi seçiliyor, mesleki dürtülerle mi haber yapılıyor, yoksa ulusal gazetelerin mutfakları siyasi yaklaşımlarına ve haberlerin öznesine göre mi seçim yapılıyor?

Ancak gördüğümüz üzere, haber seçimi, daha çok siyasal pozisyon almaları göre yapılıyor. Yani aslında, o 5000 haberin içerisinde Ak

Parti'yi eleştiren 110 haber de vardır, CHP'yi eleştiren 110 haber de vardır ama, hangilerinin gazeteye gireceğine gazetenin siyasi yaklaşımı karar verir. Yine gündelik hayat üzerinden baktığımız zaman, diyelim nefret söyleminden bahsediyoruz. Ermeni soykırımını, Kürt meselesi gibi meseleler üzerinden örneklerle, bu konuyu çokça konuşuyoruz. Ben, daha basit bir şey yaptım ve bu 6 gazetenin son 10 yılında korku, felaket, dehşet, tehlike ve risk kelimelerini bu kullanılan 110 haberde kaç kez kullandıklarını saydım. Sadece 3 gazetenin sonuçlarını göstereceğim ama, diğer 3 gazetenin sonuçları da bunlardan çok farklı değil. Bu 3 gazeteyi seçmemin sebebi, internet taramasını daha kolay yapabilmemdi. Çünkü internet sistemleri daha gelişkindi.

Hürriyet gazetesinde, bu kelimelerin kullanım sayısının, geçen sürede artış gösterdiğini görüyorsunuz. Size bir kaç örnek rakam vereyim:

Mesela, hiç siyasi bir içeriği olmayan risk kelimesi, 2001'de 703 haberde yer almıştır. 2004'te rakam 1080'e çıkmış.

Bir gazetenin, günde 110 haber yayınladığını düşündüğünüzde, bir yılda 36.000 haber demektir. Bu durumda, ortalama olarak ve bu haberlerin 1800 tanesinde risk kelimesi var.

1335'inde tehlike kelimesi var. 1344 haberde korku kelimesi, 625 haberde felaket kelimesi, 437 haberde ise dehşet kelimesi geçmiştir. Yani bir yılda 36.000 haberin 6.000 tanesinde, hiç siyasi olmayan bir biçimde bu kelimeler beynimize zerkedilmiş.

Yine Milliyet gazetesindeki haberlerde, 2007'den sonra nasıl büyük sıçramalar olduğunuda görüyorsunuz. Bu çalışmayı, ay bazında da yapabilirsiniz. Bu rakamlarda, 2007 seçimlerinden sonra nasıl radikal artışlar olduğunu görebilirsiniz. Yine siyaset dışı bir örnekle devam edeyim. Kuş gribi meselesi ile ilgili bulgulardan bahsedeyim. Biliyorsunuz 3-4 sene önce, ülke olarak neredeyse bir bütün olarak tavuk sektörünü ortadan kaldırmak üzereydik. Oysa Sağlık bakanlığı hastane verilerine göre, Türkiye'deki kuş gribi vakası sayısı sadece 38'dir. Ama biz, tam 5 ay boyunca kuş gribi ile yattık kalktık, çiftlikleri yaktık. Az önceki konuşumumuz Paul bir örnek verdi: Yani bu mesele sadece Türkiye'ye özgü bir mesele değil, biz evrensel bir meseleden bahsediyoruz. Bu konuştuğumuz da medyanın, yine evrensel bir problemidir. Sadece bize özgü bir şey değil.

Başka bir araştırma üzerinden, veriler vermek istiyorum: Biliyorsunuz, Türkiyede şu anda bir siyasi kutuplaşma yaşanıyor. Kutuplaşma endeksi diye yaptığımız bir araştırmada, halkın yüzde 63'ü bir kutuplaşma yaklaşımı sergiliyor. Bu oran, daha önce yüzde 48 idi. Ancak şu anda, bu rakam oldukça yükselmiştir. Bu tehlikeli bir durum. Bir başka araştırmadan bahsedeyim:

Oğlunuz veya kızınız için tercih ettiğiniz meslek nedir diye bir soru sorduğumuzda, yaş yönünden bir açıklamanın aslında önemli olmadığı ortaya çıkıyor. Bu araştırmada, cinsiyette açıklayıcı değil, kentte yaşamak veya kırsal alanda yaşamakta açıklayıcı değil. Açıklayıcı tek tercih ne biliyormusunuz? Siyasi tercih. İnanılmaz bir şey belki ama böyle bir sonuç çıkıyor

ortaya. ‘Oğlum polis olsun’ cevabı veren insan sayısı yüzde 10’un altında, ama bu cevabı verenlerden bir kişi bile CHP’ye oy vermiyor mesela. Ama ‘oğlum asker olsun’ diyenlerin hepside CHP’li. Bu cevabı verenler arasında da AK Parti’li yok. Biz artık, araştırmalarımız yaparken, bir insana hangi televizyon kanalını izlediği, etnik kimliğinin ne olduğu, dini mezhebinin ne olduğunu da soruyoruz. Türkiye’de, kamuoyunun medyaya güvenin genel anlamda düşük olduğunu görüyoruz.

Bazı rakamlar vereyim, buna dair. Şu anda, her 10 okurun 8’i, gazetelerde okuduğu habere inanmıyor. Her 10 televizyon izleyicisinin 7’side televizyonda izlediği habere inanmıyor. Ama kendi okuduğu gazete ve kanala inanıyor. Onun dışındakilere ise inanmıyor. Herkes kendi siyasi tercihinine bağlı hale gelmiş durumda.

Medya’nın, şöyle bir fonksiyonu var gibi geliyor bana: Sanki gündelik hayatın fonksiyonlarında olumlu bir rol oynayacakken, olumsuz bir rol oynuyor. İnsanlar birbirlerinden uzak mesafelerde olsalar da internet, ulaşım vs. gibi araçlarla bir araya gelebilip, sosyal ilişki ortamı yaratıyorlar. Eğer medya, bu insanlara karşı farklı bir terminoloji kullanıp, onları dost ve düşman olarak tanımlıyorsa, biz de bu tanımlar üzerinden onları dost yada düşman olarak tanımlayabiliyoruz. İşte bu dost düşman ayırımına gidersek, aynı apartman, aynı mahalle insanlarını, farklı ötekileştirmeye başlıyoruz. Tanımlamalar da öteki, yada bizimki gibi oluyor. Bu kavramlar sürekli olarak karşımıza çıkıyor. Ama Suriyeyi, Ruanda veya bilmediğimiz bir başka toplumu değerlendirirken

bu dost ve düşman kavramları yine bizim düşünce dünyamızı etkiliyor. İkinci bir konu var ki, o da gündelik hayatın ritmi ve kimyasının değişmesidir.

Hepimiz günlük hayatta kullandığımız teknolojiden ve elektronik aletlerden de bunları biliyoruz. Zamansız ve mekansız bir hayat ritminden bahsediyoruz. Bu hayat ritmi Fransa'da da, Türkiye'de de, Amerika'da da , Fas'ta da böyle. Bu durum insanlar için çeşitli kaygılar yaratıyor. Çünkü, artık hayatımızda daha fazla aktör ve dinamik var. Eskiden bir kararı hükümetler alırken, bugün bu bir şirket, bir sivil toplum kuruluşu yada bireyin geliştirdiği bir protesto hareketiyle de pek çok insanın hayatı etkilenip, değişebiliyor. Gündelik hayatın ritmi sebebiyle, farklı kaygılar taşıyoruz. Uşak'taki, yada Çorum'daki gündelik hayatın ritmi ile, İstanbul'daki ritm arasında çok fark var. İşlenen suç yüzdelere bakın. Uşak ile İstanbul arasında müthiş bir fark var. Uşak'ta hala ahlaki kodlar geçerli, hala geleneksel referanslar çalışıyor. Ancak İstanbul yada İzmir gibi metropollere geldiğimizde, bütün o bağlardan kurtuluyoruz. Çünkü o bağlar ve kodlar artık orada yoklar.

Bu ülke insanların yüzde 50'si, mahkemelere inanmıyor mesela. Ülkedeki insanların yüzde 58'i kökenlerine, yani Türk, Kürt olmalarına, Alevi yada Sünni olmak gibi inançlarına göre değil de, mahkemeye düşerlerse hakimlerin, zengin veya fakir olduklarına bakarak, haklarında karar vereceğini söylüyor.

Ülkedeki insanların yüzde 40'ı, sorunlarının siyaseten yada

siyasiler tarafından çözülememeyeceğine inanıyor.

Bu ülkede, insanların yüzde 85'inin bir mesleği yok. Çoğunluk 'ne iş olsa yaparım abi' diyor.

Yani kendimize özgüvenimiz düşük, toplumsal yapılar, kurumlara güvenimiz de düşük. Bu da doğal olarak endişe ve kaygı üretiyor. İşte tamda bu noktada, eğer medya korkuyu bir siyasi araç olarak kullanıyorsa, korku politikaları üretiyorsa, korkuyu bir araç, bir politik yöntem olarak kullanmaya başlıyorsa, o zaman işte o nefret dili, kavgacılık ve kutuplaşma başlıyor.

Medya elbette tek başına değil, siyaset kurumu ile birlikte bu kaygıları büyütüp önümüze koyuyor. Bu sadece Türkiye'ye özgü bir meselede değil. Fransa'ya gittiğiniz zaman Afrika'dan gelen göçmenler için, ifade edilen 'cahil, çok çocuklular zaten, üstelik herşeyi istiyorlar' türünden haberlerde geçen Fas'lı kelimesini çıkarın yerine Kürt koyun, bizdeki milliyetçilerin kullandığı cümlelerin aynısı olduğunu görürsünüz. Veyahut Amerika'da 11 Eylül sonrası geliştirilen İslami terör meselesi aynı şeydir.

Bütün dünyada, siyaset korku politikalarını medya üzerinden yeniden ve yeniden üretir. Bu sebeple asıl mücadele edilmesi gerekenin buralar olduğunu düşünüyorum. O sebeple ben başlangıç noktasının hala dil olduğunu düşünüyorum. Gerçi, Yavuz kolay dedi ama, asıl zor olanın o olduğunu düşünüyorum. Yepyeni bir dil üretmeden, insanların yaklaşımlarını değiştiremeyiz. Bu davranışlarının çoğunun bilinçli olmadan, bir alışkanlık gereği yapıldığı da çok açık. Bilimsel araştırmalara

göre, alışkanlık denilen şey, beynin aynen bilgisayarlarda olduğu gibi beklemeye geçme hali demek. En az enerji harcama hali yani. Alışkanlıkları kırmak, ciddi bir mesele. Asıl bu alanlar üzerine çalışmamız gerekiyor diye düşünüyorum.

Son bir araştırma ile örnekleme yaparak bitirmek istiyorum: Biz son 7-8 aydır bir araştırma yürütüyoruz. Başta da dediğim gibi herşeyi siyasetten başlayarak konuşuyoruz. Örneğin ana dilde savunma ve eğitim meselesi. Ama kimse bu ülkede 2 milyon civarında yetişkin insanın, Türkçe bilmediğini bilmiyor. Bu insanlar Kürt ve doktora gittiklerinde, hangi dilden konuşup dertlerini anlatacaklar? Bu bir günlük hayat meselesi aynı zamanda. Biz, acaba gündelik meseleler üzerinden konuşsak, bazı meseleleri çözmek daha kolay olur mu umudu taşıyarak, şöyle bir proje yaptık. Ülkedeki siyasi akımların - ki buna Hizbullah, PKK, sosyal demokratlarda ve diğer kesimlerde dahil- bu akımları temsil eden , onları etkileme gücü olan, fikren o akımın sözcüsü olan 5'er kişi ile bir sanal yönetim modeli konuştuk. Kürt meselesinden, Kemalizmden, İslamdan hiç söz etmeyen , uzay boşluğunda bir yönetim modelinden bahsettim ve bunun yapılabilir bir şey olup olmadığını tartıştık. Neden yapılır, eğer yapılamaz ise hangi argümanlar ile karşı çıkıyorlar diye bir çalışma yaptık. Sonucu söyleyeyim size:

Mesela insan hakları gibi temel bir konuda, aralarında çok büyük bir fark yok. Peki farklılık nerde var? Duygusal ambargolarda farklılık var. En karşı çıkan bile, söze aynen şöyle başlıyor : 'Ya özü itibarı ile bunların hiçbirine itirazım yok' diyor sonra, "ama"

diyerek başlıyor, neden olmayacağını anlatıyor. Tayyip'e yetki verersen şeriata götürür, Kürtlere yetki verersen şuraya götürür gibisinden sıralıyorlar. Oysa tartışılan modelin içinde ne Kürt lafı, ne şeriat meselesi, ne Türkiye'ye dair hiçbir şey yok. Bu noktada, hemen herkesin, yani bütün siyasi akımların duygusal ambargoları devreye giriyor. Onun için, diyorum ki siyasetten bir adım geriye çekilip, sakın konuşmamız lazım. Bununda yolu birbirimizle ilişki kurmak ve yeni bir dil üretmektir. O yüzden de bu masa gibi platformları çoğaltmak lazım. Farklı düşünen insanların karşılıklı konuşup, düşünebildiğini göstermektir, çözüm diye düşünüyorum. O açıdan bu tür çalışmaları çokta önemsiyorum.

Moderatör Hilal Kaplan: Bekir Bey'e çok teşekkür ediyorum. Sayısal veriler üzerinden, çok güzel bir sunum yaptı. Şimdi soru, cevap ve yorum bölümüne geçiyoruz.

Katılımcı: Yapılan konuşmalarda, savaş muhabirliği tarif edildi. Ben gazeteci değilim. Köşe yazarıyım. Suriye, İsrail, Filistin ve Vietnam'da savaş muhabiri olabilirsiniz. ABD karşıtı bir tarafı tuttuğunuz halde, ABD'ye karşı kendinizi koruyabilirsiniz. Ama, eğer siz, Türkiye Kürdistan'ında gazeteci, yada köşe yazarıysanız, yazdıklarınızda kimi eleştirmişseniz, kime çatmışsanız, sabah uyandığınızda onunla gözgöze gelebilirsiniz. Ailenizle de gözgöze gelirsiniz. Çünkü ailenizde, devletçi insanlar olabileceği gibi, PKK'li ve Hizbullah yanlısı olanlar da olabilir. Bölge çok politikleşmiştir. Yediden yetmişe kadar öyle. Biz bölgede, ' bu fırınlar ne güzel ekmek yapıyor' dersek bile siyasete kayarız.

Sonra bir Kürt çocuğu çıkar ve ‘bizim köyümüz yakıldı’ diyerek anlatmaya başlar. Doğrusu, ben yazarken devlet bana ne yapar diye düşünmüyorum artık. Ben, daha önce gözaltına alındım. İşkence gördüm. Tutuklandım, 6,5 yıl hapis yattım. Babam, geçmişte sürgün edilmiş, dedem idam edilmiştir. Biz çok şey yaşadık. Artık yazımı yazarken devlet, PKK, Hizbullah ne diyecek diye düşünmüyor, yazacağım yazı barışa, ebedi esenliğe hizmet edermi diye düşünüyorum. Yazarken, ‘birlik’ ve ‘bir olmak’ diye yazmaktan sakınıyorum. Biz ‘beraber’ olmaktan bahsediyoruz. Hayır, birlik olmayalım. Birlik yerine beraber olalım. Bizim eşit şartlarda beraber olmamız lazım. Ben dindarım, islamcıyım. Dinimin gereklerini takip ederim. Hazreti Ali’nin çok güzel bir lafı var: ‘Sakın ha allahın özgür kullarını köleleştirmeyin, özgürlüklerini ellerinden almayın’ der.

Hepimiz özgür olalım, beraber olalım ve aynı şartlarda birleşelim. Allahın bir ayetinin, bir diğerine karşı üstünlük ve ayrıcalığının olmaması gerektiğini düşünüyorum. Tamam, içinde bulunduğumuz koşullardan dolayı, Türkçe resmi ve kullanışlı bir dil olabilir. Ama bu Kürtçe’yi ve diğer dilleri yok saymak, hele hele insanların buna hakkı olmadığını söylemek, bizim inancımızla bağdaşır bir şey değil. Genel ve yerel medyanın dili çok önemli. Hepimiz Türkiye’deki Kemalist, jakoben, tekçi eğitimden geçtik. Ömrümüz sekülerleştirilme çabalarıyla ve ötekilerin yok sayılması ile geçti.

Şiddet ve barışa hizmet etmeyen dili, bir iki örnekle somutlaştırmak isterim:

Ortada iki tane cenaze vardı. Çok ünlü bir televizyon programcısı, bunlarla ilgili haberi sunuyor. Önce, üzerinde bayrak olan cenaze ekranda gösterilirken, içi yanan bir anne ağlıyordu. Sunucu ‘Kahraman mehmetçiğimizin annesinin gözyaşları su gibi aktı’ diye anlatıyor. Haberde öbür cenazeye zoomlanıyor ve ‘Teröristin cenazesinde annesi ağlıyor’ şeklinde veriliyor. İşte medyanın bu ötekileştirici dili, hiçbir zaman barışa hizmet etmez. Gazeteciliğin hakkını verenleri bir tarafa ayırarak söylüyorum, malesef genelde Cumhuriyetçi medyası bunu yapıyor. Yerelde de bunlar yaşanıyor. Biz yerel medyada ne yaparsak yapalım, ne yazarsak yapalım, sabahleyin Cengiz Çandaryazar bizim söylediklerimiz güme gider. Bizim söylediklerimiz Ali Bayramoğlu’nun söyledikleri yanında biter. Ben aynı zamanda Doğu Batı platformunun bölgedeki sorumlusuyum. Bu platformunun bütün bileşenleri muhafazakar sivil toplum kuruluşları. Bize ilişkin haberler basında şu başlıklarla çıktı ‘PKK’li STK’lar gelip toplantı yaptı’. Bu haberi milliyetçi ve muhafazakar medya yaptı. Ulusal medya böyle yazıyor. Peki bu neden kaynaklanıyor? Birine kalem vermişler o da yazıyor. Peki ne yapmak lazım? Yeni bir dil oluşturmalı. Bu dilin içinde gerektiğinde ROJ TV’nde dili olmalı, muhalif basınında dili olmalı. Beraberliğimizi pekiştirip, 75 milyonu temsil edecek bir dil olmalı. Ben Kürt ve müslümanım. Kürt ve Türklerin islami değerlerin farkında olması lazım. Suriye’den gelenler muhacir demesinler. Onlar Kürt. Onlara su verdik, elektrik verdik, yiyecek verdik diyorlar. Kürtler beş bin senedir bu coğrafyada yaşıyorlar ve bu bereketli kapılarını bizler açtık. Bu sebeple Kürtlerin bütün siyasi, dini, sosyal hakları verilmelidir. Hepimiz biriz söyleminden

ziyade, hepimiz beraberiz söylemi öne çıkarılmalıdır. Medya bu söylemi geliştirmeli.

4000 köyün yakılması sözkonusu. Medyanın, buradan başlaması lazım belki de. Tamam, bir terör örgütü var diyelim. Ama 4000 köy yakıldı. Bunların tamamına yakını, JİTEM tarafından yakıldı. Bunları kimin yaktığının sorgulanması lazım. Ya da 12 yaşında 13 kurşunla öldürülen Uğur Kaymaz'ın katillerine ne oldu? Bakın İstanbul'da PKK'lilerin attığı molotof kokteyli ile ölen Serap, bizimde kızımız. Onun yanması ile bizde yandık. Ama bu olurken, Ceylan'la beraber yanmasını da bilelim. Ceylan Önkol da yandı. Hem de askeri bir silahla yandı. Bütün bunları söylerken, PKK'nin iç infazlarını yada eylemlerinde ki haklılığı yada haksızlığı gözardı edemiyorum. Ama hakkaniyete uygun bir barış dilini esas alalım. Kardeşliği ve yüzlerce yıllık beraberliği esas alalım.

Moderatör Hilal Kaplan: Çok teşekkür ediyoruz. Soru ve yorumlara devam edeceğiz

Katılımcı: Bekir beylerin milliyetçilik ile ilgili bir araştırmaları olmuştu. Milliyetçiliğin yükselişi ve mevcut durum üzerine kısa bir değerlendirme yapmasını isterim.

Katılımcı: Ben de MOBESE konusu üzerine bir çalışma yaptım. 400 habere denk geldim. Bu haberlerin yüzde 95'i olumluydu ve bunların çoğunun kaynağında Cihan Haber Ajansıydı. Eleştiren haberler ise sol gazetelerdeydi. Bu açıdan haber kaynağının önemli olduğunu düşünüyorum.

Katılımcı: Ben de bölgede hangi haber kaynaklarının ya da Televizyon kanallarının izlendiğini merak ediyorum.

Cengiz Çandar: Benim, çok kısa bir kaç sorum olacak, Bekir Ağır'dır'a. Çok çarpıcı bir anlatımdı. KONDA saygın bir araştırma kuruluşu ve ulusal basınla da yakın ilişkileri var. Bu araştırma sonuçlarını belli başlı televizyon kanalları ve gazetelerle paylaşma planınız var mı? Paylaştıktan sonra, yani bu kanallar, bu bilgileri elde ettikten sonra, yaklaşım değişikliğine gitmelerine dair bir beklentiniz varmı?

Bekir Ağır'dır: Milliyetçilik meselesi ile ilgili tepkiye dair, biraz bilgi vereyim. Mesela, 'kurşun atan da, kurşun yiyende şereflidir' lafına MHP'lilerin yüzde 72'si AK Partililerin de yüzde 67'si doğrudur diyor. CHP'lilerinde yüzde 67'si doğru demiş ama. Hangi araştırmayı yaparsanız yapın, milliyetçilik araştırmasında bizim geldiğimiz sonuç şudur:

Türkiye'de milliyetçilik, DNA'larımızda olan ya da birikenlerden gelen bir durudan daha çok, 85 yıllık eğitim sistemi ile beynimize sokulmuş ezberlerden ibarettir. Dolayısıyla, Türkiye'de ki milliyetçilik, sadece MHP'nin tekeline değil. Elbette MHP'nin tabanı ötekilere göre biraz daha milliyetçi. Bu siyasi parti destekçilerinin rakamları birbirine yakın olunca bizim araştırmalarımızda milliyetçilik yükseliyor mu sonucuna zaten gelmiyoruz. Ama değişen bir şey var, var olan milliyetçilik lümpenleşiyor. Lümpenleştiği için de sanki çoğalıyor gibi bir kanaat oluşuyor. Lümpenleşmekten kastım, tam da 'İnek

Şaban'dan Recep İvedike' dönüştür. Lümpenleşme daha tehlikeli bir durum aslında. Çünkü, bu durumda öfkeler öne çıkıyor, duygular kabarıyor vs.

Bölgede izlenen TV'ler konusunda, rakamlar önümde değil. Ama bölgede izlenen TV'ler konusunda, ROJ Tv'nin ciddi bir payı vardır. Hatta Roj TV, TRT 6'dan fazla izlenir. Araştırma yaparken, insanlara liste vermeden hangi kanalları izlediklerini soruyoruz. Yereller son derece düşük çıkıyor.

Cengizbeyin sorduğu konu ile ilgili olarak, şundan bahsedebilirim, Medya'yı uyarmak için iki şey yapmaya çalışıyoruz. Teşhir yöntemi çalışıyor mu mesela? Benim de görev yaptığım pek çok sivil toplum kuruluşunda, şu ana kadar hep teşhir etme üzerine kafa yorduk. Teşhirin arkasında bir utanma duygusu olduğu varsayılır genelde. Teşhir olunca, insanlar utanıp yapmayacak umudu var. Ama kutuplaşmadan dolayı, artık utanma duygusu falan yok. Medyada, benim çocukluk arkadaşım diyebileceğim insanlar var. Biz 2008'de bu kutuplaşmayı ilk tespit ettiğimizde, ilk bu insanlara gittim. Bu insanlardan iki tanesi bana dedi ki 'kardeşim, ben zaten tarafım. Sen bana yapma diyorsun ama, ben tarafım ve bilerek yapıyorum'.

İşte meseleye böyle bakan bir yazı işleri mutfağı varsa teşhir falan çalışmaz. Ama tabii toplumda bir farkındalık yaratmak için, teşhirin bir yararı var. O yüzden bir süredir medyayı ve siyasetçileri etkileyebilirmiyiz diye bir yöntem peşindeyiz açıkçası. Bende bu sebeple mecliste demokratik çözüme yatkın olanlarla

görüştüyorum, görüşmeye çalışıyorum. Yaptığımız araştırmaları götürüyorum. Ama sonuç alıyormuyuz o da ayrıca tartışılır tabii. Bazı hamlelerinde toplumsal destekle, toplumsal zihni destekle yapılması gerektiği açık. O sebeple bir anayasa çalışmamızı medyaya ve genel kamuoyuna açacağız. Bütün araştırmalarımızın bana gösterdiği bir umutlu cümle ile bitirmek istiyorum: Bu toplum değişim istiyor, ama yara bere içinde kalmadan, birbirini hırpalamadan, birbirinin kolunu kanadını kırmadan değişim istiyor. Eğer kol kanat kırma durumu yaşanıyorsa, bir içe dönme de yaşanıyor. İşte bu noktada siyasetin topluma nasıl öncülük ettiği önemli. Ancak iki yıldır biliyorsunuz bir kol kanat kırma dili geliştirildiği içinde mesafe alınamıyor.

Cengiz Çandar: Dün, mesela bence başbakan çok rahatsız edici bir cümle kalıbı kullandı. ‘Şehit cenazelerimiz’ ile ‘terörist cesetleri’ dedi. Bu çok çarpıcı bir cümle. ‘Şehit cenazeleri’ bir tarafta, ‘terörist cesetleri’ bir tarafta. Şimdi araştırma sorusu olarak, bu soru AK Parti tabanına sorulsa, yada seçmenine sorulsa, tespit çok müslümanca gelmiyor diye sorulsa, hangi sonuçlar alınır? Spekülatif bir soru ama, saha tecrübesine dayalı olarak ne diyebilirsiniz?

Kadri Salaz, Sinan Hakan, Betül Aydın, Cemile Bayraktar

Bekir Ağırdir: Söyleyeceğim elbette spekülâtif bir şey olabilir, ama bu soruyu sorsak insanların yüzde 50'sinin üzerindeki bir rakamın, yada yüzde 60'a yakın bir rakamın bu ifadenin doğru olacağını söyleyeceğini düşünüyorum. Bu tahmini destekleyen iki bulgudan bahsedeyim. Biz, yılda bir kez Kürt meselesi üzerine büyük bir araştırma yapıyoruz. Bizim son yaptığımız araştırmada, Türkler ile Kürtlerin ayrışmasında, Türkler çok daha sert bir noktaya gelmiş durumda. Bu araştırmaya göre ,Türklerin yüzde 52'si Kürt komşu istemiyor. Bu oran Kürtlerde, yüzde 25. Yani Türkler, Kürtlere göre iki kat daha sert tonda bakıyor meseleye. Dolayısıyla, burada milliyetçilikte var, siyasetin manüplasyonu da var. Birde kutuplaşmayı dikkate aldığımız zaman, yüzde 60 civarında bir kesimden, bu laf doğru diye duyarsınız. Buradaki temel soru şu tabi: Anket yada araştırma üzerinde yapılmış olsa, vatandaşın her kanaati doğru mudur, geçerlidir, gerçekçidir?

Vergiyi kaldıralım mı diye anket yada referandum yaparsanız yüzde 95 kaldıralım sonucu çıkarsa vergiyi kaldıracak mıyız yani? Evrensel insan hakları diye bir standart var. Başbakanın orada bir netliğe ihtiyacı var. Anketler ile toplumunun duyarlılığını ölçmek başka bir şey, o sonuçlar ile toplumu dönüştürmek, en azından bununla uğraşmak başka bir şey. Anketlerle ülke yönetilmez. O anketlerden çıkan duyarlılığı algılayıp, onu nasıl evrensel doğruya götüreceğinizi anlamamız, algıyı nasıl dönüştüreceğinize kafa yormanız lazım. Başbakan nasıl aynı tabanı 2009/2010 yıllarında açılım süreciyle onları barışçıl bir dile manüpile edebildiyse, burada ise tersini yapıyor. Anket yaparsınız idam çıkar ama anketler ile evrensel insan hakları standartları uyumlu olmayabilir.

Katılımcı: Burada, dini yönden bir tartışma yapmak lazım. Öldükten sonra ikiside ölüdür, rahmete ermiştir.

Hilal Kaplan: Bu tartışma, geçen sene de yapılmıştı, hatırlarsanız. Geçen sene PKK'luların cesetlerine işkence yapıldığına dair, görüntüler ortaya çıkmıştı. O yüzden, ben de Bekir bey gibi kötümser bakıyorum. Ama, o görüntüler çoğunluğun tüylerini diken diken etmedi. Başbakanın da, yine bu hususta çok merhametli bir söylemi yoktu. Bu egemenlik beraberinde biz özgüven getirmesi gerekirken, aksine bir kibir getiriyor. Kürtlerin başlarına bu kadar çok şey geldikten sonra Türklerle daha az yaşamak istemesini bekleriz ama sosyo-ekonomik olarak, siyasi olarak kendini egemen hissettikçe o egemenlik kibride azalıyor diye düşünüyorum.

Katılımcı: Bizim dergimiz, Samsunda yayınlanıyor. Yaklaşık 10 yıldır yayın yapıyoruz. Dergimiz bütün Türkiye'ye dağıtılıyor. Özellikle son iki senedir üniversite çevrelerinde hayli rağbet görüyor. Derginin genel içeriği düşünce ve edebiyat. Kürtçe türkü diye çok güzel bir durum vardır. Yani kalpten bir söylemdir. Bizde dergi olarak bu dilden konuştuk. Dergimiz, 28 Şubat döneminde buna bir tepki olarak ortaya çıktı. Çok sert söylemlerle ortaya çıktı. Biz şiir, edebiyet ve öyküyü kullandığımız için bu söylem Güneydoğudaki gençlerde bir etki yarattı. Oradaki cezaevlerinden müthiş şekilde istek aldık. Bunun üzerine, cezaevlerine ve garibanlara ücretsiz gönderilir diye bir kayıt geçtik, dergimize. Gerek taşra, gerekse genel medyanın egemenleri etrafında dönüp, dolaşan bir dili var. Taşra bu işleri entellektüel bir alt zeminde konuşuyor. Daha çok bir dedikodu kültürü ve ajitasyon çerçevesinde bu işleri yürütüyor. Taşranın altyapısı bu konuları tartışmaya hiç elverişli değil. Özellikle de Karadeniz hiç elverişli değil. Karadeniz bildiğiniz gibi steril bir bölge. Ne Kürt nüfusu var, nede Kürt göçü görmüş. Biz geçen sene Uludere için bir sert çıkış yaptık. Sitemizden Başbakan'a 'Uludere'de ölen mazlumlar için allah'tan kork' diye bir çıkış yaptık. Biz bu çıkışı yaptıktan sonra bütün devlet erkanı üstümüze geldi. Ben yanı zamanda devlet memuruyum. Vali beni yanına çağırdı. Vali'ye dedim ki 'Vali bey bu dergi 10 senedir yayınlanıyor. Bu sürede bizi görmediniz. 10 senedir bu dergi Samsun'u bütün Türkiye'ye taşıyor. Bunları görmüyorsunuz ama bu söz yüzünden bizi çağırıp konuşmak istiyorsunuz. Biz bu sözümüzün arkasındayız, sitemizden de kaldırmayacağız'

dedim. Vicdanın sesi, şiirin, edebiyatın sesi daha yüksek çıkarsa sorun çözülecek bence. Şiddete başvurmadan çözülecek. Tabi bir islamcı olarak, bir müslüman olarak, İslamı kullananların dilini değil de, rabbani dili kullanırsak olur. Hepimizi kardeş kılan, hepimizi özgürlük ve adalet noktasında birleştiren bu dildir diye düşünüyorum. İslam esenlik anlamına geldiği için bu çok önemli.

Katılımcı: Kürtçe türkü ile nasıl bir buluşma olur bilmiyorum. Bu çok teknik bir konu. Bunu zor görüyorum. Sabah düşük yoğunluklu bir savaşta olduğumuzdan bahsettik. Diyarbakırdan geliyorum. Biz medyanın kullandığı dilden bahsettik. Gazetelerin dili ile ilgili olarak, çok fazla bir şey söylemek istemiyorum. Ben, 20 yıldan fazla süre ulusal gazetelere çalıştıktan sonra, tam da böyle bir sebepten dolayı 2004 yılında yerel gazeteciliği tercih ettim. Bunu da, dili kendim yaratmak için yaptım. Ben bu dili, çıkardığım iki gazetede de yarattım. Gazete, ‘Gerilla’ kelimesini kullanıyor, ‘Şehit’ kelimesi kullanmıyorum. ‘Terörist’ kelimesini de kullanmıyorum. Gazetede olmadığım zaman, altımda çalışan arkadaşlara buna dair herşeyi söylemiyorum. Elbette, yeni bir dil yaratalım. Yaratmaya ilişkin yoğun çalışma ve tartışmalar olsun. Bunun bireysel çabayla da yapılabileceğini söylüyorum. O sebeple, bu örnekleri sunuyorum.

Arkadaşlar, sabah oturumunda, yerel gazetelerin mali kaynakları ile ilgili kaygıdan bahsettiler. Mali sorunlar, elbette bizi etkiliyor. Ama, bence kaygı olmamalı. Benim gazetemde, bir ay sonra bir para alacak, ama verirler mi vermezler mi bilmiyorum. Ama ben, dil konusunda hiç bir geri adım atmadım, atmamak için

de kararlıyım. Şiddetin dili, ulusal basından gelen bir etki ile yerel basında da yansımaları buluyor. Arkadaşlar, bu etkilenme ve korkuyu üzerlerinden atamıyorlar. Ama bir şekilde o da atılabilir. Biz yerelde, kendi gazetelerimizde, bunu karşı bir duruş sergileyerek yapabilirsek, belki ulusal gazetelerin önünü de kesmiş oluruz.

Açlık grevleri ile ilgili bir yürüyüş eylemi vardı. Milletvekilleri yürüyor, poliste engelledi. Bunun üzerine, 5-6 milletvekili valiliğin kapısına gitti. Ertesi gün gazetelerde milletvekilleri Valiliği bastı başlıklı haberler çıktı. Bu başlık ülkenin batısına şiddeti resmen körükleyen bir başlık. Oysa onlar, vali ile görüşmeye gitmişlerdi. Benim başlığım ise vali izin vermedi, olaylar çıktı, vekiller gaz yedi ve Vali'nin kapısına dayandılar şeklindeydi. Biz bunda ısrar edersek bazı şeyleri değiştiririz.

Katılımcı: Bu toplantıda bir araya geldiğimiz yerel ve ulusal basın mesuplarını saygıyla selamlıyorum. Benim açımdan verimli bir çalışma oldu. Yoğunluğuma rağmen, burada olup tartışmanın varacağı yeri görmek istedim. Gördüklerimden ve duyduklarımın tatmin olduğumu söyleyebilirim. Konu çatışmaların çözümünde medyanın rolü olunca, bu daha önce birlikte incelediğimiz Kuzey İrlanda örneğinde, daha açık örneklerle ifade edilmişti. Biz bu ülkedeki insanlar, medyanın nasıl bir rolü olduğunu hergün hissediyoruz. Montesque'den beri yasama, yürütme ve yargı gibi üç güç varken bugün, insanlar medya gibi bir dördüncü gücün varlığını kabul ediyorlar. Hatta siyasetçilere sorarsanız medya birinci güçtür. Bazı siyasi hareketler,

kendilerini çeşitli medya grupları ile ilişkilendirmişlerdir. Peki bu doğru mudur? Değildir. Bu tutum, medyanın temel ilkelerini tahrip etmiştir. Ülkemizde, medyanın tam bir çözüm gücü olduğunu söylemek zor. Kararlılık medyada var, ancak siyasi iktidarda olmadığı için medyaya yansımıyor. Medya çözüm noktasından çok uzakta. Sadece haberin dilini değil, haberin kalitesi ve gerçekliğinde tartışıyoruz. Halk, kendini o haberin içinde gerçeklik olarak görmeyince, okumayı da tercih etmiyor. Bir yabancılaşma yaşanıyor. O yüzden ki, bu gün Kürtler ve Türkler açısından izlenen medya, okunan gazete açısından bir farklılaşma vardır. Hatta takip edilen yazarlar farklılaşmıştır. Çünkü, medya eskiden olağanüstü hal valilerinin odalarında terbiye edilirken, bugün başbakan bunu yapıyor. Başbakan, bazen isim vererek dahi medyayı teşhir edebiliyor. Başbakan bir haliyle medyayı yönlendirmeye çalışıyor. Biz bundan rahatsızız, ama bizim tek başımıza bundan rahatsız olmamız önemli değil. Çünkü Türkiye toplumu bundan rahatsız değil. Başbakanın geliştirdiği söylem ile yapılan haber konusunda, toplumda bir haklılık payı da yaratılıyor. Ben Diyarbakır doğumlu olduğum için, bu toplantıya, oradan gelenlerle bir geçmişimizde var. İnsan hakları savunucusu olduğum dönemde, beraber çalışmalarını da yaptık. Buradaki bütün arkadaşlarımız hem tanık, hem de çoğu sanıktır. Bir çok arkadaşımız, ceza alıp hapse girmiş, çıkmış insanlar. Özellikle ulusal basına yayın yapmış olan bazı arkadaşlar, zaman zaman yerelde tabanın hedefi haline gelmiş insanlar. Yerel basının, savaş koşullarında çok zor bir gazetecilik görevi yaptığını söylemek lazım. Ancak şunun görülmesi lazım:

Yerel basının ortaya koyduğu emek, çıkardığı üretim, ne yazık ki ulusal basın açısından değer görmüyor.

En son 9 Ekim'de ve 30 Kasım'da yaşandı. O günkü eylemlerimizde, biz gaz yediysek, basında ki arkadaşlarımızda yediler. Tazyikli su yiyorsak onlarda yiyor. Bazen darbediliyoruz, arkadaşlar da bizimle birlikte darbediliyorlar. Bir görüş, bir ideoloji çerçevesinde haber yapıyorsanız, gazeteci de olsanız, sizi terörist olarak görüyorlar. Toplum sizin medyanın lanse ettiği şekilde terörist olduğunuzu düşünebilir. Toplum hiç sorgulamıyor. Ben siyasi iktidarın en büyük başarısının bu olduğuna inanıyorum. Sayın Başbakan ne dese, toplum buna inanıyor. Batman'a tam beş merkezi KCK operasyonu yapıldı. 3,5 yılda 5 operasyon yapıldı. Yaptığımız kongrede seçilmiş başkan, yardımcısı, onun yardımcısı, yardımcısında yardımcısı sırasıyla içeri alındı. Sadece KCK için demiyorum, Ergenekon içinde bazı kesimler hedef haline getirildi. Yani siz Türkiyede merkezi dosyalara çerçevesinde bir anda hedef haline getirilebilirsiniz.

Size somut bir başka örnek vermek istiyorum. Batman'da, lise birincisi genç bir bayan arkadaşımız partimizin çalışmalarına katıldı. Annesi dedi ki 'dört tane oğlum, bir kızım var. Kızım okusun diğer oğullarım parti çalışmalarına katılsın'. Tabi bunun kararını veren ben değilim. Biz elbette vicdanen, bu annenin durumu karşısında etkileniriz. Bu bayan arkadaşımız 3 defa tutuklandı. Bir defasında, taş atan çocuklar yasasından yararlanıp çıktı. Şu anda İstanbul Bakırköy'de cezaevinde. Ben kendisini ziyarete gittim. Arkadaşımız, bana şunu dedi:

‘Ben anneme bundan bahsettim, ama anlatamadım. Annem bana kızım oku avukat olursun, doktor olursun, gazeteci olursun dedi. Ben burada cezaevindeyim. Yanımda Profesör Büşra Ersanlı var, milletvekili Fatma Kurtalan var, yanımda gazeteci var, yanımda mühendis var, avukat var. Hepsi burda, hepimiz burdayız’ dedi. Böyle bir örnek verdi. Bu, 19 yaşında genç bir bayan arkadaşımız. Ben 36 yaşındayım. Belli bir noktadan sonra o diyalogu kuramıyorsunuz artık. Çünkü artık verecek bir cevabınız yok. Bahsettik ya, yerel medya bir haber veriyor, merkez medya bunu ayıklıyor diye. Bölgedeki haberlerde böyle yansıyor. Çatışma olmadıkça biz haber olamıyoruz. Nasıl dağda çatışma çıkıyor ve Türkiye kamuoyunun gündemine düşüyorsa, bizde siyasetçiler olarak ancak çatışma eksenli olarak, Türkiye kamuoyunun gündemine düşüyoruz. Türkiye sonuçta gerilla cenazelerine kötü muamelemeden dolayı ceza alıp mahkumiyet giymiş bir ülke. Bunu tartışmıyorum bile. Ama biz nasıl yansıyoruz? Çatışma olmadıkça biz yokuz.

Batman gibi dini hassiyetlerin yoğun olduğu bir yerde, bayram döneminde açlık grevleri için, bir eylem yapıyoruz ve 40.000 üzerinde insan katılıyor, ama bu haber olmuyor. Bunun yerine, eş başkanın olduğu bir araca provokasyon amaçlı olarak tazyikli su sıkılması haber yapılıyor. Eylemlerde bir araya gelen insanların ne dediği, bir habere konu yapılmadı. Kürtlerin demokratik tepkilerini ortaya koyduğu hiç bir şey, medyaya yansımıyor. Ama çatışma, molotof kokteyli gibi durumlar yansıyor. Ben Türkiye halkının bu konuda herhangi bir sorumluluğu olduğunu düşünmüyorum. Basın bizi böyle gösterdikten sonra onların

algılamasında normal.

Ben BDP milletvekiliyim. Biz parti olarak, Kürt Sorununun demokratik, siyasal yollardan çözümünde bir muhatabız. BDP tek muhatap değildir ama, en güçlü muhataplardan biridir. Siyasal çözümün tartışıldığı süreçte biz her zaman olduğu gibi rolümüzü oynamaya hazırız. BDP 91’de devraldığı siyasal gelenek ne diyorsa, bugün aynı noktadadır. O gelenek, sorunun demokratik yoldan, barışçıl yöntemle çözümünden yanaydı. Kürt halkının bir statüsünün, anadilde yaşamının, din ve vicdan özgürlüğünün olması gerektiğine inanıyordu. O zaman da, vatandaşlık tanımının yeniden düzenlenmesi gerektiğini ifade ediyordu. Bunun kamuoyu tarafından görülmesi gerekiyordu. Değişen tek şey var: Elinde silah olanların iradesinin değişmesi...

Bağımsız Birleşik Marksist Leninist bir Kürdistan talebinden bugünkü taleplere gelen bir hareketteki değişim. Türkiye kamuoyunun, bu değişimi görmesi lazım. Bizim gibi siyasetin içinde olanlar, biz irademizi kimseye teslim etmiş değiliz. İrademiz ilk gündeki gibi korunmuştur. Değişen koşullarda, Kürt sorununun muhatapları tarafından, ortaya atılan dört talep vardır. Bu talepler, benzeri sorunlar yaşayan dünyanın hiç bir yerinde, kriminalize edilememiştir. Bunlar üzerine terörist algısı yaratılamamıştır. Türkiyede de yaratılmamalıdır.

Ülkemiz, malesef dünyada, en çok terörist barındıran ülke sıralamasında birincidir. Dünyada, en çok tutuklu gazeteciyi barındıran ülke olarakta birinci sıradayız. Bu gazeteciler resmi

söylemde teröristtir.

Özgürlüğe inanan herkesin, bu çerçevede örgütlenip, bunun mücadelesini vermesi gerekir. Buna basın dahildir. Az önce bahsettim: Bizde açlığa, susuzluğa, gaza, copla dayanıklı bir seçilmişler modeli yarattılar.

Daha önce böyle bir milletvekili profili var mıydı bilmiyorum. Ama bizimle birlikte, artık ülkede böyle bir vekil profili var. Rahatsız mıyız bundan? Elbette. Bende bazen kendimi televizyonda izlediğimde, bu ben miyim diye kendi kendime söylüyorum. Ama zor bir süreçten geçiyoruz. Bölgedeki yerel basının, ne kadar zor koşullarda çalıştığını biliyoruz. Onlarla beraber tanık ve sanık olmaya devam edeceğimiz gibi geliyor bana.

Cemile Bayraktar, Işın Eliçin, Arife Köse, Nevzat Cingirt

Moderatör – Hilal Kaplan : Çok teşekkür ediyorum. Yorum ve sorulara devam ediyoruz.

Katılımcı: Öncelikle şunu söyleyeyim: Bekir Beyin bahsettiği ‘Kurşun atan da kurşun yiyen de değerlidir’ sorusuna verilen yanıt, soruyu nasıl sorduğunuza bağlı olarak değişebilir. Kurşunun kimin attığını, kimin yediğini belirtirsek elde edilen oranda değişir diye düşünüyorum. Yine, az önce insanların cesetleri çıkarılırken abdest alıp çıkarıldığı söylendi. Ama eğer o insanlar çıkardıkları cenazelerin terörist cenazesi olduğunu bilirlerse, kimse abdest alıp çıkarmaz, bunu da hepimiz bilelim. Ben, asıl konuya geçmek istiyorum. Yerel basının problemlerini tartışıyoruz. Bana göre, dört ana başlık var bu konuda: Bunlardan ikisinden bahsedildi, biri mali sorunlar diğeri yerel baskının, ulusala oranla daha yoğun olmasına dairdir. Üçüncü sorun, milliyetçilikdir.

Yerel milliyetçiliğin tonu, daha ağırdır diye düşünüyorum. Milliyetçilik, doğası gereği zaten evrenselliğe zıt ve yereldir. Dolayısıyla, yerelin derinliğine inildikçe, tonu daha baskın hale geliyor diye düşünüyorum.

Buradaki arkadaşları dışında tutarak, yerel medyada çalışanların entellektüel düzeyinin daha düşük olduğunu söylemek gerekir, diye düşünüyorum. Entelektüel düzeyin düşüklüğü, başka şekilde milliyetçiliği etkiliyor, besliyor. Ancak yerel basının, ulusal medyaya göre toplumu etkileme gücü daha düşüktür. Bence sevindirici bir durumdur bu.

Bu durumu, insan vücudundaki kan dolaşımına benzetebiliriz: Biri insan vücudunun ana damarlarına kan taşıırken, diğeri kılcal damarlara taşıyor.

Buna dair bir kaç örnek vermek istiyorum:

Örneklerden biri, Malatya'da yaşandı. Bildiğiniz gibi Ramazan orucu döneminde, Sürgü kasabasında, insanları gece sahura kaldırmak için çalınan davul yüzünden, davulcu ile Kürt Alevi bir aile arasında çatışma çıktı. Ben, olaydan sonra, gerçeği tesbit için, bir insan hakları örgütü olan adına Mazlum-Der adına oraya gittim. Ben, orada bir ahırın yandığını görmedim. Ama Taraf gazetesinde ailenin ahırının yakıldığını okudum.

Bunun üzerine tekrar aynı yere döndüm ve aileye, ‘ben sizin evin her yanına baktım, kırılan camları saydım, yanan bir ahır görmedik yoksa biz karanlıkta görmedik mi?’ diye sordum. Aile yok öyle bir şey dedi. Ama basın böyle yazdı dedim. Biz kasabadan ayrıldıktan sonra CHP’den üç milletvekili gelmişti. Daha sonra, iki partiden daha milletvekili, çok sayıda basın mensubu köye gitti. Ben orada şu psikolojiiyi hissettim:

“Keşke bir kişi ölseydi de biz buradan bir şey çıkartsaydık”

Bu olayın Malatya’da ki yerel medyaya yansımaları da iki tafaflı oldu: Bir taraf gidip davulcu, diğer taraf da Kürt ve Alevi ailenin fertleri ile konuşup haber yapma gereği duydu.

Bir başka örnek de seçmeli Kürtçe dersi ile ilgili:

Bunun için, Malatya’da 10-20 kişiyi bir araya getirip, seçmeli ders tercihi yapanlar vardı. Okul yönetimi, bunu kabul etmemek için, aileleri arayıp müdahale etmişti. Biz bu konuda, tarafsız bir basın açıklaması yaptık. Fakat ertesi gün, gazetelere baktım

ki, yaptığımız açıklama ile ilgisi olmayan bir şeyler çıkmış. Gazeteleri arayıp nedenini sordum. Bana, “baskıdan dolayı böyle yazdık” dediler.

Bir kaç gün sonra, Milli Eğitim müdürlüğü bir açıklama yaptı ve gazeteler bunu “İşte halkın tercihi, halk Kürtçe ve Zazaca’yı istemedi” başlıklarıyla verdi.

Açlık grevleri ile ilgili olarak Radikal ve Taraf gazetelerinde bazı haberler vardı. Her iki gazetede de ‘açlık grevlerine kimsenin tıbbi müdahale hakkı yoktur’ tarzında haberler vardı. Bana göre bunun anlamı, ‘Bırakın bunlar ölsün’ demekti. Çünkü bunun insan hakları mentalitesi ile bir ilgisinin olmadığını düşünüyorum. Çünkü insani hakları devredilemez ve vazgeçilemez haklardır. O sebeple intihara yeltenen insanları nasıl durduruyor, onlara tıbbi müdahalede bulunuyor ve kimse karşı çıkmıyorsa, bunlara da müdahale edilebilirdi. Bu durumda, o haberlerle neyi tercih ettiğimiz açıkça belli oluyordu.

Katılımcı ve konuşmacılar DPI tarafından düzenlenen yuvarlak masa toplantısı sırasında

Moderatör Hilal Kaplan: Burada, daha çok medyayı tartışıyoruz. Bu sebeple, siyasal görüş belirtildiğinde, mutlaka karşıt yanıt vermek isteyen olacaktır. Bunları tartışmaya vaktimiz yok. O sebeple, olabildiğince yerel medya ve dili çerçevesinde konuşmaya çalışalım.

Katılımcı: Bir örnekle başlamak istiyorum. Irak Kürdistan bölgesine gittiğimizde, uçakta iki dilde anonslar yapıyor. Arapça ve Kürtçe. İnsanlar Arapça'ya daha kutsal bir dilmiş gibi yaklaşıyor. Sıra Kürtçeye gelince, ne denildiği önem bile arzetmiyor. Sosyal medyada 'anne sözleri' adında bir başlık açtık ve insanlar annelerinden duyduğu sözleri yazmaya başladılar. Fakat, o kanal üzerinden, öyle küfürler geldi ki inanamazsınız. O ortamda artan milliyetçilik, aslında bize toplum için Kürtçe ne denildiğinin önemli olmadığını gösteriyor. Kürtçe olması insanların tepki göstermesine yetiyor. Türk toplumunda Kürtçe, teröristlerin dili olarak algılanıyor. Burada medyanın rolü elbette çok önemli. Çünkü, Diyarbakır'ı görmeyen biri, Diyarbakır üzerine çok rahatlıkla uzun köşe yazıları yazabiliyor. Eğer, haber spikeri sözlerine terör örgütü diye başlarsa, elbette toplumda da böyle milliyetçi dalgalar gelişir. Burada, yerelin görevi çok zor. Ben, ulusal ölçekli bir yayının Diyarbakır ayağı olarak çalışıyorum. Gündemi yakından takip ediyoruz. Basınla yapılan bir toplantıda, Diyarbakır Büyükşehir Belediye Başkanı Osman Baydemir konuşuyor ve Diyarbakırda yapılacak çalışma ve hizmetlerden bahsediyordu. Bunları anlatırken, satır aralarında hükümetin bakışına dair bir şeyler söyledi. O sırada, ulusal

basından bir kişi bana dönüp dedi ki, 'Biz bundan sonrasını dinlemesekte olur, çünkü bir başlığımızı aldık'. Öyle bir şey ki ulusal basının dili esas alınıyor. Yerel basını kimse dinlemiyor. Gerçektende yerel basın, o haberi nasıl işlerse işlesin, asl olan o haberin ulusalda nasıl ifade edildiğidir. Bu sebeple, eğer basın barış dilini kullanmaz ise bu ülkede siyaseten, Kürt meselesinin çözülmesi çok zor geliyor bana.

Katılımcı: Ben herkesi saygıyla selamlıyorum. Karadenizde yayınlanan bir gazetenin hem ihtiyaz sahibi, hem de aktif çalışanıyım. Öncelikle yerel gazetelerin mali imkanları nedeniyle devlete ve sahiplerinin görüşleri açısından bağımlılığa dair, çok kısa konuşmak istiyorum. Yerel gazetenin, eğer ciddi bir tirajı varsa, Basın İlan Kurumuda dahil olmak üzere, herhangi bir mali bağımlılığı ciddiye almıyor. Gazete satıyorsa, hem satış, hem de reklam yolu ile gelir elde edebilir. Ben, bu açıdan devlete ve mali çevrelere bağımlılık görmüyorum. Gazete sahibine bağımlılık konusuna gelirse: Eğer gazete tirajı önemsiyor ve gazeteyi ayakta tutan temel konu satış ise, o zaman sahibinin sesi olan bir gazetenin çok satması, zaten mümkün değil.

Bu konuda, yerel gazete ile ulusal gazete arasındaki bir farktan bahsetmek isterim: Yerel gazeteler, halk tarafından doğrudan denetlenen gazetelerdir. Bu açıdan ulusal gazeteden farklıdır. Yerel gazetede, biri hakkında yazdığınız haber sonrası, o kişi yada yakınları ile mutlaka yüzyüze gelirsiniz. Ulaşılmaz durumda değilsiniz, mutlaka size ulaşırlar. Bu sebeple, haberlerinizde daha dikkatli davranmak zorundasınız.

Ben arkadaşları dinledim. Güneydoğudan gelen Kürt kardeşlerimi, arkadaşları dinledim. Bizde onlar gibi benzeri bir bölgesel gazetecilik yapıyoruz. Durumları karşılaştırdığımızda, gerçekten de Allah onlara yardım etsin. Onların bölgesinde, gazetecilik yapmak çok zor. Çatışmaların çözümünde medyanın rolü konusunu önemserken, kendi bölgem adına ifade etmek istiyorum ki, biz teröriste gerilla diyemeyiz. Benim tirajım 4.000. İstanbulda da, günde yaklaşık 2.000 gazete satıyorum. Ben gerilla dediğim andan itibaren, tirajım 100'e iner ve gazeteyi kapatırım. Belki bireysel olarak yaşama hakkım kalır ama , gazeteci olarak yaşama hakkım kalmaz. Peki, ben bunu tiraj için mi öyle yapıyorum? Hayır, ben teröristin terörist olduğuna inandığım için öyle yazıyorum. O da ayrı bir şey. Kürtler, Cumhuriyetin kuruluşu ile birlikte asimile edilmek istendi. Örneklerini ben bire birde gördüm. Hakikaten ikinci sınıf insan muamelesi gördüler. Hakikaten bu ülkenin Kunta Kinteleri (köle) oldular, hakikaten dışlanıp, ötekileştirildiler. Dillerini konuşup, koruma ve eğitim hakları elbette verilmelidir. Tarihte örneklerini gördüğümüz federasyon yapısı içinde de bunlar mümkün. Ama 'terör ve terörist' başka bir şey. Biz böyle bakıyoruz. Ben kendimi bölgenin en demokrat gazetecisi olarak görüyorum. Ama bu bakışa göre bile ben teröriste terörist diyorum.

Hilal Kaplan: Başbakanın şehit cenazesi, terörist cesedi söylemi nasıl bir yankı buluyor?

Katılımcı: Kesinlikle doğru bir yaklaşım olarak görülüyor. Başbakan, o tarifte ne dese, insanlar onu doğru bulurlar. Biz burada

oturup, Güneydoğu'ya bakarak empati yapmaya çalışıyoruz ama, halk oraya böyle bakmıyor. İnsanlar, Başbakanı güveniyorlar. Mesela en son Rize'de bahsettiği şeyler, bizim bölgemizdeki gazetelerde övgüyle bahsedilen bir şey. Herhalde bu toplantıda en farklı şeyleri ben söyledim. Ben bir tespit yaptım. Bölge ile ilişkili iki cinayet oldu. Bir tanesi Hrant cinayeti diğeri de rahip Santaro cinayeti.

Katılımcı: Şimdi sizin ifade ettiğinizde bir yanlış yaklaşım var. Yani Başbakan yanlışta yapsa onu övüyorsunuz.

Cengiz Çandar: Algının ne olduğu önemli. Şimdi dediniz ya teröriste gerilla dersem 4.000 tirajdan 100 tiraja düşerim. Aynı şekilde de Diyarbakır'da da terörist dersanız, o gazeteyi hiç satamazsınız. Peki, PKK'lı desanız 4.000 sayınız yine düşer mi?

Katılımcı: Etkilenmez. Çünkü zaten bizdeki aldı PKK'lı eşittir Terörist, Terörist eşittir PKK'lı.

Katılımcı: Bazen devletin öldürdüğü insanların, PKK'lı olmadığıda ortaya çıkıyor, bunun farkında mısınız peki?

Moderatör Hilal Kaplan: Bu çok önemli bir tartışma ama, belki buna daha sonrada devam edebilirsiniz. Bir sonraki konumuz lütfen.

Katılımcı: Bu terminoloji kavgası, bence çözümsüzlüğün en önemli ayaklarından biri. Bunu biz bölgede de yaşıyoruz. Kısa adı PKK olan örgüte, PeKeKe dediğiniz zaman PKK'lı gibi algılanıyorsunuz, PeKaKa dediğiniz zaman devlet terminolojisi

kullanmış oluyorsunuz. Bizim sorunumuz aslında demokratlar ile. Demokratlar, gerçekten demokrat olduklarında, Kürt sorunu asıl o zaman çözüm yoluna girecek. Ama Allah bizi bu tarz, yani az önceki beyefendinin ifade ettiği tarz bir demokratlıktan korusun. Bu tür bir demokratlığın, sorunun çözümüne bir katkı sağlamayacağını ifade etmek istiyorum. 1977 yılından buyana Van'da siyasi ve sivil çalışmaların içinde olan biri olarak, bizim yaşadıklarımızı burada üç dakika değil, üç güne sığdırmamız mümkün değil. Bizim bölgemizde yerel gazetecilik yapmak, hatta ulusal gazetenin temsilciliğini yapmak bile çok zordur. İşin mutfağında olan arkadaşlar bunu daha iyi bilir. Biz bu toplumun yerel ve sivil ayaklarıyız. Bizimde üzerimizde ciddi bir baskı var. Yaptığımız açıklamalar, verdiğimiz demeçler mutlaka iki taraftan birinde baskı görür. Dolayısıyla üç düşünüp, dört düşünüp bir konuşuyoruz. Az konuşmaya başladık. Bir şey söylüyoruz, hangi tarafı rahatsız ediyorsa, ordan baskı görüyoruz. Bu işimize, geleceğimize, çoluk çocuğumuza yansıyor. Bir şekilde bunun bedelini ödüyoruz. Bu arkadaşın ifade ettiği gibi ben terörist yerine gerilla dersem durumunun sonuçları bölgedeki sivil toplum örgütü temsilcileri için ise iki taraflı bir baskıya sebep olmaktadır.

Eğer ayakta kalırlarsa, yerel basının yapabileceği çok güzel işler olduğunu biliyoruz. Ben, yirmi yıldır bölgede gazetecilik yapan insanları, şu an aramızda bulunan insanları tanıyorum. Dik durdukları için de, saygıyla anılırlar. İlan alamadığı ticari gruba çamur atmayan, devletin, hükümetin yada siyasi gücün çalışmalarını övmek gibi bir takım şeylere girmeyenlerin,

yapabileceği çok şeyler var. Bundan bir kaç sene önce, Van'da ki Ahtamar Ermeni Kilisesinin ibadete açılması süreci yaşandı. Şu anda da görevini sürdüren Valimizin desteğiyle, artık hayatta olmayan bir yerel gazete sahibi dostumuz 'Evimiz Evinizdir' şeklinde bir kampanya başlattı. Emin olun, o kampanya Van'daki Ermeni tabusunu yıktı. Bir küçük gazetenin başlattığı kampanyayla, binlerce Ermeni Van'da, Kürt aillerin evinde konaklayıp, onlarla aynı sofrayı paylaştı. Sofralar kardeşlik sofralarına dönüştü. Bu, çok büyük bir kazanım oldu. Yapılabilirlik hanesine büyük bir kazanç oldu.

Katılımcı: Bana cevap hakkı doğdu. Çünkü, Allah bizi, böyle demokratlardan muhafaza etsin şeklinde bir algı gördüm. arkadaşımın ifadesinden. Öyle anlıyorum ki 'Teröriste terörist' deme ifademden hareketle, bunu söyledi. Ben saygı duyuyorum böyle bakabilir. Ben de, teröristi şehit görme yada makul görme veya terör yolu ile demokrasi getireceğini söyleyen anlayışa mübarek olsun derim başka bir şey diyemem.

Abmet Akgül, DPI Direktörü Kerim Yıldız, konuşmacı Yavuz Baydar ve Işın Eliçin

Katılımcı: Ben bölgede bir sanayii kuruluşunun yönetimindeyim. Yerel basında, yıllarca köşe yazıları yazdım. Bundan yıllar önce Ekopolitik'in bir çalışması için Sayın Cengiz Çandar ve Murat Belge Van'a geldiler. Sivil Toplum Kuruluşları olarak sahiplendiğimiz bir program yaptık onlarla. Öcalan hakkında kitap yazan Cengiz Kapmaz da konuşmacılardan biriydi. Van Valisi'de toplantıyı izliyordu. O toplantının kapanış konuşmasını ben Kürtçe yaptım. Bu, iki sene falan önceydi. Bugün baktığınız zaman, 2-2,5 senelik zaman zarfında ilişkilerin son derece gerildiğini, siyaseten kırılmaların toplumsal anlamda da çeşitli kırılma ve kutuplaşmalara sebebiyet verdiğini, insanların artık çok rahat konuşmadığını görüyorum. Köşe yazısı yazarken, artık bazı noktalara değinmekten imtina eder hale geldik. Özellikle yerel basının, bu noktada çok ciddi sıkıntılar içinde olduğunu biliyorum. Ben olaya hem içinden, hem de dışından bakabiliyorum. 2003-2009 yılları arası, iyi yada kötü bir demokratik açılım süreci vardı. Ondan sonra geldiğimiz nokta ise ortada. Bakın, özellikle son bir yıldır Doğuda çok ciddi kutuplaşmalar olduğu, toplum üzerinde, sivil toplum örgütleri üzerinde ciddi bir bürokratik baskının olduğu, ama diğer yandan da PKK siyasetinin bir baskı kurduğu bir sistem içinde yaşıyoruz. Böyle bir ortamda gazetecilik yapan insanlar, sadece savaş muhabirliği mantığı içinde bu işleri yapmıyorlar. Bu insanlar savaşı yaşıyorlar. Ben bir işadamı olarak, sabah kalktığımda acaba bugün Tokyo borsasında ne oldu diye düşünmüyorum. Acaba Hakkari'de kepenkler indi mi inmedi mi? Oraya mal gönderecek miyim göndermeyecek miyim? diye düşünüyorum. Böyle bir

toplumsal yapıda, ekonomik kırılmanın en üst noktada olduğu ortamda, gazetecilerden birşey beklemekte pek fazla bir anlam ifade etmiyor. Gazetecilerin ne sıkıntılar çektiklerini biliyorum.

Bölgede ciddi sıkıntılar var. Tansiyon yüksek ve ben, iki sene öncesine göre hiç heyecanlı değilim. Biz arkadaşlarımız ile ülkenin farklı yerlerindeki çeşitli toplantılarda bulunduk. O zaman bir umudumuz vardı. Çünkü bir süreç vardı. Hepimizin ortak cümleler kuracağı merkezde bir alan vardı. Demokratikleşme, Kürt sorununun çözümü, kardeşlik sağlanacak, aleviliğin sorunları çözülecekti vs. Fakat geldiğimiz noktada ben bir birey olarak yada eli kalem tutan biri olarak önümde net bir tablo göremiyorum. Yani şu anda beni Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak heyecanlandıran, yarına iyi bakmamı sağlayacak bir süreç yok. Açlık grevlerinin kaçınıcı günündeyiz ve aklımızda şu soru var ‘acaba ölüm oldu mu olmadı mı?’ . İnsan bu gerginlikle yaşayabilir mi? Böyle bir sıkıntı içerisindeyim bunları paylaşmak istedim.

Katılımcı: Türkiye’de ki Kürt sorununun yapılaşmış, kurumsallaşmış bir sorun olduğunu düşünüyorum. Althusser, Medyayı devletin ideolojik araçlarından biri olarak tanımlar. Medyanın bu ideolojik rolünü toplumsal bellek yolu ile, çok iyi yerine getirdiğini düşünüyorum. Egemen grupların, ötekiler üzerinde tahakküm kurma çabasında gönderme yapabiliriz. Medya’nın öteki ve düşman kavramlarının yaratılmasında da önemli bir işlev oynadığını düşünüyorum. Milliyetçilikte bu anlamda önemli bir harç görevi görmekte. Milliyetçilik,

Kürtlere ve Ermenilere karşıtlık üzerinden prim yapmakta. Dış politika üzerinden düşünürsek buna, Yahudilerde dahil edilebilir. Özellikle şehit cenazeleri haber yapılırken en ince detaya kadar bilgi verilmektedir. Şehit olan kişinin çocuğunun ağlaması, karısının hamile olup olmadığı, çocuğunun kaç yaşında olduğuna, olayı anlayıp anlayamamasına kadar herşey detaylı olarak verilmektedir. Yaklaşık 40-50 yıla kadar bir zamana yayılmış olan bir barış gazeteciliği kavramı var. Yine Amerika'dan yayılan bir yurttaş gazeteciliği var. Yurttaş gazeteciliği özellikle yerel medyada uygulanabilecek bir gazetecilik türüdür. Belkide bizim yeni söylemler geliştirerek bunun içine yurttaş gazeteciliği ve barış gazeteciliği entegre edilerek yeni bir gazetecilik yapmamız lazım.

Katılımcı: Ben de Karadenizden geldim. Ama Karadenizi bırakıp, İstanbul'a yerleştim. Karadeniz zaten provokasyona çok açık bir yer. Ben kalmaya uğraştım, ama olmadı. Bıraktım ,İstanbul'a geri geldim. Kalan arkadaşlara kolay gelsin diyorum. Bu kadar medyacı arasında, ukalalık yapmak istemem. Fakat, benim medyadan hiçbir beklentim yok malesef. Bunun dışında bir sosyal medya gerçeği var. Hatta sosyal medya doğru haber vermiyor diye eleştirildi. Ama ne kadar yanlış haberler verse, o kadar da doğrusu var. Bu sayede artık herkes konuşuyor. Amerika'daki adamda konuşuyor, Kürdistan'da ki adamda konuşuyor, Suriye'de ki adamda konuşuyor. Akıllı telefonlar var. O sayede, lise öğrencileride konuşuyor, üniversite öğrencileride konuşuyor. Bu sebeple ben, herkesin derdini bir şekilde anlatabileceğine inanıyorum. Ben yazılarımda şehit kelimesini kullanmayan,

terörist kelimesini çok nadiren kullanan yada hiç kullanmayan, PeKeKe yazan biriyim. Bundan dolayı hiç kimsede benim Türk olduğuma inanmaz. Rizeli olduğuma da inanmaz. Ama PeKeKe’li olduğuma inanırlar kolaylıkla. Bende ilahiyatçılık da var. Ben bu kavramları, terimleri kullanmayıp, bunları neden kullanmadığımı bir ilahiyatçı olarak açıkladığımda daha etkili oluyor. Neyi neden yapmadığımızı da açıklamalıyız bence. Yakın döneme kadar muhafazakar, milliyetçi ve Türk İslamcı kesimler tarafından eleştiriliyordum. Son dönem BDP’ye yakın Kürt arkadaşlarımdan da öncekilere yakın eleştiriler alıyorum. Bu konuda bize biraz merhamet ederseniz sevinirim.

Katılımcı: Ben, sayın Yavuz Baydar’ın bahsettiği bir kaç şeyden hareket ederek, görüş belirtmek istiyorum. Gazetecilik belli odakların hatta halkın beğenisine göre üretim yapmayı, risk alan meslek dalıdır. Dolayısıyla sadece Güneydoğu için değil, dünyanın pekçok yerinde gazetecilik bir risk. Bu sadece gazetecilikle de sınırlı değil, daha genel olarak yazma eyleminin kendisi için geçerli bir şey. Medyanın ahlaki zemin oluşturma konusunda, ne kadar etkin olduğuna dair bir örnek vermek istiyorum.

Mesela koca Irak savaşı boyunca, Fox TV’nin önünde ‘Iraq in Freedom’ yazan bir altyazı vardı. Bu senelerce kaldı. Dolayısıyla medya, askeri kuvvetlerden daha etkin bir şekilde, işgalin bir parçası haline geldi. Türkiye için, bunun en temel örneği 28 Şubat’tır. O zaman, bir medya darbesi ile karşı karşıya kaldık ve aslında çok başarılıydı. Irak işgali sırasında, bir Amerikalı yazar

şunları yazmıştı: ‘Bu konuda Amerikan halkını suçlamayın. Çünkü haberler karartıldığı için onlara ulaştırılmıyor.’

Ama buna rağmen, işgalin birinci yılında New York’ta bir milyona yakın insan işgal karşıtı yürüyüş yaptı. Demekki bu medya karartmasını aşan bir başka medya var. O medya, Amerika’da bedel ödemişti. Bunları dikkate almak zorundayız. Ben kendi arkadaşlarımdan bir kaç örnek vermek istiyorum. Biz bir grup insanız. Büyük medyada yer bulmadan yazı yazan insanlarız. Uludere meselesi olduğunda, hemen 8-10 kişi toplanıp, oraya gittik. Daha sonra, Adıyaman’da evlerin işaretlenmesi olayı oldu. Arkadaşlarımız organize olup 24 saat içinde oraya gittiler. Sivas katliamı için bildiri yayınladık vs...

Siz vazifenizi yaparsınız, bunun ne kadar dağılacağı, sizin dışınızdaki bir durumdur. İkinci bir nokta, medya fazlasıyla kimlik üzerinden yürüyor. Oysa insanların, kendi içindeki çoğulculuğu da görmesi lazım. İnsanın içinde, içiçe geçmiş bir çok kimlik vardır. Bir insan Kürt olarak tanıtılıp, haber onun üzerinden yürütülebiliyor. Halbuki bir insan hem Kürt, hem kadın, hem başörtülü olabilir, kendini hem doğuya, hem batıya ait hissedebilir. Bütün bu kimliklere bakabilmesi için, gazetecinin bir vizyonunun olması lazım. Bu gazetecinin felsefeden, tarihten, sanattan ve edebiyattan beslenmesi lazım. Bütün bunların içinden bakarak, sürece odaklı haber yapması lazım. Dolayısıyla süreçleri takip edip, olaya geçmiş ve geleceği ile bakabilen bir dil lazım. Barış haberciliğine gelirse, barış sadece şiddetsizlik değil yaratıcılıktır da. Dolayısıyla sürdürülebilir bir barış için

ahlaki bir zemin olması lazım. Bunun içinde gazetecilere çok büyük iş düşüyor. Aslında Türkiyede en etkin medya görsel medya. Türkiyede milyonlarca insan televizyon izleyerek kanaat sahibi oluyor. Tarafra eşit söz hakkı veren, şeffaf bir habercilik gerekiyor. Konuşacak çok şey var elbette ama biz eğer o ahlaki duruşu sergileyebilirsek kaç kişi olduğumuzun anlamı yok. O sayı çoğalacaktır.

Katılımcı: Çok kısa bir şey söyleyeceğim. Burada olduğum için çok mutluyum. Bu toplantının verimli, bereketli geçtiğini düşünüyorum. Yerelden gelen sesleri dinlemek çok iyi oldu, çok ufuk açıcı oldu bence. Türkiye’de olgusal, tanıklığa dayalı bir gazetecilik noktasında değiliz. Herkes bir şekilde bu siyasal çatışmaların bir yerinden tutuyor, bir yerinde duruyor. Herkes bir tarafta. Taraflı olarakta objektif ve olgulara dayalı gazetecilik yapmak çok zor. Ama sanırım empati yapabilmenin yoluda olgusal ve tanıklık yapabilecek gazeteciliğe dönmek. Bunun son dönemdeki en önemli örneği Uludere olayı. Bizim tanıklığa dayalı gazeteciliğin önemini yeniden düşünmemiz gerekir diye düşünüyorum. Yurtdışında Filistinde, Afganistan’da başka yerlerde yapılan tanıklık gazeteciliği, Türkiye’de güneydoğuda yapmak lazım. Böylece hem gazetecilik yapmış oluruz hemde sorununun çözülmesine empatik açıdan somut bir katkı sunmuş oluruz diye düşünüyorum.

Katılımcı: Bu toplantı benim için okulda öğrendiklerimden çok daha verimli bir toplantıydı. Herşeyi çok kristalize görme şansına sahip oldum. Anlatılan herşey benim için çok değerli.

Ancak medyanın gücünü dikkate almalıyız diye düşünüyorum. Çok güçlü bir araçla karşı karşıyayız. Bazı durumlarda güçlü olduğunu gösteren kanıtlarımızda var ama güçsüz olduğunu gösteren kanıtlarımızda var. Başka türlü bir hava yaratıldığında farklı sonuçlar elde edileceğini gösteren örneklerde var. Vietnam savaşını gazetelerin bitirdiği söylenmekle beraber, yapılan bir araştırma aslında Amerika'da ki bazı gazetelerin genel yayın yönetmenlerinin savaşının bitmesini istemediğini göstermektedir. Bunu yaratan basın değil Amerika'da ki ve dünyada ki savaş karşıtı harekettir. O yüzden iki yönlü örnekleri olan bu duruma, dikkat etmek gerekir.

Ben, röportajlarımlarımdan hareketle, bazı örnekler vermek istiyorum: Bizim ,bugün burada konuştuğumuz konuların bütünü açısından, en önemlisinin medya tanıklığı olduğunu düşünüyorum. Uludere bunun en açık yoluydu. Ana medya saatlerce haber vermedi. Buna karşılık olayı, sosyal medya duyurdu. Medya, bize okulda görünmeyeni görünür kılar diye anlatılır. O olay olduktan sonra Roboski'ye gittim. Ana akımda haberler çıkmıştı. Şöyle dedim kendime 'eğer ben bu işi yapacak isem, gidip bunu yerinde görmem, o insanlarla konuşmam lazım'.

Darbe meselesini konuşuyorsak, sadece bu işin siyasi aktörlerini değil mağdurlarını da işlemek lazım. Biliyorum büyük bir endüstri ancak en azından farkında olanların böyle davranması daha iyi olur düşünüyorum.

Katılımcı: Ben, Düzce’de yedi senedir günlük olarak çıkan bir gazetenin yöneticisiyim. Düzce farklı toplumların bir arada yaşadığı, 21 farklı dilin konuşulduğu bir yer. Ancak hem mahalle, hem de hükümet baskısının olduğu bir yer. Düzce’de zorluklarla yaşıyoruz. Karanlık bir milliyetçilik var orada. Kürt sorununu tartışmak çok zor. Başbakan zaman zaman verdiği mesajlar tansiyonu yükseltiyor ve bu da vatandaşa yansıyor. Şimdi siz, Düzce’de sıradan bir vatandaşa, duvarlara Öcalan posteri asacağınızı nasıl anlatabilirsiniz? Bu tür şeyler ifade edildiği sürece, Kürtlerin Türk milliyetçilerini barışçıl bir çözüme ikna etmeleri mümkün olmaz.

Yaklaşık 65 gündür süren, bir açlık grevi var, ülkede. Ama yerel medyada buna dair çıkmış, bir haber bile yok. Bu anlamlı bir tutumdur. Üzerinde düşünmemiz lazım. Anayasa reformu çalışması konusunda, bir platform oluşturduk. İtidar partisi, oluşturmada kolaylaştırıcı rol oynadı, bize yardımcı oldu. Düzce’deki bütün etnik kesimler katıldı platforma. Düzenlediğimiz toplantıda Emniyet Müdürü de konuştu, Vali’de konuştu. İstanbulda duymayabileceğiniz kadar farklı seslerden insanlar, Çerkezler, Abhazlar bu tartışmaya görüşlerini kattılar.

Moderatör Hilal Kaplan

Katılımcı: Mardin merkezli bir düşünce kuruluşunun başkanıyım. Cumhuriyet tarihi boyunca, makasın iki kesici tarafı arasında bir açılma oldu zaten. Milliyetçilik gelişen birşey. Ancak, son dönemlerde makasın iki tarafı iyice birbirinden uzaklaştı. İyi bir gidiş değildir, bu. Gidişin yavaşlaması için, yerel medyaya çok görev düşüyor. O kadar uzaklaşma var ki, çözüm için, bu nesil ile Mardin, Siirt, Urfa gibi yerlerde adım atılmazsa, gelecek nesilin çok daha haşin olacağına dair bir his var. Bir sonraki kuşak daha sert, acımasız ve daha milliyetçi olacaktır. Mardin’de yükselen bir Kürt milliyetçiliği var. Mardin dinler ve diller diyarı olarak

anılır. Ama bu yükselen milliyetçilik, sonrası sanki bir el birşeyler yaptırıyor. Arap platformu kuruluyor mesela. Milliyetçi söylemler dillendiriliyor. Yerel medya, buna çanak tutuyor. Bazen bir haberin altındaki yorumlara bakıyorsunuz, bu nasıl yayın diye dehşete düşüyorsunuz. Bölgede Kürtler ile Araplar arasında bir huzursuzluk, sıkıntı yaratma çabası var.

Katılımcı: Düzce Abdülhamit'in kurduğu bir yer. 72 milletin yaşadığı yer olarak biliniyor. Eğer böyle bir yerde, tümünden milliyetçilik varsa, işimiz çok zor diyorum. Türkiyede muhafazakar kesimler, Sünni İslam ile bağlarını koparmadıkları sürece işimiz çok zor ve malesef bu süreç böyle devam edecek. Kürt bölgesinden gelen arkadaşların, Trabzondan gelen arkadaşlara bu kadar tepki göstermemesi lazım. Trabzon'a bakmak lazım. Trabzon o kadar görüldüğü kadar kolay bir yer değil. Başbakanın işi de o kadar görüldüğü gibi kolay değil.

Katılımcı: Kürt nüfusunun en az olduğu bölge Karadenizdir. Karadenizde Lazlar, Gücüler, Çerkezler, Hemşinliler ve bir Alevi kitle var. Orada abartılı bir Türklüğe dönüştürülerek, bir güvenlik halkası oluşturulmuş durumda. Samsun'dan çıkın, Gürcistan sınırına kadar bütün üst geçitlerde şehit isimleri vardır. Oradaki sıradan insanları, mevcut entelektüel düzeyleri ile nasıl değiştireceksiniz ki? Ben fındık işçileri ile birlikte çalışırken bir şey farkettim. Çocukluk arkadaşım, Güneydoğuda komando olarak askerliğini yapmış. Onun abisi Gazi. Topuğundan vuruldu, malülen emekliye ayrıldı ordudan. Köyünde yaşıyor ve fındık bahçesi var. Bu yıl 30-40 tane Kürt amele işe almışlar.

Onları kendi evlerinin alt katında misafir etmişler. Kahvaltıları, öğlen yemeklerini birlikte yiyorlar. İşveren Gazi, İşçiler Kürt, arkadaşım da komando olarak askerliğini Güneydoğu'da yapmış. Çok ilginç öyküler var.

Katılımcı: Biz, buraya çatışmaların çözümünde medyanın rolü nedir onu tartışmaya geldik. Türkiyenin saygın yerel ve ulusal medya çalışanları var burada. Biz ne yapabiliriz, nasıl dilimizi değiştirebiliriz konuşuyoruz. Bir adım atalım birbirimize doğru. Biz Güneydoğu'da ekmek ile özgürlük arasında gidip geliyoruz. Diyoruzki özgürlük olsun ekmeği sonrada kazanırız. Biz ne çocukluk, ne gençlik, ne orta yaş dönemlerini yaşayabildik. Kendi ülkemizde ki sorunu çözelim sonra Filistin'i de çözeriz.

Katılımcı: Neden öyledir bilmiyorum, ama Güneydoğu'da ölen PKK'lıların cenazeleri Trabzon'daki Adli Tıp Kurumuna getirilir. Neden öyledir bilmiyorum. Aileler gelip, cenazelerini alırken binbir güçlük çekiyorlar. Trabzon'daki İHD, karşılaşılan sorunlar nedeniyle, daha çok bana gelirler. Ben elimden geldiğince, o insanlara - zaten mağdurlar - yardımcı olmaya çalışıyorum. Bu ayrı bir şey. Ağrı'dan koyun satmak için gelen iki Kürt arkadaş, bir müteahidin hatası sonucu boğulup öldü. O müteahidi yargılatıp mahkum ettirdik. Van depreminde yardım kampanyası yürüttük. Yüzlerce aile Trabzon'da konuk edildi. Bütün bunlar, ayrı şeyler. Ben, Kürtlerin ikinci sınıf insan muamelesi gördüğünü, Cumhuriyet ile birlikte yok sayıldıklarını biliyorum. Onların, bugüne kadarki isyanlarını okuyarak büyüdüm. Şeyh Sait isyanını okudum, onu bu ülkenin mazlumu, mağduru olarak

tanıyıp algıladım. Ama hak aramak için eline silah alıp, kendi insanına dahi zulüm uygulamayı ben terör olarak algılıyorum ve bunu söylüyorum.

Katılımcı: Çeçenistan'daki savaşçılara da terörist diyor musunuz? Onlarda kendi özgürlükleri için Rusya'ya karşı savaşıyorlar.

Katılımcı: Onlar için demiyorum.

Hilal Kaplan: Sivil öldürdükleri için diyorsunuzdur ama. Çünkü onların sivil öldürdükleri oldu. Öğrencileri öldürdükleri eylemi kastediyorum.

Katılımcı: İşgal altındaki topraklarını kurtarmak için, bir direniş mücadelesiydi. Onu daha farklı değerlendiriyorum. Ama eğer Kürt kardeşlerimiz, yaşadıkları toprakların işgal altında olduğunu düşünüp, o terminoloji altında yürüyorlarsa ve ayrılmak istiyorlarsa yapsınlar.

Hilal Kaplan: Ben öncelikle, sizleri medeni bir şekilde tartıştığınız için, tebrik etmek istiyorum. Az önce 'terörist cesedi' yerine, 'PKK'luların cenazeleri' dediniz. Kavramı, bu dili yaratmak için, önemli bir adım diye düşünüyorum. Herkes Başbakanı tavrından dolayı eleştiriyor, ama zaman zaman insanlar, kısa sürede onunla aynı tavrı sergiler hale gelebiliyorlar.

Yavuz Baydar: Ben yirmi beş yıldır çeşitli toplantılarda konuştum. Terörist kelimesi, zaman zaman kullanılması gereken bir şey. Mesela Antep saldırısı açık bir terör saldırısı. Antep'teki olayın faillerini terörist olarak nitelemek doğrudur. Ama ben, bunun çok

iyi okunması gerektiğini düşünüyorum. Korunmasız, savunmasız, sivil insanlara karşı pek de anlamı olmayan araba patlatmak gibi bir olayla karşılaşırsak oturup 3-4 defa düşünmemiz lazım. Kategorik olarak, terörist lafını hiç kullanmam ifadesi ne kadar yanlış ise illede kullanırım lafıda o kadar yanlış. Hepsine tek tek vaka olarak bakmak lazım. Savaş dediğiniz şey nedir? Üniformalı, eli silah tutan adamların birbiri ile çatışmasıdır. Burada, erkeklerin erkeklere karşı verdiği silahlı bir mücadele var. Kırsal bölgede bu farklı. Çünkü çok fazla sivil yok ama şehire gelince, durum değişiyor. Çok kategorik bakmayıp, her seferinde her olay için düşünmemiz lazım. Özellikle mağdurun kim olduğu, öldürülenin kim olduğu üzerinde durmak lazım. Mümkün olduğu kadar nötral bir dil kullanmak lazım. Çünkü karma bir kitleye sesleniyoruz. Bir gazetenin Kürt izleyiciside var, Türk izleyiciside var. Bir gazetenin Kürt okuru da var, Türk okuruda var. Ya da başka etnik kökenlerden insanlar var, bu yayınları takip eden. Onlara bilgiyi kırmadan, ürkütmeden, sinirlendirmeden vermek lazım. Bunun için kullanılacak terminolojiyi bulmak o kadarda zor değil. PKK'lı dediğimiz zaman ya da militan dediğimiz zaman bir taraf tutmuş olmuyoruz. Bir kelimeye anlam yüklediğimiz zaman, okuyucu ya da dinleyici 'tamam ben şimdi taraflı bir haber izliyorum' diyebilir. Karşımızda aptal bir kitle yok.

Kapanış Konuşmaları:

Bejan Matur tarafından yapılan kapanış konuşması

Bejan Matur

Öncelikle bütün katılımcılara çok teşekkür ediyorum. Bence, öncelikle sizlerin birarada olması, çok önemli. Terminolojilerde farklılık olabilir. Bunları duymamız anlamlı ve önemli. Yüksekova haber ile Trabzondan gelen Ali beyin bu salonda buluşması ve sorunların burada konuşulması kendi başına çok önemli zaten. Umarım buna devamda ederiz. Biz Türkiyede otoriterleşmenin çok büyük bir sorun olduğunu biliyoruz, görüyoruz, yaşıyoruz. Ama bana kalırsa otoriterleşmeden daha önemli bir sorun, daha ciddi bir sorun var o da kültürel sığılaşmadır. Bizim kullandığımız

terminoloji ve söylemlerin, hazır, öteden beri süregelen, medyanın diline militarizm ve devlet tarafından bazı kavramların nasıl yerleştirildiğini az önceki tartışmada da gördük. Bir tarafın 'gerilla' dediğine, öteki taraf 'terörist' diyor. Ortasında insan var bunun. Ölüm olduğunda, bunun bir hukuku vardır. Ölüm insanı eşitler, bütün dinler bunu söyler. Biz medyanın dilini kullanırken, insanı unutuyoruz. Malesef, bu çoraklaşma bizim bütün haberciliğimizde yansıyor. Sofistike, daha derin, daha katmanlı bir söylemden bizi alıkoyuyor. Bana kalırsa, daha çok bunun üzerine konuşmamız gerekiyor. Biz bir konuda ya çok açık ifadeler kullanıyoruz yada susuyoruz. Ortası yok. Daha sofistike yöntemlerle ortasını bulabilmeliyiz. Mesela diktatörlüklerle yönetilen ülkelerde, kendini ifade etmenin çok özel yöntemleri bulunmuş. Bir İran sineması var, İran basınının bir dili var. Arap diktatörlüklerinde basının bulduğu kılcal damarlar var. Bizde ise bunlar oluşmadı malesef. Bana kalırsa, bunları oluşturmak önemli. Yerelin sorunlarından bahsederken, aslında geleneksel medyanın sorunlarından bahsedildi burada. İşte ilan verilmesi, bürokrasiye bağlılık, bürokrasinin baskısı, mahallenin baskısı. Halbuki dünya değişiyor. Bugün Yüksekova haber diye bir medya var. bu iletişim ortamında, bu global çağda, bu teknoloji ile artık yerel gerçeğin kalbinde olduğu için, daha güçlü, daha avantajlı. O teknolojiyi kullanarak gerçeği daha doğru verebilir. Biz bugün Düzce Yerel Haber'in websitesinden görüyoruz bir sürü haberi. Düzce Yerel Haber bir mefum olarak var medyada. Bu kanalları kullanmanın ne kadar önemli olduğunu yerel medya henüz tam olarak farketmiş değil. Ben öyle görüyorum. Kendi gücümüzün

farkına varmalıyız. Dünya artık bir merkezden yönetilen yada iki kutuplu bir dünya değil. İktidar kavramları değişti, iktidar odakları değişti, iktidarlar değişti ve değişiyor. Kimse tek başına iktidar değil, olamayacak da. Dünya artık, öyle bir yer değil. O nedenle yerelin , yerelde olanın, insanların, küçük odaklarda olanlarında kendi gücünü farkedip ona göre bir dil oluşturması çok çok önemli. Çok teşekkür ediyorum.

Katılımcı: Bizi bir araya getirdiğiniz için, bize bu fırsatı verdiğiniz için teşekkür ediyoruz.

Nevezat Cingirt, Yılmaz Ebsaroğlu ve Ayla Akat

Yılmaz Ensaroğlu tarafından yapılan kapanış konuşması

Yılmaz Ensaroğlu

Değerli arkadaşlar, toplantının sonuna geldik. 15 dakika önce bu toplantıyı bitirmiş olmamız gerekiyordu. Fakat, sizleri uzun yollardan davet ettik. Meramınızı ifade edemedim toplantıyı bitirseydik, o da anlamsızlık olurdu. Başından itibaren, hep şunu vurguladık: Toplantıdan amaç, çatışmalarda medya, özel olarak da, yerel medyaya düşen rol nedir? Medya, nasıl bir rol oynayabilir? Ne tür bir rol oynamalıdır ki, soruna birlikte bir cevap arayabilelim? Bu birlikte cevap ararken, öneri Hakkari'den, Trabzondan arkadaşlarımızda gelsin! Mardinden, Urfadan gelsin, İzmir'den, Konya'dan, Malatya'dan farklı siyasi eğilim ve

toplumsal özelliklerden, dini yapılardan okuyucu kitlelerine hitap eden, ama daha çok yerel ya da bölgesel yayın yapan basından insanlar gelsin istedik. Gerçi internet çağında yerelin, bölgeselin çok önemi kalmadı. Dünya küçüldü. Mesela ben, Kürt sorunu ile ilgili haberleri, genellikle Yüksekova Haber üzerinden izliyorum. Yani Yüksekova Haber, sadece Hakkari’de Yüksekova’lıya hitap eden bir site değil. Dolayısıyla, bu neyi beraberinde getiriyor, ona nasıl bir sorumluluk yüklüyor sorularının basit cevabı objektiftir. Yüksekova Haberi yöneten kadro, bölge dışından olan benim de izleyici olduğumu düşünerek, dilini ayarlamak zorundadır. Aynı şekilde Trabzon’da, Samsunda haber yapan gazetenin de onu Hakkari’de, Şırnakta hatta Erbilde izleyicisi, okuyucusu, takipçisi olduğunun farkında olması gerekiyor, günümüz şartlarında. Çatışan insanlar zaten var. İstersek, bizler kendi aramızda zıtlaşarak, çatışmayı medyada da sürdürebiliriz. Medyada her bir harfi, herbir kelimeyi birer silah olarak kullanan insanlar var zaten. Ama biz bu toplantıyı düzenlerken, dediğimiz gibi birbirimizle çatışmaktan ziyade bizbirimizle yüzleşelim istedik. Yani bizim anlayışımız, dilimiz, , yaklaşımımız, bizim gibi çözüm odaklı düşünen, ama başka yerlerde yaşayan meslektaşlarımız tarafından nasıl algılandığıyla, onların bakış açısıyla yüzleşmeyi sağlamaktı. Kestirmeden giderek, size en son söylemeyi düşündüğümle başlayayım:

Özellikle Kürtler açısından söylüyorum. Ali Öztürk ile anlaşıyorsanız, Ali Öztürk’ün demokratlığından Allaha sığınıyorsanız, yapacak çok işiniz var. Neden? Çünkü, siz onu tanımıyorsunuz. Ama ben onu biliyorum. Örneğin Trabzon

takımı Diyarbakır'a maça gittiğinde, kulüp başkanı gidipte Osman Baydemir'i ziyaret etmişse bunun mimarı Ali Öztürk'tür. Diyarbakır'dan bir itfaiye aracının Trabzona gittiği zaman, ortaya çıkan olaylı durumu engelleyen, o rüzgarı geri püskürten de, yine tek başına Ali Öztürk oldu. İşte o yüzden buradadır, o. Ama ben, yine biliyorum ki o, sizlerle yüzleşmedi, siz onunla karşılaşmadınız. Benim rahatsız olduğum bazı cümleler geçti. Çünkü. Ama bunu çok önemsemiyorum. İlk karşılaşmamız olmasına verelim diyorum. Sizleri davetle, ben ve Bejan daha çok ilgilendik. Ancak, Cengiz Çandar da bize ciddi destekler sundu. Siz de, bizi kırmadınız geldiniz. Bu toplantının sonucunda, suçu hep devlete, şu örgüt, ya da partiye, ama özellikle ulusal medyaya yıkaraktan kurtulabilir miyiz?

Bence esasen bu soru ve başka sorular üzerinde kafa yormalıyız. Çatışma çözümü ile ilgili olarak, ister sivil toplum kuruluşu, ister medya, ister siyasi parti olsun katetmeniz gereken bir takım aşamalar var. Ben, onlarla ilgili bir kaç husustan bahsedip, toplantıyı bitirmek istiyorum. Hakkari'den gelen arkadaşımızın söylediği gibi, en azından bir adım atalım. Umarım söyleyeceklerimin adım atmaya katkısı olur. Biz, bugün bu konuyu daha çok, Kürt sorunu üzerinden tartıştık. Ama, tek sorun etnik bir sorun, yada Kürt sorunu değil. Bu ülkede, din, mezhep, ideolojik eksenli çatışmalar da oldu; ya da kurumsal gerilimlerde var. Fakat, Kürt sorunu çok daha ön planda ve yakıcı olduğu için, ister istemez domine ediyor. Tabi benzer sorunu, ilk kez Türkler, Kürtler ve Türkiye Cumhuriyeti devleti yaşamıyor. Tarih boyunca, pek çok ülkede benzer sorunlar oldu. DPI çatısı altında yapılan stratejik

çalışmaların amacı, aslında uluslararası alanda, çatışmaların önlenmesi için, elde edilen başarılı, deneyimlerden faydalanmak ve onların engelleri nasıl aştıkları konusunda bir takım dersler çıkarmaktır. Tabii bu, şu anlama gelmemeli: Hiç bir çatışma bir başka çatışmaya örnek olmaz. Her çatışma özeldir. Ama her sorunla ilgili olarak, başka örneklerden devşirilebilecek dersler vardır. Her bir çatışma vakasından, bizim çıkarmamız gereken dersler var. Bu tecrübeler, işin uzmanlarının çıkardığı derslerdir. Yoksa benim kişisel icatlarım, buluşlarım değil yani. Bence ilk atılacak adım 'bir sorunumuz var' cümlesi etrafında, mutabakat sağlamaktır. Bundan, şunu kastediyoruz: Siyasal çatışmalarda taraflar, aralarındaki ortak noktaları görme yerine, genellikle birbirini sorun olarak görürler. Bu durum, şu anda Türkiye'de sorunun tarafı olan siyasi aktörler için de geçerli olduğunu, rahatlıkla söyleyebiliriz. Bu sebeple, asıl sorunu ortaya çıkaran nedenleri ortadan kaldırmak yerine, birbirini ortadan kaldırmaya çalışırlar. Bunun için, bizim aktörlerin birbirlerini yenme manüvilyasyonlarına, operasyonlarına aldanmayıp, dikkatlice asıl sorun üzerine yoğunlaştırmayı, medya olarak görev şeklinde gündemimizde tutmalıyız. İkinci adım olarak da, 'sorunumuz nedir' sorusu çerçevesinde, yani sorunun tam anlaşılabilmesi için, okuyucumuzu doğru ve sağlıklı bir dille bilgilendirmemiz gerek. Çözüm odaklı bir bakış açısı sağlanması için, biz neler yapabiliriz? Üçüncü olarak, çatışma taraflarının doğru analizi önemlidir.

Çünkü, taraflar genellikle birbirlerini sağlıklı analiz etmezler. Ya da bir takım doğru şeyleri biliyorlarsa, onları bizlerle

paylaşmazlar. Bizleri manüpile etmeye çalışırlar. Kendi başarılarından söz ederler, hatalarından mağlubiyetlerinden bizim haberdar olmamızı istemezler. Bunu, siz gazeteciler olarak, çok daha fazla yaşıyorsunuzdur. Bu aktörlerin, topluma küll yutturmamaları için, gazetecilerin önemli bir sorumluluğu var. Çatışmada, her zaman bir üçüncü tarafın olması önemlidir. Bu henüz bizim alışkın olmadığımız bir durum, yeni yeni tecrübe ettiğimiz bir alandır. Ben üçüncü taraflara yönelik bir yayın açısından medyanın, özellikle yerel medyanın daha stratejik bir önem taşıdığına inanıyorum. Üçüncü taraf dediğimiz arabulucu olabilir, kolaylaştırıcı aktör olabilir, mekik diplomamisi yapanlar olabilir, yada taraflara danışmanlık yapan kişiler olabilir. Bu tür şeyler bir Başbakanın, bir partinin, bir tarafın yakınında olan aracı kişi üzerinde ne kadar etkili olabilir. Bununla, barışa nasıl yakınlaştırabiliriz, sonucuna bakmamız gerekiyor. Bunu yapmamız, çözüm sürecini hızlandıran bir işlev görebilir mi? Ancak, bizde danışmanlar, çoğunlukla şöyle bir işlev görürler ki, Kürtçede bunu anlatan bir tanım vardır: Derki ‘ağzını ateşe verir ateşi üfler sonrada kenara çekilirler’.

Oysa, belki bu anlamda danışmanları verilerle beslemek, doğru bilgilendirmek gerekir. Bu, asıl aktörleri etkilemek, bilgilendirmek anlamına gelir. Adil, güçlü ve tecrübeli bir üçüncü tarafın varlığını ortaya çıkarıcı işler yapabiliriz. Çatışma dilinin terkedilmesi, siyasilerden çok medyaya düşüyor. Siz deminden beri çeşitli örnekler ve tecrübeler üzerinden yaşadıklarınızı anlattınız. Hep birbirimizden şikayet ettik. Çünkü, çatışmada taraflar, hep karşı tarafı kötüler, ötekileştirir, dışlar, kötülüğün

biricik kaynağı olarak diğer tarafı görür. Her türlü kötülük karşı taraftan kaynaklı olur. Hatta o, insanlık dışı tavırlı, tutumludur. Kendisinden kaynaklanan herhangi bir sorun yoktur. Bütün hata, günah, vebal neyse o karşı taraftadır. Devlet ve siyaset açısından bakarsanız bu, hep BDP'dir, PKK'dir, KCK, ya da onlara destek veren medyadır. Karşı taraf çinse, bütün kötülüklerin kaynağı hükümet, onları destekleyenlerdir.

Bu çatışmacı dil, sürekli olarak birbirini besler ve bu bir süre sonra, diyalogu ortadan kaldırır, toplumdaki ayrışma ve parçalanmayı hızlandırır. İnsanlar çatışır, ama hiç bir çatışma ebediyen devam etmez. Bir yerde biter. Çatışmayı bitirebilenler, çatışma sürdüğü zaman bile, birbiriyle ilişki kurabilen, konuşabilen, tartışabilen taraflar olmuştur. İşte bu ve benzer bağları, ilişkileri diri tutmak, toplumda barış ve çözüm umudunu diri tutmak demektir. O açıdan, bizim kendi yayın politikalarımızı sürdürürken, önümüze herhangi bir olay geldiğinde, ben bunu nasıl ele alırsam hem okuyucumu, dinleyicimi doğru bilgilendirmiş, hemde çözüm sürecine biraz katkı sağlamış olurum diye kendimize sorular sormamız, buna uygun yorumlarda bulunmamız gerekir diye düşünüyorum. Bardağın, boş tarafını göstererek sürekli eleştiri yapmak, en kolay şeydir.

Oysa, en kolay kaçmak çözümü zorlaştırır.

Tüm bunların ışığında, aynaya bakarak, neler yapabiliriz diye kafa yoralım diyorum. Naci bey, az önce bir haberde milletvekilleri valiliği bastı diye ulusal medyada verilen haberi

biz, milletvekilleri valinin kapısına dayandı şeklinde verdik dedi. Ben Ankara'dan bakan bir okuyucu olarak düşündüğümde, bunun zihnimde oluşturduğu çağrışım aslında birbirinden farklı değildir. Ben, çok iyi bir medya okuyucusu değilim. Ama kapısına dayanmak da öyle bir çağrışım yapar. Dolayısıyla, belki o dili daha da yumuşatmak gerek. Ulusal medyanın o üslubunu boşa çıkaracak bir dili tercih etmek, daha iyi olabilir. Demin, ben Kerim bey'e de sordum. Başka ülkelerde bu asker ölümleri nasıl haber yapılıyor diye? Burada çok üzerine eğilinir ve ajite edilir. Bu da toplumdaki ayrışmayı derinleştirir. Bekir bey keşke burada olsaydı, kendisi başbakanın 2009'da toplumu hazırladığını söyledi, ama ben öyle düşünmüyorum. Eğer 2009'da toplum bu sürece, çözüme hazırlanmış olsaydı, o süreç başarısızlıkla bitmeyebilirdi. Toplum hazırlama konusunda iş, siyasetçilerden çok bize düşüyor. Konuşacağım epey bir şey var, ancak zaman sınırlı. Cemile hanımın, özellikle iki cümlesini not ettim. Hiç bir bölge ya da toplum provokasyona açık olarak tanımlanamaz. Bizim, böyle bir şey söylemeye hakkımız yok. Her bölgede, her toplumda provokasyona son derece açık insanlar vardır. Mesela, çoğunuz Karadeniz'den geliyorsunuz. O sebeple kendi kendimize haksızlık etmeyelim. Medyadan hiç bir beklentim yokta dedi. Yine de bizler umutsuzluğa kapılmamalıyız derim, ben. Herşeye rağmen bizim umudu diri tutmamız lazım ki, toplumda umutsuzluk daha çok yayılmasın.

Son olarak, bazı arkadaşlar yolculuk nedeniyle erken ayrıldı. Yine de şunu hatırlatmak isterim: Bizim toplantılarımızda genellikle Chatham House Kuralları denilen kurallar uygulanır. Bunun

anlamı şu: Burada konuşulanlarla ilgili olarak isteyen istediği her şeyi yazabilir. Ama tek talebimiz, kimin neyi söylediğinden isim vermeden bahsetmek. Yazılarınıza, zaten barışa ve çözüme odaklı yaklaşımları yansıtacağınızı düşünüyorum. Ben Barış Meclisindeki arkadaşlarada ifade ediyorum, diyorum ki ‘eğer barış ve çözüm eksenli bir toplantıdan çıkarken içinde çözüm hisleri yoksa ya o toplantı başarısızdır yada biz samimi değilizdir’.

Sizlerle biraraya gelmemize imkan sağlayan Demokratik Gelişim Enstitüsünün genel direktörüne, Eleanor başta olmak üzere bütün çalışanlarına özellikle teşekkür ediyorum. Zahmet ederek buraya kadar geldiğiniz ve düşüncelerinizi, değerlendirme, eleştiri ve kaygılarınızı bizimle özgürce paylaştığınız için, sizlere tek tek teşekkür ediyorum. Bütün konuşmacılarımıza, Cengiz Çandar, Yavuz Baydar, Bekir Ağırdir ve Paul Moorcraft’ada ayrıca çok teşekkür ediyorum.

Sonuç

Demokratik Gelişim Enstitüsü tarafından, Kasım ayında İstanbul'da, yerel ve bölgesel medyanın çatışmaların çözümündeki rolü hakkında düzenlenen yuvarlak masa toplantısı, bu alandaki çeşitli konuları gündeme getirmiş, son derece heyecanlı ve değerli tartışmalara sahne olmuştur. Etkinliğe hem yerel, hemde ulusal medyadan katılımcıların yanı sıra, akademi, sivil toplum kuruluşları ve karar organlarından isimler, alanda uluslararası konumda uzman kişiler katılmışlardır. Türkiye'deki katılımcılar, İstanbul ve Ankara'nın yanı sıra, ülkenin çok farklı bölgelerinden gelmişlerdir. Yerel ve bölgesel medyanın çatışmanın çözümünde oynayabileceği rol, enine, boyuna tartışılmış, özellikle medyanın dili ve bu dilin toplumu barışa hazırlanması, ya da tam tersi bir şekilde çatışmanın kızgınlandırılmasında oynayabileceği etkiye özel vurgu yapılmıştır. Oldukça geniş bir katılımın olduğu ve sonrasında da hakkında, medyada oldukça geniş haberlerin yapıldığı etkinliğimiz, bu haliyle katılımcıların tartışmaya ne kadar ciddi bir oranda katıldıklarının işareti olarak görülmelidir. Genel olarak, etkinliğimiz çok başarılı geçmiştir ve konuşmacılar, ileride konuya ciddi bir katkı sunacağını umduğumuz değerli yaklaşımlar sunmuştur.

Demokratik Gelişim Enstitüsü (DPI), hem Türkiye'de hem de diğer ülkelerde benzer yuvarlak masa toplantıları düzenlemeye devam edecektir. DPI olarak, bu çalışmamıza katılan bütün davetlilerimize ve katkı sunanlara çok teşekkür ediyoruz.

Ekler

DPI Yuvarlak Masa Toplantısı İstanbul 14 Kasım 2012

Türkiye'den Katılımcılar

- Bekir Ağırđır, KONDA Araştırma Şirketi Genel Müdürü, İstanbul
- Ömer İdris Akdın, Aylık Yolcu dergisi, Samsun
- Ayla Akat, Batman Milletvekili (Barış ve Demokrasi Partisi – BDP), Batman
- Ahmet Akgül, Uluslararası Stratejik Tahlil ve Araştırmalar Merkezi (USTAD) Başkanı, Mardin
- Mustafa Arısüt, Gazeteci, İpekyolhaber Gazetesi, Őanlıurfa
- Ahmet Ay, Diyarbakır Olay Gazetesi, Diyarbakır
- Betül Aydın, Selçuk Üniversitesi, Konya
- Sidar Basut, Gele Kurdistan TV Temsilcisi, Diyarbakır
- Yavuz Baydar, Sabah Gazetesi Okur Temsilcisi, İstanbul
- Cemile Bayraktar, Gazeteci ve Yazar, İstanbul
- Ali Bayramoğlu, Gazeteci, Köşe Yazarı ve Siyaset Yorumcusu, Yeni Şafak Gazetesi, İstanbul

- Ayhan Bilgen, Barış aktivisti, İnsan Hakları savunucusu, Özgür Gündem ve Evrensel Gazeteleri köşe yazarı, Ankara
- Ömer Büyüktimur, Diyarbakır Söz Gazetesi ve Söz TV Genel Yayın Yönetmeni, Diyarbakır
- Cengiz Çandar, Gazeteci ve Köşe Yazarı, Radikal Newspaper, İstanbul
- Necip Çapraz, Yüksekova Haber Gazetesi Sahibi, Hakkari
- Nevzat Cingirt, Düzce Yerel Haber Gazetesi Sorumlu Yazışleri Müdürü, Düzce
- İhsan Dağı, Zaman Gazetesi köşe yazarı, Yazar, Insight Turkey dergisi editörü, Ortadoğu Teknik Üniversitesi Öğretim Görevlisi, Ankara
- Işın Elçin, Gazeteci Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu (TRT), İstanbul
- Yılmaz Ensaroğlu, SETA Vakfı Hukuk ve İnsan Hakları Çalışmaları Direktörü, Ankara
- Emine Üçok Erdoğan, Yazar, İstanbul
- Sinan Hakan, Yazar ve Köşe Yazarı, Van TV Haber, Van
- Hilal Kaplan, Yenişafak Gazetesi köşe yazarı, İstanbul
- Cumhur Kılıçcıoğlu, Siirt Mücadele Gazetesi Sahibi, Siirt

- Arife Köse, Gazeteci , Altüst Dergisi, İstanbul
- Jenna Krajeski, Uluslararası Serbest Gazeteci, İstanbul
- Selçuk Küpçük, Serbest Gazeteci, Ordu
- Bejan Matur, Yazar ve Şair, İstanbul
- Nurettin Memur, Kanal 35 TV Genel Yayın Yönetmeni, İzmir
- Ali Öztürk, Gazeteci, Günebakış Gazetesi, Trabzon
- Yıldız Ramazanoğlu, Zaman Gazetesi Köşe Yazarı, İstanbul
- Kadri Salaz, Eski programcı ve Köşe yazarı, VANGİAD Başkanı, Van Sivil Toplum Kuruluşları Dayanışma Konseyi Üyesi, Van
- Ferman Salmış, Gazeteci, Güneş TV, Malatya
- Naci Sapan, Diyarbakır Özgürhaber Gazetesi Genel Yayın Yönetmeni , Diyarbakır
- Hüseyin Sarıgül, Yapımcı, Güneş TV, Malatya
- Dursun Ali Sazkaya, Yazar, Ordu
- Adem Seleş, Merhaba Dergisi eski yazarı, Konya
- Aslı Tekinay, Birleşik Krallık İstanbul Başkonsolosluğu Basın ve Halkla İlişkiler Birimi Sorumlusu, İstanbul
- Ömer Tur, Gün TV Genel Yayın Yönetmeni, Diyarbakır

- Prof. Dr. Sevtap Yokuş, Kocaeli Üniversitesi Hukuk Fakültesi
- Öğretim Görevlisi, İstanbul

Birleşik Krallıktan Katılımcılar

- Eleanor Johnson, Program Sorumlusu, Demokratik Gelişim Enstitüsü (DPI)
- Graeme MacDonald, Asistan, Demokratik Gelişim Enstitüsü (DPI)
- Dr Paul Moorcraft, Konuşmacı

DPI Yönetim Kurulu

Kerim Yıldız (Direktör)

Uluslararası insan hakları hukuku ve azınlık hakları alanında uzmandır. Uluslararası insan hakları mekanizmaları ve uluslararası insancıl hukuk üzerine çok sayıda yazılı yapıtı mevcuttur. Çalışmaları sebebiyle bir dizi ödüle layık görülen Yıldız, 1996 yılında İnsan Hakları İçin Avukatlar Komitesi tarafından insan hakları ve hukukun üstünlüğünü koruma alanında yaptığı çalışmalar sebebiyle verilen ödülün yanısıra, 2005 yılında Sigrid Rausing Vakfı tarafından Yerli toplumlar ve Azınlık Hakları alanında yaptığı çalışmalar için ödüllendirilmiş, 2011 yılında da Gruber Adalet ödülüne layık görülmüştür.

Nick Stewart QC (Yönetim Kurulu Başkanı)

Avukat ve Birleşik Krallık Yüksek Mahkemesi (Chancery and Queen's Bench Birimi) İkinci Hakimidir. Geçmişte İngiltere ve Galler Barosu İnsan Hakları Komitesi Başkanlığı (Bar Human Rights Committee of England and Wales) ve Uluslararası Avukatlar Birliği (Union Internationale des Avocats) başkanlığı görevlerinde bulunmuştur.

Prof. Penny Green Genel Sekreter

İngilterede kurulu King's College isimli üniversitenin Hukuk Fakültesinin Araştırma ve Doktora Programlarının Başkanlığını

yapmaktadır. Aynı zamanda King's College öncülüğünde Harvard Humanitarian Initiative ve the University of Hull ile ortaklaşa kurulan Uluslararası Devlet Suçları İnisyatifinde (ISCI) Başkanlığını yürütmektedir.

Priscilla Hayner

Geçiş Dönemi Adaleti için Uluslararası Merkez (International Center for Transnational Justice) isimli kurumun kurucularından olan Priscilla Hayner, Hakikat Komisyonları, Geçiş Dönemi Adaleti İnisyatifleri ve Mekanizmaları konusunda dünyanın önde gelen uzman ve yazarlarından biridir. Ford Vakfı, BM İnsan Hakları Yüksek Komiserliği ve daha pek çok kuruluşa danışmanlık yapmaktadır.

Arild Humlen

Avukat ve aynı zamanda Norveç Barosu Hukuk Komitesi direktörüdür. Uluslararası medeni hukuk ve insan hakları gibi yargı alanları üzerine çok sayıda yazısı yayınlanmıştır. Norveç'te ki bir dizi üniveritenin hukuk fakültelerinde dersler vermiştir. Oslo Barosunun Sığınma ve Göçmenlik Hukuku Dava Çalışma Grubu Başkanı olarak yaptığı çalışmalardan dolayı Oslo Barosu Onur Ödülüne layık görülmüştür.

Jacki Muirhead

Cleveland Hukuk Firmasının İş Direktörüdür. Daha önce Counsel's Chambers Limited isimli avukatlık odasında şef katip ve Avukatlar Fakültesinde (Faculty of Advocates) Pazarlama

Müdürü olarak çalışmıştır. Geçmişte Batı Galler Barosunda da çalışmıştır.

Prof. David Petrasek

Geçmişte Uluslararası Af Örgütü Eski Genel Sekreterine başdanışmanlık yapan Prof. David Petrasek, Kanada'da kurulu bulunan Ottawa Üniversitesi'nde Uluslararası Siyasal İlişkiler alanında Profesör olarak görev yapmaktadır. Uzun yıllar boyunca İnsan Hakları, İnsani Hukuk ve Uyuşmazlıkların Çözümü konularında çalışmalar yürüten Prof. Petrasek aynı zamanda bu çalışma alanları üzerine önde gelen bir uzman ve yazardır. 1990-96 yılları arasında Uluslararası Af Örgütü, 1997-98 yılları arasında Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Yüksek Komiserliği, 1998-2002 yılları arasında İnsan Hakları Politikası üzerine Uluslararası Konsey ve 2003-2007 yılları arasında da İnsani Diyalog Merkezinde Politika Bölümü direktörü olarak çalışmıştır.

Antonia Potter Prentice

İnsani durum, kalkınma, barış yapma ve barış inşaatı gibi konular uzmanlık alanlarıdır. Kadın, barış ve güvenlik konularının yanısıra stratejik konularda başta Centre for Humanitarian Dialogue (İnsani Diyalog için Merkez), Avrupa Barışın İnşaatı İrtibat Bürosu (European Peacebuilding Liaison Office), Kadın Barışyapıcılar Küresel Ağı (Global Network of Women Peacemakers), MediatEU ve Uluslararası Federasyon (Terre des Hommes) gibi kurumlara konsültasyon hizmeti vermektedir.

DPI Uzmanlar Konseyi Üyeleri

Prof. Christine Bell

Temel uzmanlık alanları Geçiş Dönemi Adaleti, Barış Müzakereleri, Anayasa Hukuku ve İnsan Hakları olan Kuzey İrlanda'lı hukuk uzmanı Prof. Bell, aynı zamanda bu konularda diplomat, arabulucu ve hukukçulara eğitim vermektedir.

Cengiz Çandar

Kıdemli bir gazeteci ve köşe yazarı olan Çandar özellikle Kürt Sorunu üzerinde uzmanlaşmıştır. Bir dönem savaş muhabirliğide yapmış olan Çandar, Türkiye eski Cumhurbaşkanı merhum Turgut Özal'a özel danışmanlık da yapmıştır.

Yılmaz Ensaroğlu

Halen Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı (SETA)'da, Hukuk ve İnsan Hakları Koordinatörü olarak görev yapmaktadır. İnsan Hakları Ortak Platformunun Yönetim Kurulu Üyeliğinin yanısıra, İnsan Hakları Gündemi Derneği ve İnsan Hakları Araştırmaları Derneğinin üyesidir. İnsan Hakları İçin Diyalog Dergisinde Genel Yayın Yönetmenliğini yapmaktadır.

Prof. Mervyn Frost

Halen Londra'da kurulu bulunan King College'in Savaş Çalışmaları bölümünün başkanlığını yapmaktadır. Evvelce

Durban'da kurulu bulunan Natal Üniversitesi'nin Siyaset Bölümünün başkanlığını yapmıştır. Geçmişte Güney Afrika Siyaset Çalışmaları Enstitüsü Balkanlığı görevinde bulunan Profesör Frost, İnsan Hakları ve Uluslararası İlişkiler, İnsani Müdahale, Dünya Siyasetinde Adalet, Küresel Yönetimin Demokratikleştirilmesi, Yeni Savaşlar Döneminde Adil Savaş Geleneği ve Küreselleşen Dünyada Etik gibi konularda uzman bir isimdir.

Dr. Edel Hughes

East London Üniversitesi'nde öğretim görevlisi olarak çalışmaktadır. Uluslararası İnsan Hakları Hukuku ve İnsancıl Hukuk alanında uzman olmakla birlikte özellikle İrlanda'da kişisel özgürlükler, Terörle Mücadele Kanunu/Olağanüstü Hal Kanunu, Uluslararası Ceza Hukuku ve Türkiye'de İnsan Hakları ve Türkiyenin Avrupa Birliği'ne giriş süreci konularıyla ilgilenmektedir. Uluslararası Af Örgütünde araştırmacı olarak çalışmış ve Değişim için İnsan Hakları'nın kurucuları arasında yer almıştır.

Dr Salomón Lerner Febres

Peru Hakikat ve Uzlaşma Komisyonu eski başkanıdır. Peru Katolik Üniversitesi (Pontifical Catholic University of Peru) Demokrasi ve İnsan Hakları Merkezi Başkanlığı görevini sürdürmektedir.

Martin Griffiths

Birleşmiş Milletler eski genel Sekreteri Kofi Annan'a Suriye konusunda baş danışmanlık yapan Martin Griffiths, İnsani Diyalog Merkezi (Centre for Humanitarian Dialogue) isimli kurumun kurucu başkanıdır. İngilterenin diplomasi servisine verdiği hizmetlerin yanısıra sivil toplum kuruluşlarında faaliyet yürütmüştür. Bir dönem Action Aid isimli sivil toplum kuruluşunun başkanlığında yapmıştır. Birleşmiş Milletlerin Cenevre Ofisinde İnsani Faaliyetler Bölümünde yönetici, Yine BM'nin New York ofisinde Acil Yardım Koordinatörü yardımcılığı görevlerinde bulunmuştur. Bu görevlerinin yanısıra BM için Büyük Göller (Great Lakes) bölgesinde İnsani Yardım Koordinatörü, Balkanlarda BM Bölgesel Koordinatörü ve BM Genel Sekreteri Asistanlığı görevlerinde de bulunmuştur.

Prof. Ram Manikkalingam

Amsterdam Üniversitesi Siyaset Bilimi Bölümü'nde misafir Profesör statüsünde görev yapmaktadır. Sri Lanka devlet başkanına barış süreci için en üst düzey danışmanlık yapmıştır. Uzmanlık alanları arasında Çatışma, Çok kültürlülük, Demokrasi gibi konular bulunan Prof. Ram Manikkalingam, Laksham Kadirgamar Stratejik Çalışmalar ve Uluslararası İlişkiler Enstitüsü'nün kurucu üyesi ve yönetim kurulu üyesidir.

Bejan Matur

Türkiye'nin önde gelen şair ve yazarlarından biridir.2012 yılının başına kadar Zaman gazetesinde yazdığı düzenli köşe

yazılarında Kürt siyaseti, Ermeni sorunu, gündelik siyaset, azınlık sorunları, cezaevi yazıları ve kadın sorunu gibi konuları işlemiştir. Yapıtları 17 değişik dile çevrilen Matur çok sayıda edebiyat ödülü sahibidir. Diyarbakır Kültür ve Sanat Vakfı Kurucu Başkanlığı görevinde bulunmuştur.

Jonathan Powell

Britanyalı eski bir diplomat olan Jonathan Powell, Birleşik Krallık Eski Başbakanı Tony Blair döneminde 1997- 2007 yılları arasında Başbakanlık Personel Daire Başkanlığı görevinde bulunmuştur. 1998 yılında imzalanan Hayırlı Cuma anlaşmasına kadar süren barış görüşmelerinde Birleşik Krallık adına başmüzakereci olarak görev almıştır. Halihazırda Birleşik Krallıkta kurulu bulunan Inter Mediate isimli, devletten bağımsız arabulucuk kurumunun İcra Kurulu Başkanlığını yapmaktadır.

Sir Kieran Prendergast

İngiltere Dışişleri Bakanlığı bünyesinde aralarında Kıbrıs, Türkiye, İsrail, Hollanda, Kenya gibi ülkeler ve ABD'nin New York şehrinin olduğu alanlarda diplomat olarak çalışmıştır. İngiltere'nin Dışişleri ve Milletler Topluluğu Bürosuna (Foreign and Commonwealth Office) başkanlık etmiş, Güney Afrikadaki Apartheid rejimi ve Namibya konuları ile ilgilenmiştir. BM Genel Sekreterliği altında kurulu bulunan Siyasi İşler Bölümüne Barış ve Güvenlik konularında siyasi danışmanlık yapmıştır. BM Genel Sekreterinin Barış ve Güvenlik konulu Yönetim

Kurulu toplantılarının düzenleyiciliğini yapmış, Afganistan, Burundi, Kıbrıs, Demokratik Kongo Cumhuriyeti, Doğu Timor gibi bölgelerdeki barış çalışmalarına dahil olmuştur.

Rajesh Rai

1993 yılında İngiltere ve Galler Barosuna kaydolmuştur. İnsan hakları Hukuku, Göçmenlik ve Sığınma hakkı hukuku ile kamu hukuku temel uzmanlık alanlarıdır. Çevre ve çeşitli insani sorunlar üzerine hem Birleşik Krallık hemde dünyanın pekçok yerinde Sivil toplum kuruluşları ve şirketlerle yaptığı çalışmalar aracılığıyla önemli tecrübeler kazanmıştır. HIC isimli Kamerun'da kurulu bulunan Sivil Toplum örgütü ile Uganda'da kurulu Human Energy isimli şirketin kurucusudur. Bir dönem The Joint Council for the Welfare of Immigrants – JCWI – (Göçmenlerin Refahı için Ortak Konsey) isimli kurumun direktörlüğünü yapmıştır. Başta İngiltere ve Galler Barosu İnsan Hakları Komisyonu adına olmak üzere uluslararası alanda özellikle Avrupa, Asya, Afrika, ABD ve Hindistan'da çok çeşitli hukuki konular üzerine seminer ve dersler vermiştir.

Prof. Naomi Roht-Arriaza

Amerika Birleşik Devletlerinde kurulu bulunan Berkeley Üniversitesi'nde profesör olarak görev yapmaktadır. Geçiş Dönemi Adaleti, İnsan Hakları İhlalleri, Uluslararası Ceza Hukuku ve Küresel Çevre Sorunları gibi konular uzmanlık alanına girmektedir.

Prof. Dr. Mithat Sancar

Ankara Üniversitesi'nde Hukuk Profesörü olarak görev yapan Prof. Sancar'ın temel uzmanlık alanları arasında Anayasal Vatandaşlık ve Geçiş Dönemi Adaleti yer almaktadır. Uzmanlık alanlarında çok sayıda yazılı eseri bulunan Prof. Sancar ayrıca günlük yayınlanan Taraf gazetesinde köşe yazarlığı yapmaktadır.

11 Guilford Street
London WC1N 1DH
United Kingdom

+44 (0)203 206 9939

info@democraticprogress.org

www.democraticprogress.org